

MAKALELER

hakîkat

AHMET ŞAHİN UÇAR

İÇİNDEKİLER

"Allah'ım!

Kendini isimlendirip de kullarından birisine bildirdiğin veya gaybının bilgisinde kendine ayırdığın bütün isimlerinin (hürmetine) Sen'den isterim."

Hz. Muhammed (S.A.V.)

***

Kapısını çalıp ısrarla, ümitle pür dikkat bekledim
Ta ki çehresinin azameti gözün önünde belirene kadar
Gel dedi... Hepsi bu,
Varlığın bilgisiyle doldu bütün kalbim
Geride Allah'tan gayrisi kalmadı.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

GİRİŞ;

Zaman zaman gerek Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin eserlerinden yaptığım paylaşımlar ve bu alıntıların altına yazdığım şerhler ile gerekse müstakilen yazdığım makaleler ile konunun aslı itibariyle sırat-ı müstakimi (doğru yolu) belirlemeye yönelik ve yolcuyu (saliki) yola koymaya yönelik esasları teşkil edebilecek, iskelet yapıyı oluşturabilecek nitelikte izahat ve işaretlerde bulunmuş olduğumu düşünmekteyim.

Ancak şunu belirtmeliyim ki, resmi kâmilen görebilmek için zaman içerisinde ifade ettiğimiz resmin bütününe ait tüm parçaları toplamış ve yerli yerine koymuş olmak elzemdir.

Aksi halde değerlendiren kişi resme ait bir veya bir kaç parçaya bakmış olacağından resmin geneli adına konuşması sadece o kişinin zannı olacaktır.

Bu minvalde bizi anlayabilenler resme ait tüm parçaları ellerinde bulundurarak bu parçaları yerli yerine koyabilenler olacaktır.

Bununla birlikte âlemde "aynı" diye bir şey söz konusu değildir, ancak "benzer" bulunabilir.

Allah, bir kuluna yaptığı tecellinin aynını ikinci bir kez yapmadığı gibi, bir kuluna yaptığı tecellinin aynını başka bir kuluna da yapmamıştır.

Bu durumda bizim Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin sözlerinden yaptığımız alıntılara düştüğümüz şerh bizim ilmimiz, idrakimiz, ayn-ı sabitimizin verisi neticesinde açığa çıkmış olduğundan, bu ifadelerimizde Muhyiddin İbn Arabî hz. nin sözündeki kastına uygun düştüğünde, isabet ettiğimizde ancak "benzer" bir ifade ve izahatımız olabilir ya da aksi halinde bu ifadelerimiz benzer olmaktan uzak düşebilir.

Aynı şekilde bizim ifadelerimizi bir başka şahsa aktaran kişi için de durum bundan ibaret olacaktır.

Muhatabın gerek yazılı gerekse sözlü hitabından kast ettiği manayı doğru anlayabilmek ve verilmek istenen mesajı doğru alabilmek, dinleyicinin veya okuyucunun hitap edene yakınlığı (idrak olarak) nispetinde isabet kaydedebilecektir. İşte bu yakınlık nispetinde ifadelerde ve manalarda, "benzer" de yakınlık hâsıl olacaktır.

Üstadım Şeyhül Ekber Muhyiddin İbn Arabî hazretlerinin dediği gibi "Bize yakın olanlar ancak bizi anlayabilirler."

Allah en doğrusunu bilir.

ESMA-İ HÜSNA MERTEBELERİ;

Bil ki, ilahi isimler, hakikatlerin gereği olarak ortaya çıkan hal dilidir. O halde, şimdi işiteceklerin için aklını ayık tut! Ve asla ne çokluk ve ne de varoluşsal bir birleşme vehmine de kapılma! Ve ben burada, yalnızca akledilebilir birçok hakikat mertebelerini, tecelli etmekte olan varoluş (vücudun ayni) açısından değil, nispetler açısından sıralayacağım. Çünkü Zat olması bakımından Hak Teala' nın Yüce Zat' ı birdir. Ayrıca bizler, kendi varlığımızdan, muhtaçlığımızdan ve mümkün varlıklar olmamızdan kesin olarak bilmekteyiz ki, bizim için kendisine dayanacağımız bir tercih ettiricinin bulunması zorunludur. Ve bizim varoluşumuz, işte bu dayanılandan değişik nisbetleri taleb etmesi de zorunludur. Şari Teala, esma-i hüsna ile işte bu gerçeği ima etmektedir. Nitekim Hak Teâlâ, Mütekellim (konuşan) olması hasebiyle, kendisinden başka bir ilah olmayan Biricik İlah olduğundan, hiçbir şekilde ortağı olmayacak bir biçimde, ilahi varoluşunun zorunluluğu mertebesinde, kendisini işte bu en güzel isimlerle isimlendirmiştir.

Daha işin başında, mümkünler âlemindeki tercih ve te'siri ifade eden bu takrirden sonra "hal diliyle" derim ki; bütün isimler, müsemma mertebesinde bir araya gelerek, hakikat ve manalarına bir bir baktılar ve hemen gereklerinin ortaya çıkmasını talep ettiler ki; böylece etkileri ile birlikte tecelli, zuhur ve ayın ları ayrı ayrı ortaya çıkmış olsun. Çünkü başta takdir edici anlamındaki el- Halık (her şeyi yaratan), el- Alim (bilgisi dışında hiçbir şey olmayan), el- Mudebbir (göklerden yere var olan her şeyi düzenleyip yöneten), el- Mufassıl (dünya yaşamında ayetlerinin en küçük ayrıntısını bile dışarıda bırakmadan açıklayan, ahirette ise her şey hakkındaki nihayi hükmü verecek olan), el- Bari (bütün özlerin ve görüntülerin bizzat yapıcısı), el- Musavvir (bütün formların ve görüntülerin bizzat şekil vericisi), er- Razık (bütün rızıkları bizzat veren), el- Muhyi (ölülere hayat veren), el- Mumit (ölümü yaratan ve öldüre), el- Varis (geçici olanlar göçüp gittikten sonra da her şeyin gerçek sahibi olarak kalacak olan) ve eş- Şekur (gerçek anlamda şükredilecek olan) olmak üzere bütün ilahi isimler, önce kendi zatlarına baktıklarında; ne yaradılmış bir mahluk, ne göklerden yere kadar düzenlenip yönetilecek bir varlık, ne henüz dünyada en küçük ayrıntısı bile ihmal edilmeyecek şekilde açıklanacak bir ayet, ne ahirette, aralarında kesin hüküm verilecek ve ne de kendilerine rızık verilecek kimse göremeyince şöyle dediler: Bizim hükmümüzü iktidarımızı ortaya çıkaracak tecelliler tam olarak zuhur edene kadar bizler ne yapacağız?

Bu sefer, alemin bazı hakikatlarının gereği olan tüm bu isimler, alemin tecellisi ve aynı zuhur ettikten sonra, bütün özlerin ve görüntülerin bizzat yapıcısı anlamına gelen "el- Bari" ismine sığınarak, ona şöyle derler: Bizim hükmümüz ve iktidarımız ortaya çıkması için, bu tecelliler keşki vücut bulup zuhur etse! Çünkü bizim şimdi içinde bulunduğumuz mertebe etkimizi kabul etmemektedir. Bunun üzerine el- Bari şu cevabı verir: Bu iş, "el- Kadir" isminin tasarrufundadır. Çünkü ben de onun kapsam alanında ve etkisi altındayım!

Nitekim varlığı zorunlu olmayan tüm mümkünlerin aslı, henüz yokluk halinde bulunuyorlarken, tam bir tevazu içinde ve muhtaç halde yapılan istek gibi, ilahi isimlerden isteklerini şöyle dile getirirler: Yokluk bizleri, gerçekten birbirimizi algılamaktan körelttiği gibi, sizin için zorunlu olup ta Hak Teala'dan bizlerin üzerine düşen marifetten de köreltti. Eğer sizler, bizim tecellilerimizi ve ayn larımızı zuhur ettirmiş olursanız, bizlere varoluş

elbisesini giydirmiş ve gerçekten nimet bağışlamış olursunuz. Ve böylece bizler de sizlerin hak ettiği yüceltme tazimi gösterelim. Çünkü sizlerin hükümranlığı da zaten bizlerin bilfiil zuhur etmesiyle meydana çıkacaktır. Hâlbuki şimdilik sizlerin hükümranlığı ve salahiyeti, yalnızca bilkuvve, potansiyel olarak vardır. O halde bizim sizden talep ettiğimiz, aslında bizlerden çok sizin hakkınızdır! Bunun üzerine ilahi isimler; " Bu varoluşu zorunlu olmayan mümkünlerin söyledikleri doğrudur" diyerek bu isteği yerine getirmek için harakete geçerler.

Bu minval üzere, isimler, en sonunda el- Kadir ismine sığındıklarında bu sefer "el- Kadir" ismi şu cevabı verir: "Ben de dilediğini yapan anlamındaki "el- Murid" isminin kapsam alanında ve etkisi altındayım! Ve sizlerin tecellisi ve aynı olan ne varsa, onların hepsi bu ismin ihtisas alanındadır. Nitekim hiçbir mümkün, kendi adına beni imkân âlemine getiremez, ta ki Rabbisinin katından amir bir emir gelmedikçe! Ve Rab, varolma emrini; "Kun - ol" diyerek verdiğinde, kendiliğinden beni etkisi altına alır ve ben onun varetmesine bağlı olarak, hemen o anda onu oluşturur ve meydana getiririm. O halde sizler de benim gibi " el- Murid " ismine sığının ki, yokluk durumundan varoluş tarafına yönelerek tercih ve özelliğini o da sizler için gerçekleştirmiş olsun! Bu durumda, hem ben, hem emreden ve hem de konuşan birleşerek, sizlerle birlikte varlığa gelelim. "

İlahi isimler "el- Murid" ismine başvurarak ona şöyle derler: "el- Kadir" ismine, bizim tecelli ve ayınlarımızın ortaya çıkmasını talep ettik, o da işi sana havale etti. O halde sen nasıl bir yol ve yordam önerirsin? "el- Murid" ismi; "el- Kadir" doğru demiş ama ben de "el- Âlim" isminin sizin hakkınızda nasıl bir hüküm verdiği konusunda bir bilgiye sahip değilim! Zira onun ilminde, sizin varoluşunuz geçmektemidir? bilemiyorum! Sonuçta ben de "el- Âlim" isminin kapsam alanında ve etkisi altındayım! O halde gidin, sorununuzu bir de ona anlatın!"

İlahi isimler bu sefer, "el- Âlim" ismine başvururlar ve ona "el- Murid" isminin söylediklerini aktarırlar. "el- Âlim" ism; "el- Murid" ismi doğru söylemektedir. Ve sizin varoluşunuz benim bilgim dahilindedir ama, bu konuda öncelikli olan edebe riayet etmektir. Çünkü bizim üzerimizde, bize hâkim olup korumakta olan bir mertebe bulunmaktadır ki o da "Allah" ism-i celal'i dir. O halde hepimizin yalnızca onun huzurunda bulunmamız gerekir. Çünkü o mertebe, cem mertebesidir."

Bunun üzerine bütün ilahi isimler, "Allah" ism-i celal'i mertebesinde toplanırlar. O, "Ne istiyorsunuz?" der. Onlar durumu bildirince; "Ben, sizlerin tüm hakikatlerini kendisinde toplamış olan isim' im ve Ben tek başına "müsemma" ya delalet etmekteyim ki, o da Kutsal Zat' tır. O'nun kemal ve tenzih sıfatları vardır. O halde sizler şöyle bir durun bakalım da, Ben, kendisine delil olduğum, "medlulüm" ün huzuruna gireyim!" der ve böylece "medlulü" nün huzuruna çıkarak, mümkünlerin dileklerini ve diğer isimlerle yapmış oldukları konuşmaları aktarır. Buna Kutsal Zat şöyle cevap verir: Çık ve isimlerin hepsine söyle ki, her birisi mümkünlerin hakikatlarının gereği ile bağ kursun! Çünkü Ben, Kendi açımdan yalnızca Kendim için Bir' im. Çünkü varlığı zorunlu olmayan mümkün varlıklar, Benim mertebemi talep ettikleri gibi, Benim mertebem de onları talep etmektedir. Hâlbuki ilahi isimlerin tümü, Benim için değil, kendi mertebeleri içindir. "el- Vahid" ismi ise bunlar içerisinde özellikle, yalnızca Bana has bir isimdir. Ve ne isimlerden bir ismin, ne bir mertebenin ve ne de mümkün varlıkların içerisinde, her yönden bu ismin hakikatında Bana ortak olacak hiçbir kimse de olamaz."

Böylece "Allah" ism-i celal'i, yanında, kendisine tercüman olacak "el- Mütekellim" ismi ile birlikte, mümkün varlıkların ve ilahi isimlerin yanına çıkar ve onlara "el- müsemma" nın söylediklerini aktarır. Ve "el- Âlim", "el- Murid", "el- Kail", "el-Kadir" isimleriyle bağlantı kurar, böylece, "el- Murid" isminin tahsisi ve "el- Alim" isminin hükmü gereği olarak "ilk mümkün" ortaya çıkmış olur.

Varlıklarda, tüm tecelliler, aynlar ve etkiler ortaya çıkınca, birbirlerine musallat olmaya ve bağlı bulundukları ve gereği oldukları isimlerden aldıkları güçle birbirlerine hükmetmeğe başlayınca, bu durum bir kargaşa ve husumetin ortaya çıkmasına sebep oldu.

Ve kendi kendilerine şu kanaate vardılar: "Bizler, düzenimizin bozulmasından endişe etmekteyiz ve bu gidişle daha önce bulunduğumuz yokluk haline dönüşeceğiz." Böylece mümkün varlıklar, kendilerine "el- Âlim" ve "el- Murid" isimlerinin sağladığı imkânlar konusunda diğer isimleri şu şekilde uyardılar: "Ey ilahi isimler! Eğer sizlerin hâkimiyeti, "bilinen bir ölçü" , " çizgileri belirli bir sınır " ve sonunda dönüp varacağınız "bir imam" eşliğinde ise, bu, bizim varlığımızı da koruma altında tuttuğu gibi, sizlerin bizler üzerindeki etkilerin de devamını sağlayacak demektir. Bu durum, hem bizler hem de sizler için en doğru olandır. O halde sizler, içersine girdiğimiz bu kaosu, "Allah" ism-i celal'ine arzedin!. Belki sizleri bir yerde tutup sınırlayacak birisini öne çıkartır. Aksi takdirde biz helak olacağız, sizler de atıl kalacaksınız!" İlahi isimler, bu teklife; "İşte bu tam bir maslahat ve gerçek görüştür." şeklinde karşılık vererek gereğini yaparlar ve şöyle derler: "Sizin işlerinize bakan ve çekip çeviren "el- Mudebbir" ismidir" Durmu, "el- Mudebbir" ismine arzettiklerinde, o da, "Ben de zaten bu işler için varım." şeklinde bir cevap verir.

Bu sefer "el- Mudebbir" ismi huzura girer ve Hak Teâlâ'nın emrini almış olarak "er- Rab" ismine gelir ve ona şöyle der: "Mümkün varlıkların tecelli ve ayınlarının bekası için maslahatın gereğini yerine getir!"

Aldığı emir üzerine "er- Rab" ismi, kendisine yardımcı olacak, birisinin ismi "el- Mudebbir" diğerininki "el- Mufassıl" olan iki vezir tayin eder. Nitekim Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Yargı Günü'nde Rabbinizin huzuruna çıkacağınıza yürekten kesin bir biçimde inanasınız diye, göklerden yere, varolan her şeyi düzenleyip yönetmekte ve ayetleri en ince ayrıntılarına varıncaya kadar açıklamaktadır." (Ra'd, 13/2) Allah kelamının ne kadar da muhkem olduğuna bir bak ve düşün! Duruma olması gerektiği bir biçimde, uygun lafızlarla konu nasıl açıklanmaktadır! Nitekim bu ayetteki "er- Rab" ismi, "el- imam"ı temsil etmektedir. O da "er- Rab" isminin zuhur mahallidir, Onun iki veziri vardır. Birincisi, gayb âlemine bakan "Mudebbiru'l- emr"; ikinci vezir ise, şehadet alemine bakan "Mufassılu' l- aya" tır.

Böylece tüm ilahi isimlerin sınırlarını, "er- Rab" ismi belirler ve memleketin ıslahı, düzeni ve davranış yönünden hangisinin daha iyi olduğunu sınamak için (Hud, 11/7; Mülk, 67/2) merasim kuralları koyar.

Fütuhat-ı Mekkiyye 66. Bölüm Esma-i Hüsna' nın Mertebeleri
Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

HAKİKAT'İ MUHAMMEDİ, İLK AKIL;

Her kalp sahibi Sen' i özler.
Ey ehline eşsiz güzellik bahşeden!
Herkes gerçekte Sen' in güzelliğine âşıktır.

Davud El - Kayseri (K.S.)

Bir konuyu yorumlamakta insan kendi iradesine ve ilminin verisine göre meseleyi zevk edebilir. Bu zevk edişte açığa çıkan yorumlar farklılık arzedebilir, idrakler ve mertebeler farklı olacağından bu da doğal bir şeydir. Bu yorumlamada kişi ilmi hakikatlere ne kadar hâkim ise yorumu da bu oranda daha kâmil olacaktır.

İlmimiz ve idrakimiz nispetinde bu hususta bazı hakikatleri ifade edeyim, siz bu minvalde kafanızdaki bilgileri harmanlayıp sizde vuku bulan yorumu zevk edin:

Allah varlığa çıkan cisimlerden ilk önce daireyi yaratmıştır.

Arş, daire şeklindedir.

Kürsi, daire şeklindedir.

Kâinat daire şeklindedir.

Beş rakamı daire (Arapça'da) şeklindedir.

Allah başlangıcı sona bitiştirir. (daire)

İnsan ahsen-i takvîm (en mükemmel) olarak yaratılmış, sonra esfel-i safiline (aşağıların aşağısı) indirilmiş, sonra ondan kulluğunu hakkıyla idrak edip yaşaması istenilmiş ve tekrar ahsen-i takvîmliğe ulaşması (kemâl bulması) istenilmiştir. (seyr-u süluk, böylece daire tamamlanmış olur.)

İlk yaratılan şey hakikat-i muhammediye iken son yaratılan tür insan (Adem/halife insan) olmuştur. Böylece baş sona bitişmiştir. (Daire tamamlanmış.)

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bizler söylenmemiş ulvi harfler idik.
Zirvelerin en yüce zirvesine ilişmiş.
Orada ben sen, biz sen, sen o idik:
Her şey 'O' nda o idi; o mertebeye erene sor!

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Muhyiddin İbn Arabi hazretleri bu şiirinde ilk taayyüne (ilk akıl, hakikati Muhammedi, nuri Muhammedi) işaret ederek, yani ilk yaratılan şeye (varlığın birliğine) işaret ederek birliğin bu mertebede 'şen' ler (nispetler) olduğunu ifade etmekte.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Varoluş, (mutlak) bir'den değil, tek'ten (birimin birliğinden) meydana gelir.
Fütuhat c2, s32 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Allah, zatı itibariyle mutlak vücud sahibidir. Hakikatte sadece O'nun zatı mevcuttur ve Onunla birlikte hiçbir şeyin varlığından söz edilemez. Yani O'nun vücudunun yanında O'ndan ayrı bir vücud sahibi varlıktan söz edilemez. Bu muhaldir. Allah'tan gayrı her ne var ise hepsi yaratılmış birer varlıktır. Tüm yaratılmış varlıklar yani tüm âlemler ve bu âlemlere mahsus yaratılan tüm varlıklar hakikatte Allah'ın ilminde yaratılmış olan ilmi suretlerdir. Bu hakikati dile getiren ehlullah 'âlemler hayalden ibarettir' demişlerdir. 'Varlık vücud kokusu asla almamıştır' demişlerdir. Allah tüm bu âlemi yaratmayı (yaratma derken halk etme

manasında kullanmaktayım) murad ettiğinde kün / ol emri ile her ne murad etti ise açığa çıkmıştır. Yaratmanın şekli ve mertebeleri ayrı bir konu olduğu için şimdilik bu konuya girmiyoruz ve biz anlatmak istediğimiz konuya dönelim. İlk yaratılan şey 'Hakikat-i Muhammediye'dir. Âlemde her ne varsa bu Hakikat-i Muhammediye'den yaratılmıştır. İlk yaratılan olan bu Hakikat-ı Muhammediye âlemde yaratılmış her şeyin yaratılış vesilesidir. Varlığın başlangıcını araştıran ister akılcı olsun ister muhakkik varacağı ilk başlangıç noktasında ancak Hakikat-ı Muhammediye'yi görür ve onun ötesine geçemez. Onun ötesi bu ilk yaratılan cevher olan Hakikat-ı Muhammediye'yi yaratan mutlak vücud sahibi Allah'tır. İdrakler oraya ulaşamaz. O' nun idrak edilemeyeceğini idrak etmek varılabilen son noktadır. Bu manada Allah'ı bilmek ise mevcut akıl ile değil kalp ile oluşabilecek bir idraktir. Bu idrak ise kesbi (kazanım) olmayıp vehbi (Allah tarafından verilen)'dir. Allah kendisini bilmek isteyenlere ihlâs suresi ile hitap etmiştir. Buradaki hakikati idrak eden kimse şunu bilir ki; Allah mutlak vücud sahibidir. Her şeyde O'nun ruhundan vardır ve hiçbir şey O değildir. Varolan her şey O 'nun mutlak Zat'ından değil, ilk var ettiği tek'ten yani Hakikat-i Muhammediye'den yaratılmıştır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Dikkat ediniz 'tek' (birimin birliği), Allah'ın varlık alemini halk etmesinde yarattığı ilk şey'dir.

Bunun çeşitli vecihlerden bakıldığında ismi de çeşitlenir. 'İlk akıl' , 'ilk cevher', 'izafi ruh', 'külli ruh', 'kitabül mübin', 'birinci taayyün', 'birinci tecelli', 'ceberut âlemi' ve 'hakikat-ı muhammediye' isimleri ile anılan aslında aynı şeydir.

Bahsedilen 'tek'in (birimin birliği) varlık âleminde zuhurundan önceki durumu ifade etmek için 'la taayyün' mertebesinden söz edilir ki bu mertebeye de farklı cihetlerden 'mutlak gayb', 'lahut âlemi', itlak âlemi', 'mutlak ama', 'yalnız vücud', 'mutlak varlık', 'sırf zat', 'ümmül kitap', 'gayblerin gaybı' isimleri verilir.

Aklı kullanarak ve felsefe ile varılabilecek ve idraklerin tespit edebileceği nihai nokta varlıktaki "TEK" (birimin birliği)'dir. Bunun ötesine akıl sahipleri ve felsefeciler varamazlar. Çünkü akıl sınırlıdır. Sınırlı olan bir yaratılmış sınırsız olanı ne kadar bilebilir ki? !..

Gerek Hint felsefesinden gerek farklı felsefi bakıştan yola çıkanların, gerek akıl zorlaması ile yola çıkanların, gerek pozitif ilim tabiri kullanan bilimcilerin yaratanı bulmak adına yaptıkları araştırma ve yolculuğun sonunda vardıkları nihai noktaya 'Tanrı', 'İlah', 'Yaratıcı' ismini vermeleri ve bu isimden 'Allah'ı' kastetmiş olmaları büyük bir yanılgı, büyük bir hatadır.

Varoluşun ilk başlangıç aslı ve sebebi olan 'TEK' (birimin birliği) ile varoluşu ancak ilmindeki ilmi suretler ile açığa çıkaran ' ALLAH' farklıdır!

Bu yolculukta gerekli menzile kadar akıl bineği ile giden ve sonrasında kalp bineğine binmeyi becerebilen kimse ancak bir yaratılmış için kâmilen varılabilecek en son noktada Allah'ı idrake ulaşabilir ki bu nokta da 'Allah'ı idrak, idrak edilemeyeceğini idraktir' noktasıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bütün alemlerin yaratılışının sebebi olan, kendisi sebepsiz yaratılan ilk olan, alemlere rahmet olarak gönderilen, Allah'ın Zat'ının Ehadiyet mertebesinden tecellisi ile Nur'u Muhammedi cevherini ilk taayyün ile zuhura getirdiği "Ahmed" iyet nurunu dünyamızda beşeriyet ile zuhur etmiş hali olan "Muhammed"iyet mertebesindeki adı Muhammed Mustafa Rasulullah (S.A.V.) efendimizin dünyaya teşriflerinin sene-i devriyesi münasebetiyle tüm islam aleminin mevlid kandilini tebrik eder, bizim için de bu günün hakikatimizdeki "Nur'u Muhammed"i idrak edip gereğinin açığa çıkmasını, yeniden doğuş ile doğma şuuruna ermemize vesile olmasını, günlerin efendisi kıldığı şu mübarek Cuma günü C.Allah'tan tüm samimiyetim ile niyaz ederim.

***

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimize getirilen her salat ve selamın getirisinden getirene hisse vardır!

Kişi, her salavat okuyuşu ile Rasulullah efendimize ikramda bulunur, bu ikram kula şefaat olarak geri döner!

Kişi, her okuduğu salâvat nispetinde kendi varoluşunun hakikati olan ve kendinde bulunan Hakikati Muhammediye'nin cevherinin kuvveden fiile çıkışını tetikler, besler, zuhura getirir.

Kişi ancak bu cevherin (Hakikati Muhammediye'nin kendinde bulunan nüvesi) nuru ile Allah'ı (ulaşılabilecek) en kâmil mânada tanıyabilir.

Ancak bu nur ile Hakk'ın kapısından içeri girebilir.

Ancak bu nur ile hakikate erebilir.

Bunun içindir ki bu âlemde Rasulullah efendimizin sevgisi her şeyin önünde gelir, gelmelidir.

Sebepsiz yaratılan ilk şey Nur-u Muhammedi'dir.

Akabinde yaratılmış her şeyin yaratılma sebebi O'dur.

Yaratılmış her şeyde onun hakikatinin cevherinden vardır.

Kendindeki Muhammedi hakikati açığa çıkrabîlen ancak bu Muhammedi hakikat ile miraç yapabilir!

O, Ehad'ın taayyünü ile Ahmed ismini almıştır! Buradaki 'mim' varlığa çıkıştır.

Hakikatte Rasulullah efendimize salavat getirdikçe kendi heybeni doldurduğunu, ancak bu şekilde sendeki Muhammedi boyanın açığa çıktığını unutma!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Harflerden ilk yaratılan, varlık âlemine çıkan harf 'Elif'tir. Diğer tüm harfler Elif harfinden neşet bulmuştur. Eşyanın ilki olması itibariyle Zat-ı Ehadiyet'i yani

Hakk'ı gösteren bir işarettir bir vecihten de. Aynı ilk yaratılan Hakikat-i Muhammedi gibi.

Diğer tüm harfler elif harfinden türemiş ve açığa çıkmıştır. Elif harfi birliğe işaret eder. Bunun için yazıda kendinden sonraki harflerle bitişmez. Kendinden önceki harf ile bitişmesinde ise elif o harfe bitişmemiş, o harf elif harfine bitişmiştir. Buradan da Allah hiçbir şeye muhtaç değil iken yaratılmış her şeyin Allah'a muhtaciyeti hakikati zuhur etmiş, ifade edilmiş olur.

Diğer harflerde meyil vardır. Yani illetlidir. Yani türemiştir. Elif ise başka harften türemedi ilk yaratılan harftir.

Bunun için tasavvufta elif harfi bir cihetten Allah'ın Ehadiyet'ine izafe edilir. Elif harfi bu manada Allah'a işaret eder. Bir diğer vecheden Allah'ın Ehadiyet'inin birinci taayyünde zuhura gelişi ile 'Ah-m-ed' diye isimlendirilen Nuru Muhammediye ye (Hakikati Muhammediye) işaret eder. Hakikat-i Muhammedi ilk taayyün ile birlikte olan Zat'tır. İsm-i Azam'dır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hakikat-i Muhammedi'nin bir adına da "Ahmed" denilir. Ahmed ise Ehad (Ahad) olan Allah'ın ilk taayyünü ile zuhura getirdiği hakikattir. Sebepsiz halk edilen (yaratılan), ilmindeki ilmi suret olarak var edilen, sonra yaratılan her şey o ilk yaratılanın tafsilatı (açılımı, zuhuru, kesret hali) hükmünde olan o şeye 'Hakikat-i Muhammedi ya da 'Nur-u Muhammedi' demekteyiz.

Zuhura gelmeyi sağlayan ise Rabbi, 'mim' harfidir. Mim harfi zuhura gelişi, varlık âlemine çıkışı ifade eder. Mim dudak harflerindendir. Ciğerde bulunan havanın boğaz, dilden geçerek mahreç (çıkış yeri) diye ifade edilen dudaklar arasından (en son çıkış noktası) çıkışı ile zuhur eder.

Allah en doğrusunu bilir.

HAYAL, SURETE BÜRÜNEN SÖZLER;

Bu makalemi dikkatlice okuyup üzerinde derin tefekkür etmeniz neticesi size hakikatleri idrak etmeyi sağlayacak yeni ufuklar açacağını ve bundan sonra bu bakış açısı ile baktığınızda içinden çıkamadığınız birçok meselenin aydınlığa kavuştuğunu ve hakikatini müşahede edeceğinize inanıyorum!

ALLAH'I BİLMEK ADINA BİR TEFEKKÜR!

"Bir eren kişiye: - Hakk'a zulüm isnadından nasıl kurtuldun?
Demişler, şu cevabı almışlar: "Hakk'ın mülkünde ondan başkasını koymadım. Cümle mülk, onun olduğuna göre, zulmü kime yapar? Herkes mülkünü arzu ettiği gibi kullanır!"

İsmail HakkıBursevi (K.S.)

Yukarıda İsmail Hakkı Bursevi (K.S.) hz. den yapmış olduğum alıntının mahiyetini bizde oluşan idrak nispetinde izah etmeye çalışalım inşaallah:

Öncelikle Allah ismi ile işaret edileni tanımak, bilmek, idrak etmek gereklidir. Ancak bu idrak ile tüm soruların cevabı çözülebilir. Allah'ın "BİRLİĞİ" ne demek bunu çok iyi anlamak gerek. Başlangıç noktası ise Resulullah (S.A.V.) efendimizin "Nefsini bilen rabbini bilir" hadisi şerifi uyarınca nefsinin hakikatini bilmektir. İnsanların bir kısmı âlemi tanıyarak oradan yaratana, Allah'a ulaşmaya O'nu tanımaya çalışmışlar ve bu yolu seçmişler. Bu yol çok meşakkatli ve uzun bir yoldur, kişinin bu yolu tamamlaması çok zordur, çoğunlukla ömür kifayet etmez. Bazıları ise ikinci bir yolu seçmişlerdir ki Allah'ı tanımak, bilmek, idrak etmek ve bu idrak ile âlemi seyretmektir. (teşbihte hata olmaz; Allah'ın bakışından âlemi seyretmek de denilebilir. Ehlullah dan bazıları bu seyri mertebelendirmiş Allah'a seyir, Allah ile seyr, Allah'da seyr gibi ifadeler ile dile getirmişlerdir.)

Resulullah efendimize 'Rabbimiz bütün bu âlemi yaratmazdan önce nerede idi ?' diye sorulduğunda,'bütün bu âlem yaratılmazdan önce Allah var idi ve ama da idi' buyuruyor ve Hz. Ali (r.a.) de 'el'an da öyledir' buyuruyor ki halen de öyledir anlamına gelmektedir.

Ehlullahın seçkinleri bunu keşfen gördüklerinden tüm bu âlem hayalden ibarettir (Vahdet-i Vücud) yani tek bir vücud var ki hakikatte o da Allah tır. O'nun dışındaki tüm mevcudat vücud kokusu almamıştır. Yani Allah'ın varlığı gibi bir varlıkları yoktur. Tüm mevcudat ilahi esmaların tecellileridir. Yani hayalden ibarettir demişlerdir.

Şimdi konuyu anlamak için bir teşbih yapacağım ki mevzu daha net anlaşılabilsin, ancak şunu da belirteyim ki bu benzetme konuyu iyi bir şekilde anlatabilmek için başvurulan bir yöntemdir, Allah Subhan'dır, bütün nitelemelerden münezzehtir. Bu hakikati hiçbir zaman unutmayalım !!!

Gözlerimizi kapatıp bir hayal kuralım, hayalimizde iki dağ yamacı arasında bir köy düşünelim, dağın bir yamacı orman diğer dağın yamacı otlak arazi, mera olsun. Köyün ortasından bir dere akmakta. Dere kenarında birkaç çocuk su ile oynamakta bir kişi de oltalarını sallamış balık tutmaktalar. Az ilerdeki evin ahırında Ayşe teyze ineğini sağmakta, torunu Hasan ise o sırada kümesteki yumurtaları toplamakta. Mehmet amca ise on kadar koyununu almış ve merada koyun otlatmakta yanında Çomar isimli köpeği ile birlikte. Hüseyin dayı traktörüne binmiş evinin önündeki tarlasını sürmekte. Fatma abla bahçesinde kızaran domatesleri toplamakta. Muhsin dede yaklaşan öğle namazı için hazırlık yapmak gayesi ile evi önündeki tulumbadan abdest almakta, Gülsüm gelin henüz karnını doyurduğu bebeği Ali'yi ayağına yatırıp uyuması için ninni söylemekte vs... v...

Bu hayali dilediğimiz kadar genişletebilir ve dilediğimiz kişileri oyuna katabiliriz. Bu hayalde bizim için bir sınır olabilir mi?

Kişileri artırmamız neticesi hayalimizdeki hazinemiz biter tükenir mi?

Bu hayalimizdeki isim verdiğimiz kişiler onlara verdiğimiz görevlere itiraz edip ben inek sağmayacağım, ben inek otlatmayacağım vb. diye itiraz edebilir mi?

Ne görev vermiş isek harfiyen o görevi yerine getirmek zorundalar değil mi, başka bir alternatifi var mı?

O hayalimizdeki Ayşe teyze ya da Mehmet amca acaba beni böyle hayalinde var eden Zat kimdir diye merak etse, hayalimizden çıkıp karşımıza dikilme ve bizim Zatımızı görme ihtimali var mı?!

O hayaldekiler hiçbir zaman bizim Zatımızı göremez, ancak yine biz hayal yolu ile kendilerine kendimizi tanıtırız, bizi bu bilgi ile tanıyabilirler değil mi?

Kendimiz hakkında ne kadar bilgi verir isek, ne kadar tanımasını diler isek o kadar tanıyabilirler değil mi?

İşte Allah'ın Zat'ınıda görmemiz asla mümkün değildir, Cennet ehline gözükecektir ancak gözüken yine O'nun kendi Zat'ının hakikati değil tecellisi olacak !..

Hayalimizdeki istediğimiz şahsa dilediğimiz kadar mülkümüzden ikramda bulunsak, hazinelerimizden versek bizden (Zatımızdan) bir şey eksilir mi?

Yine mülkümüzden bir şey eksilir mi?

Ne kadar verirsek verelim bizim zatımıza hiçbir etkisi olmadığı gibi hayalimizden dağıttığımız mülkümüzde de hiçbir eksilme olmaz değil mi?

Yine kendimi tanıttığım hayalimdeki Mehmet amca bu bilgi ile kalkıp da "ben Ahmet Şahin Uçar'ım " diye iddia edebilir mi?

Velev ki bu iddiada bulundu o öyle dedi diye bu sözü doğru olur mu?

Benim kurduğum bu hayal benim zatımda bir başkalaşma, vücudi bir değişme ya da fazlalaşma ya da azalma yapar mı?

Ben yine aynı ben, aynı kiloda, aynı şekilde, hiçbir değişme olmaz değil mi?

Yine kurduğum bu hayal ne kadar geniş olursa olsun hepsi beynimde olduğu için benim varlığımdan ayrı bir mekân gerektirmez değil mi?

Bu kadar geniş bir hayalde nice âlemler oluşturduğum halde sadece benim varlığım var ortada değil mi?

Başka bir varlıktan söz edilebilir mi?

İşte, bütün bu âlemler ve yaratılmış her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerden başka bir şey değildir. Yani O' na göre hayal'dir. Bize göre ise Allah bizi yarattığı andan itibaren biz bir varlık kazanmışız ve var olduğumuz düşüncesi ile ebediyen yaşayacağız, ama cennet ortamında ama cehennem ortamında. Çünkü biz bize göre 'var' ve 'gerçek'iz. Bu algı bizden ebediyen kalkmaz. Ancak hakikat açısından konuyu idrak etmek istediğimizde sadece bir idrak olarak Allah ilmindeki ilmi suretlerden ibaret olduğumuzu, Allah'ın varlığı gibi bir varlığımızın olmadığını ve asla olamayacağını, tek vücud sahibi ancak O olduğunu idrak edebiliriz.

İşte bu idrake ulaştığımızda hakikati kavramış oluruz. Bununla birlikte biz bize göre var olan bir âlemde ve ona göre şartlarda hayat sürdürdüğümüz için şeriatın emirlerine uymakla mükellefiz, kulluğumuzu yaşamak ve ispat etmekle sorumluyuz.

Gerçi hakikat boyutuna tekrar dönüp oradan bakarsak gerçek iradenin kimde olduğunu anlarız ve

"Kahrın da hoş, lütfun da hoş " deriz.

"Sen den sana sığınırım" deriz.

"Yaptığından sual olunmaz" deriz.

"Mevla görelim neyler neylerse güzel eyler" deriz.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her kişinin ağzından çıkan her söz bir surete bürünür, yine yapılan her fiil bir surete bürünür.

Sözler ve fiiller Allah'ın razı olduğu, şeriat tarafından övülen türde ise bunlara güzel suret giydirilir ve bu surete bürünmüş kişinin amelleri kıyamet gününe kadar o kimse hakkında hayır duada ve mağfiret de bulunur.

Kişiden sadır olan (açığa çıkan, vuku bulan) söz ve fiiller Allah'ın emrine muhalif ise yani şeriat tarafından kınanmış, günah sayılmış ise bunlara kötü bir suret giydirilir.

Kişi hata ve günahlarına pişman olup samimiyet ile tövbe etmiş ise o zamana kadar günah söz ve fiillerinden açığa çıkan kötü surete bürünmüş amelleri güzel surete tebdil edilir (dönüştürülür).

Mahşer günü hesap görüleceğinde kişinin amelleri böylece surete bürünmüş bir halde mizana (terazi) getirilir.

Kişinin bu dünyadaki amelleri ahirette gideceği ortamda (cennet ya da cehennem) surete bürünerek nimet ya da azap olarak karşısına çıkacaktır.

Kişinin iyi ya da kötü söz ve fiillerinden oluşan amellerin her birinin kendine has kokuları da vardır. Bu kokuları melekler algıladığı gibi insanlar içerisinden belirli bir makama ulaşmış Allah ehlinden kimseler de algılar. Bu kimseler, karşılarına gelen kimselerin henüz gelmezden önce nasıl bir amel işlemiş olduğunu, mesela yalan söylemiş olduğunu veya haram yemiş olduğunu veya gıybet yapmış olduğunu veya her ne tür günah işlemiş ise veya her ne tür hayır işlemiş ise türüne has kokusu ile bu kokudan yaptığı ameli bilir.

Bu manada kişi amellerinin türüne göre etrafa güzel ya da çirkin bir koku yaydığını ve amellerinin türüne göre güzel veya çirkin bir surete büründüğünü unutmamalıdır.

Güzel koku ve suretlerin ulvi varlıkları yani melekleri celb ettiğini, kötü koku veya suretlerin ise süfli varlıkları yani cin ve insan şeytanlarını celb ettiğini unutmamalıdır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Kul bir yalan söylediğinde, melek kendisinden otuz mil uzaklaşır."

Hz. Muhammed (S.A.V.)

Meleklerin kuldan uzaklaşma sebepleri, kulun söylediği yalan neticesi kendisinden sadır olan kötü kokudur. Yani yalan fiilinden dolayı açığa çıkan kötü kokudan melek rahatsızlık duymuştur.

Bu konuda Muhyiddin İbn Arabî hazretleri şöyle bir açıklama yapıyor: Kulun işlediği her amelin bir kokusu mevcuttur. İnsanların genelinin burunları bu kokuyu algılamakta perdelidir. Ancak bu perdelerden kurtulmaya muvaffak olmuş ehlullah karşılaştıkları kişilerin henüz yanlarına gelmeden önce işlemiş olduğu

amellerin nev'ine göre bu kokuyu aldıklarından, kişinin güzel ya da kötü amel işlemiş olduklarına vakıf olurlar.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Suret aynasında siret'in özellikleri yansır.
Siret aynasında yansıyan da Hakk'ın tecellisidir.
Âlem, Hakk aynasıdır.
Aynada kalma, aynaya yansıyan resmin gerçek sahibini gör.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah türeyenlerin her bir türünde kâmil bir tür yaratmıştır. Madenlerde ortaya çıkan en kâmil suret altın olmuşken bitkilerde vakvak ağacı, hayvanda insan olmuştur.

Allah her iki tür arasında ara varlık yaratmıştır. Maden ile bitkiler arasında mercan, bitkiler ile hayvan arasında hurma, hayvan ile insan arasında maymunu yaratmış, yaratmış olduğu her surete kendinden bir ruh üflemiş, o şey hayat bulmuştur.

Allah her türe o türün kendisine göre tanınmış, her tür üzerinde yaratılmış olduğu durumla Hakkı tanımıştır.

Öyleyse her suret Hakkı kendi suretinde görmüştür. Suretler ise - hepsi bir nefsten yaratılmış olsalar bile - farklı mizaçlardadır.

Fütuhat, c13,s355 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Ey dostum!

"O, göklerde ve yerde ne varsa hepsini, kendi katından size boyun eğdirmiştir." (Casiye, 13) ayetini yanlış anlayarak aldanma, çünkü "sizi mutlu etmek için veya sizi mutsuz kılmak için bunu yaptım" denilmiyor.

Demek ki sen gene sakınmak durumundasın ve aldanma ihtimali her zaman vardır. Bunu yaparsan korunursun. Çünkü bu, sınama amaçlı bir ayettir; bununla dilediğini saptırır, dilediğini de hidayete erdirir.

Kelimullah Musa (a.s.) şöyle demiştir: "Bu iş senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini saptırırsın, dilediğini de doğru yola iletirsin." (Araf, 155)

Varlıkların yüce ve süfli olarak belirginleşmelerini sağlayan hakikatler açısından bütün mahlûkattan üstün oluşun seni aldatmasın. Bu ilahi yüceltme değildir, aksine hakikatlerden kaynaklanan yüksekliktir; ne insanı ateşten korur, ne de nimetlere ulaştırır. Cennet ehli olanlar cennete, cehennem ehli olanlar da cehenneme onunla girmezler. Bir faydası olmadığı gibi, mutluluk üzerinde de bir etkisi yoktur. Bununla birçok tarikat ehlinin ayağı kaymıştır ve neticede şeriatın dışına çıkmışlardır.

Nefs Muhasebesinde Kutsal Ruh Risalesi, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Kul "La ilahe illallah" dediğinde, bu kelimeleri yaratmış olur ve kelimeler de onları yaratan (kulu) tesbih ederler. Bu tesbih onların görevi olur. Hak ise asıl itibariyle münezzehtir, yoksa herhangi birinin tenzihi nedeniyle münezzeh değildir. Allah yaratma fiilini kuluna nispet etmiş, kendisini de 'yaratanların en güzeli' diye niteleyerek "Yaratanların en güzeli" (Müminun-23/14) demiştir. O halde bu kelime-i tevhidin ve her kelimenin tesbihi, söyleyenine döner.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Kulun ağzından çıkan her söz bir surete bürünür, söylediği söz güzel (şeriat da övülen söz) ise bu söze güzel bir suret giydirilir, eğer söylediği söz kötü (şeriat da kınanan) bir söz ise yine bu söze çirkin bir suret giydirilir ve bu işlem kul bu âlemden göçene dek devam eder.

Kul söylemiş olduğu kötü sözlerden pişmanlık duyup bundan dolayı tövbe eder ve Allah'tan mağfiret dilerse o zamana kadar ağzından çıkan kötü sözlerden oluşan kötü suret giydirilmiş varlıkların kötü suretlerini güzel suretlere çevirir.

Hesap günü kişinin karşısına hayatta iken söylediği tüm sözler suret giymiş bir vaziyette çıkarılır. Söylemiş olduğu Allah katında övülmüş olan güzel sözler kişiye kıyamete kadar hayır diler, buyuruyor Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) hazretleri.

Buradan da anlıyoruz ki söylemiş olduğumuz her sözün getirisi (güzel olsun, çirkin olsun) yine bize dönmektedir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Zuhur, hakikate değil suretlere aittir.
Hakikât her zaman görünmezdir, sureti görünür.

Fütuhat 11. Cilt, sf: 365 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Her şey hayal içinde hayaldir.
Gerçek varlık isimleri yönünden değil, zatı ve kendisi yönünden Allah'tır.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"*Düşüncelerin (hayal mertebesinden) tesiri, sözlerin (şahadet mertebesinden) tesirinden daha etkindir!*" der, Muhyiddin İbn Arabî hazretleri.

Çünkü bir şahsa söz ile ifade edilen meselenin ifade ediliş tarzı, kullanılan kelimeler, ifade edenin ahvali, ifade ediliş zamanı, ifadeye muhatap olanın ahvali, ifade eden ile ifadeye muhatap olanın arasındaki müspet ya da menfi ilişki, nefislerin

söylenen sözlere veya işitilen sözlere tesiri gibi faktörler kuvvetli derecede etken olur.

Bu sebeple muhatap üzerindeki amaçlanan gaye doğrultusunda etkide başarılı olunabileceği gibi menfi (olumsuz) bir sonuç ortaya çıkıp istenilen etki elde edilemeyebilir.

Fakat hayal mertebesinden yani düşünce gücü ile birine tesir etme hususunda, tesir etmek niyetinde olan kimsenin himmetini toplama ve kontrolündeki başarı oranıyla doğrudan ilişkili olarak tesire konu olan kimse üzerindeki etkisi daha kuvvetli, daha belirgin bir şekilde açığa çıkacak olup uygulanan bu metot ile amacın hâsıl olması daha kuvvetle muhtemeldir.

Buradan anlaşılıyor ki hayal mertebesinden tesir gücü, söz mertebesinden tesir gücüne oranla daha kuvvetli, daha yetkindir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"İnsani letafetin güzelliği, taşıdığı ilahi marifetlerden kaynaklanmaktadır. Çirkinliği ise, bu marifetlere sahip olamamasından doğar.

Yüksek himmete sahip bir kimse ömrünü muhdeslerle (sonradan olma varlıklarla), onların ayrıntılarıyla tüketmemelidir. Aksi takdirde rabbi ile ilgili payını elinden kaçırır.

Aynı zamanda yüksek himmet sahibi bir kimse, nefsini fikrinin egemenliğinden de kurtarmalıdır. Çünkü fikrin kaynağı bilinmektedir. Amaçlanan Hak bu değildir.

Allah'ı bilmek, Allah'ın varlığını bilmek değildir."

Risaleler-2, sf:148 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Zahir'de batın gizlidir, batın'da zahir!

Kesret'te (çoklukta) vahdet (birlik) gizlidir, vahdet'te kesret!

Allah (C.C.), Adem (a.s.) e 700 dil, 12 alfabe öğretti. 700 farklı dilde farklı harflerin dizilişi ile farklı kelimelerin telaffuz edilişinde kastedilen manâ bir.

Kelimeler farklı ancak anlam bir!

Aynı kelime bazen birden fazla manâyı ifade ve ihtiva eder. Sözü söyleyenin ya da yazıyı yazanın kastettiği bir manâ!

Diller farklı da olsa manâlarda ortaklık vardır.

Harfler ve harflerin dizilişinden oluşan kelimeler manâların elbiseleridir.

Kesret'te vahdet gizlidir, vahdet'te kesret!

Allah en doğrusunu bilir.

İSRA YOLCULUĞU;

İsra yolculuğu ruh ile gerçekleşmiş ve uyuyan bir insanın uykusunda gördüğü rüya olsaydı, kimse onu inkâr etmez ve kendisiyle tartışmazdı. İnkârın yegâne nedeni, Hz.

Peygamber'in isra yolculuğunun bütün bu mekanlarda BEDENLE gerçekleştirdiğini bildirmiş olmasıydı.

Hz. Peygamber'in otuz dört isra yolculuğu vardır ki, bunların sadece birisi BEDENİYLE gerçekleşmiş, diğerleri RÜYA şeklinde RUHEN gerçekleşmişti. Velilere gelirsek, onların ruhani-berzahi (hayali) isra yolculukları vardır. Bu yolculuklarda onlar, duyulur (mahsus) suretlerde hayal için bedenlenmiş manaları müşahede ederler ve suretlerin içerdiği manalara göre ilimler verilir. Onlar yeryüzünde ve gökte isra yolculukları yaparlar. Bununla birlikte onlar göğe bedenleriyle ayak basmazlar.

Hz. Peygamber BEDENİYLE isra yapmış olmak ve gökleri ve felekleri BEDENİYLE geçmesi nedeniyle cemaatten farklılaşır. Hz. Peygamber mesafeleri gerçek ve bedenli bir şekilde kat eder. Bütün bunlar onun varisleri için göklerde ve onların üzerindeki mertebeler için - bedenle değil - manevi olarak gerçekleşir.

Fütuhat, c13,s105 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Hz. Peygamber isra'yı anlatan (kutsi) bir hadiste Allah'tan şöyle aktarır:
"Ben kulumu kendisine ayetleri göstermek üzere yolculuk ettirdim, yoksa yolculuk bana gelmesi için değildi. Çünkü beni herhangi bir yer sığdıramaz. Mekânların benimle ilişkisi birdir. Ben mümin kulumun sığdırdığı kimseyim. Nasıl olur da onu kendime yürütürüm ki? Ben her nerede olursa olsun kulumla birlikteyim ve onun katındayım."

Fütuhat, c13, s99 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Allah'a kurbiyette belli bir makama ulaşmış kul da Rasulullah (S.A.V.) efendimizin miracının benzerini 'ruhen' yapabilir.

Böyle bir kulun miracında kendinde bulunan ' Hakikat-i Muhammed'i nuru ile yapması mümkündür. Ancak bu cevher ile o miracı mümkün olabilir. O cevherin kulda zuhur etmesi ise ancak Rasulullah (S.A.V.) efendimize zahiren ve batinen tam bir ittiba ile mümkündür. Aksi halde bu cevher kâmilen zuhur etmez.

Böyle bir mertebeye eren kul miracında görür ki miraç eden Rasulullah efendimizdir. Yani kendisi olarak değil, kendi özündeki Nur'u Muhammedi olarak, kendi aynasına akseden Rasulullah efendimiz olarak, onun boyasına boyanmış olarak miraç etmiş olduğunu anlar.

Allah bizleri, Rasulullah (S.A.V.) efendimizi en kâmil tanıyanlardan, O'na zahiren ve batınen kâmil bir şekilde ittiba edenlerden, O'nun miracını hakkıyla idrak edebilenlerden ve Rabbimize mirac edenlerden eylesin.
Bu vesile ile Miraç kandilimizi tebrik ederim.

Allah en doğrusunu bilir.

KADER, EMİR VE İRADE;

"Herkes bilgisinin otoritesi altında bulunsa bile, insan kaderin cereyanıyla bilgisini kullanmaktan perdelenebilir ve makdur, yani kaderin gereği onda ortaya çıkar!"

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Güneş, tüm mahlûkat üzerine aynı doğar, lakin güneşin üzerlerine düşmesi ile birlikte gül'den etrafa gül kokuları saçılırken, leş'ten etrafa kötü kokular saçılır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Vahdeti Vucudu Anlamak;

Şeyhül Ekber ve onun gibi ehlullahın seçkinleri bu konuyu gayet net açıklamış olmakla birlikte yinede birtakım âlimler ve zahir uleması fikir ayrılığına düşmüştür. Konu gerçekten çetin bir konudur. Lakin bu konuyu layıkıyla anlayabilmek için hitapların nereden geldiğine bakmalı yani şeriat boyutundan mı, hakikat boyutundan mı olduğunu iyi ayırt etmeli, her hitabı mertebesine yerleştirmeli ve bu şekilde değerlendirmelidir.

Şöyle diyelim: Şeriat boyutundan bakınca bütün mevcudatı yaratan Allah var ve Allah'ın yarattığı bu âlem, bu âlemin içinde de çeşit çeşit varlıkları var. İnsan da bu varlıklardan biri. Kul fiillerini özgür iradesi ile işler ve bunun sevap ya da günah hükmünde olmasına göre cezalandırılır ya da mükâfatlandırılır. Bunu kul kendi eli ile yapmıştır, Allah da bu kula yapmak istediğini yapması için yaratmıştır. Kul Allah'a karşı sorumludur. Amenna, buraya kadar hepsi doğrudur. Neye göre 'Şeriat boyutundan bakış ve algılamaya göre.'

Bir de hakikat boyutundan bakalım: Hakikatte tek bir vücud sahibi vardır ve o da Allah'dır. Allah'tan başka tüm varlık Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir. Yani Allah'ın varlığının yanında bir başka varlıktan asla söz edilemez. Biz ve yaratılmış tüm varlıklar O'nun vücudu karşısında müstakil bir vücud sahibi değiliz, hayal den ibaretiz (O'na göre!). Onun için ehlullah bu hakikati ' tüm âlem hayalden ibarettir ' sözü ile anlatmak istemişlerdir. Hal böyle olunca bizlerin Allah'ın karşısında O'na rağmen müstakil bir irademiz olmasından söz edilebilir mi? Sizi ve fiillerinizi yaratan Allah'tır buyuruyor ayeti kerime de. Burayı iyi anlamak gerekir, burası işin hakikat kısmıdır!

Hakikati anlamayanın soruları ve şüpheleri bitmez, sükûn bulmaz. Burada bir çelişki varmış gibi algılama çıkıyorsa da böyle bir şey yoktur (Çelişki bakıştaki hatadan kaynaklanır. Yani, hakikat cihetinden bakış denildiğinde bakış sahibi mutlak ve bir vücud sahibi Allah'tır. Kesretten 'çokluktan' idrakini kurtaramayan kişi vahdetten 'birlikten' bakamaz. O' nun gözüyle bakılmadığı sürece bu hakikat kavranamaz.)

Şeriat yaşanmadan hakikate varılamaz ve yaşanamaz!

Şeriat boyutundan bakış; kulun gözünden Allah'a bakıştır!

Hakikat boyutundan bakış; Allah'tan (gözünden) âleme bakıştır!

Cebriyecilikte Allah kula zorla fiili işletir görüşü vardır. Yani bir yerde Allah var diğer yerde kul var ve Allah kulu yapması gereken şeyleri yapmaya zorlamaktadır. Bu zümrenin görüşü yanlıştır.

Muhyiddin İbn Arabî hazretleri ve onun gibi seçkin ehlullahın izahatlarından anlaşılan şudur ki:

Sadece Allah vardır ve onunla birlikte hiçbir şey yoktur. Allah'ın yaratıkları ve kulları diye adlandırılan şeyler sadece nispetlerdir, hakiki varlıkları yoktur (Allah'ın Zat'ına kıyasla)!

Âlem ve içinde olan her şey Allah'ın isimlerinin tecellilerinden ibarettir!

Yani O'ndan O'na olmaktadır her şey!

Bununla birlikte bizler ebediyen "ben varım" algısından kurtulamayız! Bu algı cennet veya cehennem hayatında sürekli olacaktır. Ancak bir hakikat olarak sadece O'nun var olduğunu ve O'ndan gayrisinin olmadığını idraklerimizde (sırrımızda) kavrayabiliriz o kadar!

Allah bu hakikatleri anlayıp idrak etmeyi ve gereği gibi yaşamayı bizlere nasip etsin ve rızasına erdirdiği kulları zümresine ilhak etsin, inşaallah.

Allah en doğrusunu bilir.

Not: Bu mevzuyu daha detaylı bir şekilde tetkik edip anlamak isteyenler aşağıda belirttiğimiz sesli Fütuhat okuma sohbet kayıtlarımızı dinleyebilirler.
www.youtube.com/watch?v=RxP9UrHwgZU
www.youtube.com/watch?v=s4WdZz_yLr4

***

Allah'ın sevgili kullarından Sehl Bin Abdullah TÜSTERİ şöyle anlatıyor; "İblis (şeytan) ile karşılaştım. Aramızda şiddetli bir münazara ve tartışma cereyan etti. O delillerini ortaya koydu ben de delillerimi ortaya koydum. Ara sıra sesimiz yükseldi. Ve tartışma uzadıkça uzadı. Öyle ki, hiç bitmeyecek gibi geldi. Onun bana söylediği son söz şuydu. Sehl, Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır. 'Benim rahmetim her şeyi kapsamıştır.' (A'raf,156)"

İblis; ''Bu ayette rahmet genel olarak ifade edildiği için ben de bu ayetin kapsamına girerim çünkü ben de bir şeyim. Her sözü kapsam, ihata ve genellik bildirirken, şey sözü de belirsizlerin belirsizidir. Öyleyse Allah'ın rahmeti beni de kapsamıştır'' demiştir. Bunun üzerine Sehl kendisine şöyle demiştir. ''Vallahi ey şeytan ayeti bu şekilde ifade etmen beni hayrete düşürdü.''

Sonra ayeti içimden tekrar etmeye başladım. Ayetin devamında, "Onu, takva sahiplerine, zekâtı verenlere ve ayetlerimize inananlara yazacağım." (zorunlu kılacağım) bölümüne gelince ona dedim. "Ey lanetli, Allah rahmetini, seni rahmetin dışına çıkartacak şekilde belli özelliklerle sınırlamıştır." İblis şöyle cevap verdi; "Sınırlamanın onun değil senin niteliğin olduğunu bilmiyor musun?" dedi. Anladım ki, iblisin bağışlanma noktasında büyük bir arzusu ve talebi var, daha sonra ayrıldık.

Bu mevzuda bir kısım İslam uleması şöyle demişler; Allah mutlak iradesiyle, Kıyamet Günü bu konuda karar verecektir. İblis, Allah'ın rahmetini ve ihsanını, mutlak rahmetten bekleyecektir. Allah kendisine zorunlu kıldığı rahmeti, bu ilahi cömertlikle zorunlu kılmıştır. O, tövbe edenlere ve iyilik yapanlara bu cömertliğiyle dönmüştür.

Öyleyse hüküm, herhangi bir sınırla sınırlanamayacak kadar Yüce ve Büyük olan Allah'a aittir.

Fütuhat-ı Mekkiyye- Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Ulûhiyet mertebesinden;

"Bir şeyi yapmayı emrettiği halde o şeyi yapmamayı irade etmenin,

Bir şeyi yapmamayı emrettiği halde o şeyi yapmayı irade etmenin" ne demek olduğunu hakkıyla bilen kimse kader sırrı hakkında çok kıymetli bir bilgiye ulaşmış demektir.

Bir diğer ifade ile tekvini (yaradılış) emir ve teklifi (şeriatın emri) emir vardır.

Tekvini emir, ilahi iradeyi;

Teklifi emir, ilahi emri ifade eder.

Vuku bulun hadisenin nihayeti tekvini emre ait iken ceza ve mükâfat ise teklifi emre uygunluğa göre değerlendirilecektir.

Burası hakkıyla anlaşılmakta insanların çoğunun yetersiz kaldığı yerdir. Yetersiz kalmanın ya da idrak edememenin esas sebebi ise; kişinin ikilikten kurtulup gerçek manâda tevhidi idrak edememiş olmasıdır.

Bunun ilacı;

Mülkün, hakikatte mülkün sahibinin nezdinde hayal olduğunu, mülkün sahibinin mülkünde dilediği gibi tasarruf edebileceğini, mülkün sahibinin varlığından başka bir varlığın asla söz konusu olmadığını, bu durumda her şeyin O'nda olup, O'ndan O'na olmakta olduğunu, O'ndan gayrının ise asla olmadığını, O'nun öğretmesi ile O'nunla bilmek olduğu bilgisine ulaşmaktır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsanın; yaradılışının hakikati (nefs ve doğası cihetiyle/beşeriyeti) hata yapmayı, günah işlemeyi, asi olmayı gerektirirken; yaratılış amacı ise (ruhunun hakikati gereği/insaniyeti) ibadet etmeyi, kulluk yapmayı, emirlere uymayı, köle (abd) olmayı gerektirir!

Aslolan ise nefse (esfeli safilinde bulunan nefs) uymak değil, ona muhalefet ederek, onu terbiye ve tezkiye ederek ruhunun hakikatinin (ahseni takvim olan arınmış nefs) gereğini açığa çıkarmaktır.

Yaratılış gayesinin kemalatına ulaşmak, sırat-ı müstakim (dosdoğru yol) üzere olmak ancak böyle mümkün olabilir.

Sırat-ı müstakim üzere olabilmek ise hakikatte Allah'ın o kul hakkındaki irade ve emrinin örtüşmesi ile mümkün olabilecektir.

İrade ve emrinin (Allah'ın ilmi), o kul için (malûm) örtüşmesi ise o kulun ayn'ı sabitesinin (tabidir) gereğincedir.

Ayn'ı sabitinin mevcudiyeti ve zuhurunda ise "Mutlak hüküm O'na aittir!"

Bununla birlikte Allah kullarını hesaba çekicidir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Çoğu kimseler, Şeyh'in açıklamış olduğu hakikat ve mârifetlerden ürküp onları inkâr ederler. Ve birtakım kimseler ise anladıklarını zannedip, kulluğun gereği olan tâätten

uzaklaşarak dalâlete düşerler. Bu hakikat ve mârifetler, kıldan ince kılıçtan keskin bir sırat-ı müstakîmdir. İlâhî tevfik rehber olmadıkça "aklın ayağı"nın kayma korkusu vardır."

Sadreddin Konevi (k.s)

Hakikatleri hazmetmek ve idrak etmek zordur. Bu sebeple bazı Allah dostları, hakikatleri üst perdeden dile getiren Allah dostlarını, avamın yararını gözetmeleri hasebiyle eleştirmişler ve bunu da şeriatın hükümlerini zahiri manada korumak için yapmışlardır. Onlar bu duruşlarında haklıdırlar ve doğru olanı yapmışlardır. Çünkü onlar halkın geneline (avama) seslenirler. Onlar bu amaç için yaratılmış ve bu görevi ifa etmek için seçilmiş Allah dostlarıdır.

Olaylara hakikat boyutundan bakan Allah dostları ise genele değil seçkinlere yani bu hakikatleri idrak etme istidatı olanlara seslenirler ve bu hakikatleri dile getirirler. Onlar bu iş için yaratılmışlardır. Her mertebenin bir adamı her adamın bir hali vardır. Herkes fıtratına uygun meşrebi bulduğunda mutmain olur.

Muhyiddin İbn Arabî hz. şöyle der: *"Allah'ın bir iradesi bir de emri vardır. Bak bunlardan hangisi seni kurtaracaksa ona sarıl!"*

Kurtuluş için emrine sarılanlar olacağı gibi, iradesine sarılanlar da olacaktır. İradesinin hükmünün mutlaklığını kâmil manada idrak edemeyen akıllı kişi elbette emri cihetine sıkı sıkı sarılmalıdır. Aksi takdirde helak olur. Allah'ın iradesinin ne olduğunu kâmil manada idrak eden kişi ise aynı zamanda emrinin hakikatine de vakıf olan kişidir.

Velhasılı Allah'a giden yollar mahlûkatı adedincedir. Herkes kendi sırat-ı müstakimi üzere bulunur. Ancak övülen ve emredilen ise Fatiha suresini okuduğumuzda dile getirdiğimiz ve Allah'tan talep ettiğimiz sırat-ı müstakim (doğru yol)'dir. Çünkü Allah; Hud suresi 112. ayette *"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!"* buyurmaktadır.

Her mertebenin bir bakış açısı ve izahatı vardır.

Hakikat tektir, ancak hükümler farklılık arz eder.

Herkes kendi bulunduğu mertebeden hakikatleri değerlendirir. Mertebe ne olursa olsun şeriatın hükümleri herkesi bağlar. Kulluk asla terk edilmeyen mertebedir, üzerinden hiçbir zaman çıkmayan bir elbisedir. İbn Arabî hazretleri eserlerinde hakikatleri açıkça ortaya koymuş, perdeleri kaldırmış ve akabinde hemen şeriatın hükümlerini de ortaya koyarak okuyucuya kulluktan asla çıkamayacağını, çıkmaması gerektiğini çok güzel ifade etmiştir.

Biz de âcizane bir Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) okuyucusu, takipçisi, seveni, öğrencisi olmamız hasebiyle inşaAllah onun yöntemlerini idrakimiz ve nasibimiz oranında ifade etmeye gayret etmekteyiz. Sözlerimizin ulaştığı kimseler kendi ilimleri, idrakleri nispetinde mertebelerine göre ifadelerimizi değerlendirecek olacaklarından elbette herkesin çıkardığı anlam farklı olacaktır. Bizim hakikatte anlatmak istediğimiz manaya mutabık bir mana idrak edenler olabileceği gibi çok farklı, idrakimizin fevkinde ve hatta yanlış manalar idrak edip hataya düşenler de olabilecektir.

Dikkat ediniz, ifade edilen hakikatler üst mertebeden ifade edildiği sürece böyle bir tehlikeyi tamamen bertaraf etmek mümkün değildir.

Muhyiddin İbn Arabî hazretleri ne güzel söylemiş: *"Allah'ın bir emri bir de iradesi vardır. Bak bunlardan hangisi seni kurtaracaksa ona sarıl."* İradesi mevzuunu idrak

edemeyecek olanların emrine sıkı sıkı sarılması ve hakikatleri üst mertebeden araştırmaya kalkışmaması gerekir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bugün âlemde yürürlükte olan her bir hüküm muhakkak Allah'ın hükmüdür. Bu hüküm her ne kadar şeriat denilen ve zahirde yerleşmiş olan hükme aykırı bulunsa da yine böyledir. Çünkü hakikatte ancak Allah'ın hükmü yürümektedir ve çünkü âlemde her şey Allah'ın iradesi üzere cereyan etmektedir. Gerçi şeriatın kurulması ve yerleşmesi yine Allah iradesine uygun düşmekte ise de bu ezeli irade, kurulmuş olan şeriat hükmüne bağlı değildir. Bundan dolayı hususi olarak şeriatın kurulup yerleşmesi hakkında irade nafiz oldu. Çünkü ezeli irade ve meşiyet ancak şeriatın kurulup yerleşmesini dilemiştir. Yoksa şeriatın getirdiği şeylerle amel etmeyi değil. Meşiyet yani ezeli iradenin kudret ve saltanatı büyüktür. Buna Ebu Talib (el-Mekki) "Arş-i Zat" yani Allah zatının tahtı unvanını verdi. Çünkü o kendi zatı için hükmü gerekli kılar. Şu halde varlık âleminde meşiyet dışında hiçbir şey olamaz ve ondan hiçbir şey de eksilmez. Demek ki bizim masiyet ve günah dediğimiz şey ile Allah'ın emrine aykırı hareket etmek ancak vasıta ile olan emirlere karşı mümkün olabilir. Bu gibi emirler, tekvini yani yaratılış ile ilgili olan emirden değildir. Şu hale göre hiç kimse meşiyet yönünden olan bütün işlerde asla Allah'a muhalefet edemez. Bu takdirde muhalefet ve isyan ancak vasıta ile olan teklifi emirlere karşı mümkün olabilir. Bunu iyi anla !!!

Şu izahımıza göre meşiyet hakikatte fiilin aynının icadına teveccüh eder. Yoksa fiil kendisinden zahir olan kimseye değil. Şu halde o fiilin meydana gelmemesi imkânsız olur. Fakat fiilin zuhuruna vasıta olan kulda meydana gelen esere bazen Allah'ın emrine muhalefet denir, bazen de muvafakat ve itaat ismi verilir. Şu halde vukua gelen herhangi bir hadiseden dolayı kulun övülmesi ve zemmedilmesi fiile bağlı bir netice olur. İş hakikatte bizim dediğimiz gibi olunca her mahlûkun akıbeti, nevileri değişik ve çeşitli olan saadet yönüne döner. Allah, bu makama işaretle "Rahmetim her şeyi kapladı" buyurmuştur. Muhakkak ki Allah'ın rahmeti gazabını geçer. Hâlbuki geçen şey daha önce mevcut bulunan şeydir. Kulun üzerine hüküm eden gazap ona erişince bu gazabı içine alan ve onu geride bırakan rahmetin hükmü altında kalır. Bu suretle kul rahmete kavuşur. Çünkü rahmetten daha ileride bir şey yoktur. İşte bu " Hakk'ın rahmeti gazabını geçti " sözünün manasıdır. Çünkü rahmet, kendisine erişen kimse üzerine hüküm etmek için en son noktada durur. Hâlbuki her mahlukun bir gayeye ermesi lazımdır. Yani rahmete ermesi ve gazaptan uzaklaşması gereklidir. Bu takdirde rahmete kavuşmuş olan bir kimsenin hali ne ise bu mazhariyete ermiş olan herkes hakkındaki hüküm de yine rahmet hükmüdür."

Füsusu'l - Hikem, Davud Fassı - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Allah'ın bir emri vardır, bir de iradesi. Bak, bu yollardan hangisi seni kurtaracaksa, onu izle."

Risaleler 2 - 224, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Şeriat ehli ağırlıklı olarak Allah'ın emri cihetine dikkat kesilir ve bu mihenk üzerine görüş sahibidir ve bunu öne alır. Yani Allah'ın, Peygamberi aracılığı ve insanlara tebliğ etmesi için ve uyulmasını istediği ilahi emirleri ihtiva eden Kur'an-ı

Kerim'in içeriğinde belirlediği kurallardan men ettiklerinden sakınır, emir ve tavsiye ettiklerine uyar/yerine getirir ve bu dengeyi gözetir/gözetmeye gayret sarf eder. Bilir ki Allah'ın emrine uyan mükâfatlandırılırken, emrine muhalefet eden ise cezalandırılır.

Hakikat ehli Arifler ise âlemde yaratılmış her şeyin Allah'ın iradesi istikametinde cereyan ettiğini bilir. Bu iradenin dışına asla bir yaratılmışın çıkmasının mümkün olmadığını, Allah'ın dilediğini yaptığını, Allah'ın yaptığından hesap sorulamayacağını, mutlak delilin Allah'a ait olduğunu, âlemde tezahür eden her şeyin Hakk olduğunu, Hakk'dan gayrının ise olmadığını, kendisinin bu müşahedesinin ise Allah ile seyr olduğunu bilir ve ikrar eder. Bu hakikatle birlikte şunu da bilir ki Allah âlemlerden müstağnidir. Allah'ın Zat'ının varlığı dışında mevcud olan (var kabul edilen) her şey Allah'ın 'kul'larıdır. Kulluk ise özü gereği horluk, acizlik ve muhtaçlıktır. Böylece Arif, Allah'ın kendisine verdiği bu mertebenin gereği O'nun huzurunda "kul" olduğunu idrak ve ikrar ile kulluğunu en mükemmel şekilde ifa ederken bunun yönteminin ve şartının Allah'ın emirlerine uymak olduğu gerçeğini de bilir. Çünkü ancak Allah'ın emirlerine uyanlar selamet ve nimet ile karşılanırlar.

Kulların (yaratılmış olan her şeyin) tamamı istisnasız Allah'ın iradesinin hükmü altında bulunurken, bazıları emrine uyar bazıları ise emrine muhalefet eder. Bu durumda Allah irade ettiği şeyi aynı zamanda emrettiği gibi, emrettiği her şeyi irade etmemiş olabilir! O'nun indindeki hüküm ve açığa çıkacak olan şey ise iradesidir!

Mü'min Allah'ın emrine sarılır ve her daim bunu gözetir. Kâmil mü'min ise ki bu durumda ona "ihsan sahibi" denir son hükmün Allah'ın iradesinin tahakkuku olduğunu bilmek ve buna teslim olmak ile birlikte kulluk mertebesi gereği emrini daha bir dikkatle gözetir ve bu hususta mü'min kullara göre daha bir hassasiyet içerisinde bulunur.

Emr'e sarılan kişinin kurtuluşu bu cihetten olurken irade'ye sarılan ise Allah dilediğini yapar hükmünün gereği mutlak teslimiyeti yaşaması hasebiyle kurtuluşa ermiş olur. Bu mesele kader sırrı hakikatlerinden bir hakikattir. Çetin bir meseledir. Allah, hazmını nasip ve kolaylaştırılmış kılsın bizlere.
Âlemde doğru, daha doğru; kâmil ve daha kâmil vardır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bu âlemde var olan her ne var ise hepsinin ipi insan-ı kâmilin elindedir. Allah'ın âlemde iradesinin eli (kuvvet) insan-ı kâmil iken, insan-ı kâmil Allah'ın iradesinin icrasının sebep mahallidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"*Hak açısından emir, kendisinde çokluk olmayan bir tek şeydir.*

İsimlerde ve ikrâmlarda taakkul edilen (akıl edilen, hatırlanan) çokluk/kesret, kâbiliyetlerden ortaya çıkmıştır."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Allah katında emir 'KÜN (OL)' sözüdür. Neyin ne şekilde olacağı mevcudatın ayan-ı sabitesi gereğince açığa çıkar.

Misal: Nefes vermek, ciğerlerimizde bulunan havanın nefes borusu, gırtlak ve ağızdan dışarıya çıkmasıdır. Ciğerde bulunan hava bir mana, şekil ve suret içermezken ciğerden hareketle dışarıya sevk edilmesi sürecinde gırtlak, dil ve dudak mahareti ile harflere dönüşmekte, o harflerden kelimeler oluşmakta ve her bir kelime farklı bir mana ihtiva etmektedir. Özü gereği hava olan nefes bu şekilde sureten manalara bürünmektedir. Nefes aslı itibarı ile tek bir şey (teklik) iken uğradığı menzillerde (mevcudatta) birçok (kesret) şey olarak açığa çıkar.

Allah en doğrusunu bilir.

***

DUA KADERİ DEĞİŞTİRİR Mİ?

Kader konusu günümüze dek sürekli hakkında konuşulmuş, tartışılmış, farklı bakış açıları ile izah edilmeye çalışılmış bir konudur. Bu konuda izahatların farklılığı, farklı idrak sahibi insanların bu hakikate farklı açılardan bakmaları, resmin bütününe değil de bir bölümüne bakmaları ya da bütününü görememeleri, ilimde farklı derecelerde bulunmaları neticesi açığa çıkan bir durumdur. Dolayısı ile her fikir sahibi kendi fikrini doğrular nitelikte deliller ileri sürmüş kendi fikrinin dışında bir fikir sürenin fikirlerinin doğruluğunu kabul etmemiştir. Bu fikir farklılığı bu güne kadar sürdüğü gibi bundan sonra da devam edeceği muhakkaktır.

Hakikatleri öğrenmek ve kulluğunu kâmil bir şekilde yerine getirmek isteyen muhakkik kimseler kaza ve kader mevzuunu da derinlemesine araştırıp, bu hususta mutmain olmak gayesi gütmüşlerdir.

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.) hazretlerinin eserlerinde bu konu ile ilgili dile getirdiği hakikatlerin bizdeki idraki nispetinde meseleye şöyle bir bakışımız olmaktadır:

Şeyhül Ekber, kaza-kader ve onlara bağlı diğer meseleleri iki temel esasa bağlar. Birisi İlm-i İlahi, diğeri ise a'yan-ı sabite (sabit/değişmez hakikatler)'dir. Bunları da 'ilim maluma tabidir' düsturu altında toplar. Yani ilmin maluma tabi olması, Allah'ın ilminin malum olan (bilinen/açığa çıkan) a'yan-ı sabiteye (değişmez/sabit hakikatlere) tabi olmasını kasteder. A'yan-ı sabite belirttiğimiz gibi değişmez hakikatlerdir. Konu daha kolay anlaşılabilmesi için tasavvufi manada teknik (istilah) kelimelerin dışına çıkarak meseleyi izah etmeye çalışalım.

Allah her ne yarattı (halk etti) ise tüm yaratılmış hakkında ilmi var idi. Yani yaratmayı murad edip sonra üzerinde düşünüp teferruatına kadar plan yapıp bir karar kılmış ve sonra o murad ettiklerini yaratmış gibi bir şey söz konusu değildir. Zat'ı, İlmi İlahi'de bu bilgiye sahipti. Yokluktan varlık âlemine çıkarmayı murad ettiği her birim Allah'tan talebine göre istidatı belirlendi. Yani her yaratılmış Allah'tan kendi istidatını talep etti ve Allah bu talebe göre istidatları belirledi. Bu

belirlemeye a'yan-ı sabite (değişmez/sabit) hakikatler diyoruz. Bütün bu meseleler Levh-i Mahfuz (korunmuş, sabit, değişmez levha) da yazıldı. Levh-i mahfuzda her ne yazılı ise âlemde cereyan eden tüm hadiseler o yazılı olan duruma göre cereyan etmekte ve asla o yazılanın dışında bir şey vuku bulmamaktadır. Bütün bu anlattıklarımız bir zamansal faktör içerisinde öncelik ve sonralık kavramları ile anlatılsa bile bu algı biz yaratılmışlar için geçerlidir, her şey an' da olmuştur. Allah'ın zatı her şeyden münezzehtir. Şunu da belirtelim ki yaratılmış her şey hakikatte Allah'ın Zat'ına kıyasla bir vücud sahibi değildir. Her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir. Bu manada her şey için Allah'tır denilemeyeceği gibi Allah'tan ayrı (bağımsız/müstakil) da denilemez.

İnsanların bir kısmı duanın kaderi değiştireceğini savunmaktadır. Bu insanların baktığı yerden baktığımızda sözlerinin doğru olduğunu kabul ederiz. Ancak şunu belirtmeliyim ki bu insanların baktığı yer aşağıdadır. Yani kâmil bir bakış değildir. Âlemde doğru, daha doğru; kâmil ve daha kâmil vardır! Bu düsturu hiç unutmayalım. Doğru 'tek'tir demek yanlıştır. Doğru, durduğun ve baktığın yere göre değişir. Değişmeyen şey ise hakikatlerdir. Hakikatler değişmez ve başkalaşmaz, ancak hükümler değişiklik arzedebilir. Yazılan yazının asla değişmeyeceği Levh-i Mahfuz'dan ayrı olarak Allah Levh-i Mahfuzun aşağısında Levhalar yaratmıştır (Adı geçen levhalar konusu Fütuhat c 11,sf 101 de geçmektedir. Geniş bilgi için oaraya müracaat edebilirsiniz) bu levhalar silinme ve ispat levhasıdır ve bu levhalar "Allah dilediğini siler ve sabit kılar" (Ra'd-39) ayetinde bahis olan levhalardır. Allah'ın dilediği kullarından başka hiç kimse Levh-i Mahfuz'a ulaşamaz ve oradan bilgi edinemez. Ancak Levh-i Mahfuz'dan aşağıda bulunan bu levhalardaki bilgiye âlemin idaresi ile görevli tüm melekler muttali olduğu gibi insan ve cinlerden de bu bilgiye ulaşanlar vardır. Misalen bu levhalarda falanca kulun falan gün ve saatte bir kaza geçirip yaralanacağı yazılıdır. Melekler bu bilgiye sahip olarak o zamanı beklemekte iken kul bir sadaka verir veya güzel bir amel işler, neticesinde Allah bu levhada o kul hakkında geçireceği kazayı siler ve kul beladan korunmuş olur. Böylece melekler levhadan silinen bilginin yerine yazılan bilgi dahilinde harekete geçerler. İşte bu noktada dua kaderi değiştirir diyenler bilselerde bilmeselerde bu levhada yazılı olanın değişmesini kast etmiş olurlar. Eğer bu kasıt ile söylenmişse sözleri doğru kabul edilir. Yok eğer Levh-i Mahfuzda yazılı kaderi kast etmişlerse sözleri doğru değildir. Çünkü Levh-i Mahfuzda kulun başına bir bela gelecekken kulun duası ile ya da sadaka vermesi ile bu belanın def edileceği bilgisi yazılıdır. Yani kulun o sadakayı vermemesi ya da o duayı yapmaması mümkün değildir. Levh-i mahfuzda her ne yazılı ise yazılı olanın mutlak manada yerine gelmesi gerekir. Bunun alternatifi yoktur. Kul için çoklu seçeneklerden birini seçme hakkı diye bir şey söz konusu değildir. Kul seçimini en başta yaptı (a'yan-ı sabite) ve artık o seçimi dairesinde hareket etmekte mecburdur.

Kaderin asla değişmeyeceğini söyleyenler ise diğer gruba göre bir üst idrake erip Levh-i Mahfuz da yazılı olanın mutlak vuku bulacağını anlamış, idrak etmiş kimselerdir. Konu hakkında çok daha detaylı bilgiler verilebilir ancak maksat hâsıl olduktan sonra sıkıcı olmamak adına bu kadar açıklamanın yeterli olacağı kanaatindeyim.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bilmelisin ki, hidayet "Kimi Allah saptırırsa, ona hidayet edecek yoktur" (A'raf-7/186) ayetine göre ilahi bir eser iken, "Her kavmin hidayet edeni vardır." (Ra'd-13/7) ayetinde belirtildiğine göre yaratılmıştan meydana gelen bir eserdir. İkinci ayetin anlamı, birinciye döner, çünkü yaratılmış rehber ve hidayetçi, Allah katından gelen bir peygamber olabilir. Peygamber hidayet eden değil, tebliğcidir. Başka bir ifadeyle peygamber imana ulaştırmaz, açıklar ve yol gösterir. Allah Teâlâ peygamberlerin görevi olan açıklama ve kendilerine vacip kıldığı izah hususunda şöyle der: "İnsanlara indirileni onlara açıklaman için..." (Nahl-16/44) Tevfik, yani imana ulaştırmak demek olan hidayet hakkında da şöyle der: "Onları hidayete ulaştırmak senin işin değildir." (Bakara-2/272). Yani onlara getirip sana açıklamanı emrettiğim vahyi kabullerini sağlamak senin görevin değildir. "Fakat Allah hidayet eder." (Bakara-2/272) Yani dilediklerine iman etmeyi nasip eder. "O hidayete ulaşanları en iyi bilendir." (En'am-6/117) Yani bu tevfiki kabul edecek kimseleri bilir. Çünkü öyle biri, Allah'ın yarattığı özel bir mizaçtadır. Bu hidayet edenler ise açıklama ve beyanın rehberleridir, yoksa 'tevfik rehberleri' değillerdir. Hâdi olan Allah ise hem açıklar hem tevfik nasip eder. Buna mukabil yaratılmış hidayetçi, sadece açıklamakla yükümlüdür.

Fütuhat, c14,s135 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Kadere gerçek manada iman eden kimse insanların en rahatıdır. Bilir ki kaderde takdir edilen şey ne ise o zuhur edecektir. (açığa çıkacaktır) Takdir edilen şeyin olmaması ya da değişmesi diye bir şey söz konusu değildir!

Bununla birlikte her bir canlının kaderini belirleyen şey yine her birimin ayn-ı sabit'i (değişmez hakikati)'dir.

Ayn-ı sabit'in belirlenmesi ise o birimin bulunduğu hal üzere Allah'tan talep ettiği şeydir. Bu mesele mutasavvıflar tarafından 'ilim maluma tabidir' diye ifade edilmiştir.

Kadere iman konusunda tereddüdü olan kimse veya bu hakikati dikkate almayan kimse huzuru bulamaz, kendini güç ve kuvvet sahibi zanneder, olan şeyi kabullenmez, olana isyan eder böylece huzursuz, stresli, asi, hastalıklı bir idrak ile yaşayarak bu dünya hayatını kendine zindan ettiği gibi ahiretini de heba eder.

Bu konuyu merak edenler kader konusunu detaylıca işlediğimiz sohbet kayıtlarımızı dikkatlice dinleyebilirler. Umulur ki kafalarındaki birçok sorulara cevap bulabilirler.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'ın el Adl ismi vardır. Allah kimseye zulmedici değil, adaletle muamele eder. Adalet sahibi olmak demek, hak edene hak ettiğini vermek demektir.

Kişi yaratılıştaki ayan-ı sabitesi (sabit hakikatler) gereği her ne ise onu açığa çıkarır.

Allah, kimi kullarına Adl ismi gereğince muamelede bulunur ki bunlar bedbaht olanlardır. Yani cehenneme girenler Allah'ın adaletle muamele etmesi neticesi cehenneme girerler. Cennete girenler ise Allah'ın lütufda bulunması neticesi cennete girerler. Cennet ve cehenneme giriş bu şekildedir. Kulun dünyada yapmış olduğu fiiller, amelleri ise girdiği yerdeki makamını belirlemek içindir.

Yani cehennemlik olan kulun cehennemdeki derekelerden hangisinde bulunacağını yine kulun dünyadaki ameli belirlemiş olur. Cennete giren kulun da cennet derecelerinden hangisinde bulunacağını yine o kulun dünya hayatındaki amelleri belirler. Bu durumda Allah'ın ahirette kullarına ya adaleti ile ya da lütfu ile muamelede bulunacağını anlamış olduk.

Allah dilediğini yapar. O'nun yaptığından sual olunmaz.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bazı kulların Zât'da ezeli ilim halindeki varlıkları (ayan-ı sabiteleri) Hâdi ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir. Bazıları da Mudill ismine ve o isme uygun isim terkiplerine sahiptir. Her kul ef'al âleminde(dünyada) değişmeyen hakikatini tecelli ettirecektir. Değişmez hakikatler ile bu dünyadaki tecelliyatın birbirine uyumlu olmasına sembolik olarak Rabb'in kulundan razı olması diyoruz. Yoksa Hak imandan razıdır,gerçeği örtmek fiilinden ise razı değildir."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Her yaratılmış (buna insan da dâhil) Allah'ın sonsuz isimlerinden isim terkibinin tecelli mahallidir. Hâdi ismine ve o isim terkibine uygun olan kişi said (cennet ehli) olurken, Mudill ismine ve o isim terkibine uygun olan kişi ise şaki (cehennem ehli) olmaktadır. Bu dünya hayatında kişilerden değişmez hakikatleri (ayan-ı sabite) gereğince buna uygun fiiller sadır olacaktır. Bu durumda kişinin terkibini oluşturan ilahi isimler yönünden Rabbinin doğru yolu üzerinde denilmektedir ve Rabbi bu kulundan razıdır. Razı olmasının sebebi terkibinin gereği olanı yapması hasebiyledir. Ancak Rabbul Âlemin olan Allah kulunun imanından ve şeriatında belirlediği teklifi emirlerine uymasından razıdır. Küfür ehlinin yaptığı gerçeği örtmek fiilinden razı değildir. İşte bu yol Fatiha suresinde dile getirdiğimiz ve talep ettiğimiz "sırat-ı müstakim" olan dosdoğru yol'dur ki Hak bundan razıdır ve biz O'ndan bu yol üzere olmayı talep ederiz. Bu konuyu yakın zamanda paylaştığımız "Rab, Rabbül Has, Rabbül Âlemin kavramları üzerine" adlı makalemizde de dile getirmiştik. Burada kastedilen "gerçeği örtmek" fiili ile anılanlar ehlullah değil, iman sahibi olmayan küfür ehlidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hz. Musa orada bulunanı biliyordu ve ona aşkla bağlanmış ve şöyle demişti:
"Senin bildiklerini bana öğretmen için sana tabi olabilir miyim?"
"Sen bana sabredemezsin" dedi.

“Bilmediğin bir şey hakkında nasıl sabırlı olabilirsin ki?”

(KEHF 18/66-68)

***

İblis'e:

"(Adem'e) Secde etmekten niçin imtina ettin? " diye sorulmuş

O da:

"Rabbim! Benden secde etmemi istiyorsan ederim" demiş.

Allah kendisine şöyle demiş:

"Senden secde etmeni istemediğimi ne zaman anladın? Secde emrine direndikten ve karşı çıktıktan sonra mı, yoksa önce mi?"

İblis:

"Allah'ım! Direndikten sonra bunu anladım" demiş.

Bunun üzerine Rab:

"Bundan dolayı seni cezalandıracağım" demiş.

Fütuhat c 5, s 102 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Bir nimet verir de nimetlendirirse bu O' nun ihsanıdır. Şayet sıkıntı verir ve azap ederse bu da O' nun adaletidir. Allah başkasının mülkünde tasarruf etmemiştir ki, haksızlık ve zulüm yaptığı söylenebilsin. Başkası nedeniyle bir hüküm kendisine yönelmez ki, bu nedenle korkmak ve çekinmekle nitelensin. O' nun dışındaki her şey, kahrının otoritesi altındadır. Allah kendi irade ve emrine göre tasarruf eder.

Allah sorumluların nefislerine takva duygusunu ve taşkınlığı ilham edendir. O dilediklerinin günahlarını siler, dilediklerininkini dünyada ve diriliş günü cezalandırır. O' nun adaleti ihsanında hükümran olmadığı gibi, ihsanı da adaletinde hükümran değildir."

Fütuhat - c1,s92 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

İnsanın yaradılışının hakikati (nefs ve doğası cihetiyle/beşeriyeti) hata yapmayı, günah işlemeyi, asi olmayı gerektirirken;

Yaratılış amacı ise; (ruhunun hakikati gereği/insaniyeti) ibadet etmeyi, kulluk yapmayı, emirlere uymayı, köle (abd) olmayı gerektirir!

Aslolan ise nefse (esfeli safilinde bulunan nefs) uymak değil, ona muhalefet ederek, onu terbiye ve tezkiye ederek ruhunun hakikatinin (ahseni takvim olan arınmış nefs) gereğini açığa çıkarmaktır.

Yaratılış gayesinin kemalatına ulaşmak, sırat-ı müstakim (dosdoğru yol) üzere olmak ancak böyle mümkün olabilir.

Sırat-ı müstakim üzere olabilmek ise hakikatte Allah'ın o kul hakkındaki irade ve emrinin örtüşmesi ile mümkün olabilecektir.

İrade ve emrinin (Allah'ın ilmi), o kul için (malûm) örtüşmesi ise o kulun ayn'ı sabitesinin (tabidir) gereğincedir.

Ayn'ı sabitinin mevcudiyeti ve zuhurunda ise; “Mutlak hüküm O'na aittir!”

Bununla birlikte; Allah kullarını hesaba çekicidir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bakara Suresi, 53. ayet:
"Ve hidayete eresiniz diye Musa'ya kitabı ve Furkan'ı verdik."

Al-i İmran Suresi, 4. ayet:
Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar) insanlar için bir hidayet idiler. Doğruyu yanlıştan ayıran (Furkan)ı da indirdi. Gerçek şu ki, Allah'ın ayetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah güçlüdür, intikam alıcıdır.

Enfal Suresi, 29. ayet:
Ey iman edenler, Allah'tan korkup-sakınırsanız, size doğruyu yanlıştan ayıran bir nur ve anlayış (Furkan) verir, kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah büyük fazl sahibidir.

Enbiya Suresi, 48. ayet:
And olsun, Biz Musa'ya ve Harun'a, takva sahipleri için bir aydınlık ve bir öğüt (zikir) olarak, hak ile batılı birbirinden ayıranı (Furkanı) verdik.

Furkan Suresi, 1. ayet:
Âlemlere uyarıcı olsun diye, kuluna Furkan'ı indiren (Allah) ne Yücedir.

Kur'an'ın (toplayan) Furkan (ayrıştıran) yönünü iyi bilmeli ve mertebelerde bu ayrıştırmanın mutlak olması gereken olduğunu idrak etmelidir.

Aksi halde kişi hata edecektir.

Cem'den sonra fark vardır!

Kul kuldur, Rab Rab'dır.

Kul ile Rab arasında olan bağıntı vücudi değildir. Ancak hayal ile hayal kuranın arasındaki bağıntı gibidir!

Tevhid idraki, ancak kişinin 'sırrında' yaşayabileceği bir hakikattir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Kadere rıza göstermek gerekir. Lâkin vuku bulan hadisenin cereyan etme sebebine değil! Bu inceliği doğru anlamak gerekir.

Hakikat mertebesinden bakarak meseleleri değerlendirmek, lâkin şeriat mertebesinden bakarak emri ilahiyi gözetmek ve yerine getirmek gerekir.

Bir olay vuku bulmuş ise bu kaderdir. Bu durumda o vuku bulan hadisenin vuku bulmama ihtimali yoktur.

Yani "şöyle şöyle olmasaydı eğer bu hadise kesinlikle vuku bulmazdı" demek kaza ve kader hakkında kâmilen bir bilgi sahibi olmayan kimselerin sözüdür.

Kadere (vuku bulan hadiseye) rıza göstermek bu kaderin oluş şekline yani vuku bulan hadisenin sebebi olan duruma razı olmak demek değildir. Bu olumsuz / istenmeyen hadiseyi ortaya çıkmasına sebep olan şeyin bir daha böyle bir duruma sebep teşkil etmemesi için kişinin tedbir almasına, bu hususta eğitim almasına, uyarılmasına, aksaklıklara sebep olan her bir durumun gözden geçirilip iyileştirilmesine, kusuru, ihmali veya kastı olan varsa cezalandırılmasına engel değildir.

Kadere razı olmak demek oluş şekline de rıza göstermek demek değildir. Sonucu kabullenmek ve başa gelen bu hadisenin sonucunun kader diye nitelendiğini bilmek, bu durumdan dolayı Allah'a isyan etmemek ve Allah'ın emrine rıza göstermektir.

Allah en doğrusunu bilir.

KEŞF VE KEŞF ÇEŞİTLERİ;

"Sahih (doğru) bilgi, âlemin kalbine Allah'ın koyduğu bilgidir. Allah'ın kullarından melek, peygamber, veli ve mü'min olanlardan dilediğine hususi olarak vermiş olduğu ilahi bir nurdur.

Keşfi olmayanın ilmi de yoktur. Bu sebeple peygamberler ve ilahi talim (bilgilendirme, öğretme) akıllara durgunluk verecek ve bir kısmının kabul edilebilmesi için te'vile gitmeye zorlayacak şeyler getirmiştir. Bunları kabule ve asla te'vil kabul etmeyen durumlarda acze mecbur kalınmıştır."

Fütuhat-ı Mekkiyye , Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

"Birbirine zıt olan şeyleri bir arada tutan şeyin sırrı nedir? diye soracak olursan, buna şöyle cevap verebiliriz: Burada acaip bir sır ve açıklanması mümkün olmayan bir terkib vardır. Onu yüklenmeye gücümüz yetmez, çünkü akıl onu kavrayamaz, onu ancak keşf müşahade eder."

Fütuhat-ı Mekkiyye , Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

"Keşif ve ilham, akıl ve zihinsel faaliyetler ve beş duyu ile bilinmeyen gaybı bilme aracıdır."

(Tasavvuf Kültüründe Keşif ve Keramet, Süleyman Uludağ)

Keşif, akla kapalı gelen, akıl yolu ile anlaşılması mümkün olmayan şeyi anlamaya denilir. Burada akıl yolu ile anlaşılması mümkün olmayan derken aklın, beş duyudan gelen verileri fikir haznesinde yoğurduktan sonra elde ettiği sonucu, değerlendirmeyi kastetmekteyiz. Bu durumda aklın verdiği hüküm, kendisine ulaşan veriler doğrultusunda bu verilerden daha önce elde ettiği tecrübe, ilmi birikim, kıyas, zan ile birlikte vermiş olduğu hükümdür. Bu hükümde kişinin isabet etme ihtimali kadar isabet etmeme ihtimali de vardır.

Aklın, fikir yolu ile bu şekilde elde ettiği hüküm hakkında mutlak doğru denilemez. Yanılma payının olduğu göz ardı edilmemelidir. Nitekim günümüzde bilimsel bir gerçek olarak kabul edilen ve insanlara bu şekilde aktarılan birçok şeyin doğruluğu hakkındaki kati

görüşten dönülmüş ve hata yapıldığı kabul edilmiştir, bilim otoriteleri tarafından. Konumuz hakikatler olması hasebiyle bu açıdan bakacak olursak akıl yaratılmıştır. Yaratılmış olan bir şeyin yaratanı hakkında mutlak bir bilgiye ulaşması mümkün değildir. Yaratılmış olan asla yaratanını ihata edemez.

Keşfin çeşitleri vardır ki bunlara:

"Akli keşif; akıl bu tür keşfi fikir ve mizaç kayıtlarından kurtulmuş olan cevheri yoluyla idrak eder.

Nefsi keşif; birbirine aykırı olan ve birbirinden farklı perdelerin açılımından (keşfinden) sonra riyazet ve mücahedeler yardımı ile mizacın kaydından kurtulmuş olan, hayali nefste resmedilmiş olan şeydir.

Ruhani keşif; akıl ve nefs perdelerinin açılması sonucu bu perdelerin kaydından kurtulduktan sonra Rahmani nefeslerin kaynağını mütalaa etmek neticesi oluşur.

Rabbani keşif; Tecelli yolu ile olur ki ilahi isimlerin mertebelerinden olan tecellilerin getirisidir.

İlahi keşif; tecellilerin en yükseğini oluşturan külli keşifler meydana getiren cem'i-ahadi ilahi tecellilerdir. Bunun üzerinde de hakikatlerin hakikatini keşfe götüren zati tecelli bulunmaktadır." .denilir.

İnşa', Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Doğru bilgi ancak keşifle elde edilen bilgi olduğuna göre keşif neticesi elde edilmiş bilginin sahihliğinde ehlullah hemfikirdir. Ehlullahın bu iddiası akılcıların akli delillerine ters düştüğünden bu meseleyi bağlayıcı olarak görmemişler ve yine akılları aracılığı ile eleştirmişlerdir.

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.), Fütuhat'ında şöyle bir ifade kullanmaktadır:

"Biz ve bizim gibi ehlullah bize ulaşan Resulullah efendimize ait olduğu söylenen ve kayıtlarda sahih diye belirtilen nice hadis-i şerifler vardır ki bizatihi biz bu sözlerin O'na ait olup olmadığını Resulullah efendimize sormuş ve "bu sözler bana ait değildir" demesi neticesi o söz ile amel etmeyi bırakmışızdır. Yine kayıtlarda nice sahih olmadığı belirtilen hadis-i şerifler vardır ki biz ve bizim gibi ehlullah bizatihi, bu sözlerin O'na ait olup olmadığını Resulullah efendimize sormuş ve "evet bu söz bana aittir" demesi üzerine biz o sözü sahih kabul ederek o söz ile amel etmişizdir" buyurmaktadır.

Bu durumda keşif sahibine keşfinde gösterilen şeyin sahihliği konusu tartışılmazdır. Ancak ehlullahın bazılarının bırakmış olduğu eserlerinde keşifleri konusunda yazdıkları ya da onların dilinden aktarılanlara bakıldığında bir birleri ile ihtilaflı açıklamaları olduğu da görülmektedir. Bu durumun kaynağı şu olmalıdır ki; keşifte hata olmadığına göre hata keşfi elde eden kimsenin bu keşiften elde ettiği hakikati ya ifade etme şeklinde bir hata vardır ya da o keşfi kavrayış ve idrak etme hususunda bir hata vardır. Her iki halde de kişinin mertebesinin düşüklüğünden kaynaklanan bir eksikliktir. Ancak mertebece yüksek olanlar, kemalde daha kamil, en kamil olanlar arasında böyle bir çelişki ve hatadan söz edilemez. Yine peygamberlere ve getirdikleri hakikatlere dair sözlerine bakıldığında aralarında çokça uzun süreler geçtiği halde bir ihtilaf ve çelişki asla görülemez. Çünkü onlar bu hakikatleri aynı kaynaktan Allah'tan almaktalar ve bu haber alış yöntemleri tamamen koruma altındadır. Zanlarının ya da fikirlerinin ya da bir başka varlığın bu işe karışması asla mümkün değildir. Ehlullahın büyükleri için de bu cihetten bir payları olduğu söylenebilir, ancak mutlak korunmuşluktan söz edilemez. Allah

dilediği kullarını muhafaza altında tutar. Yine ehlullahın mertebece üst derecelerde olanlarının hakikate dair çok hususlarda hem fikir olup aynı ya da benzer ifadelerde bulunduğu görülmektedir.

Bizim edindiğimiz bilgiler dâhilinde bu konunun açılımı ve bakış açımız bu şekil olmuştur. Konu hakkında çok daha tafsilatlı açıklama yapılabilir ise de ana hatları ile keşif ve mahiyeti hakkında bu kadar bilgi yeterli olur kanaatindeyim.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Zevk" yolu ile (zevk ederek tadarak, yaşayarak, tecrübe ederek, deneyimleyerek, kendinde edindiğin bilginin getirisi / sonuçları açığa çıkarak) bilginin gerçekleşmesi (bilgiye ulaşmak);

Haber yolu ile (duyarak, işiterek, okuyarak) gerçekleşmesinden daha yetkindir. (daha kâmildir, daha etkilidir, sonucu daha tatminkârdır). Buyurur Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Allah en doğrusunu bilir.

MERTEBELERİ BİLMEK;

Alem örtü,
Kesret örtü,
Emir örtü ,
Fiil örtü,
Hesap örtü,
Ceza örtü,
Ben, sen örtü,
Sen örtensin,
Sen örtülensin,
Örtü de Sen'sin,
Sen Zahir olduğun kadar Batın'sın,
Sen, Batın olduğun kadar Zahir'sin.
Sen Evvel'sin, Ahir'sin,
Sen mertebeleri var edensin,
Her mertebeden farklı seslenensin,
Veren Sen'sin, alan Sen,
Güldüren Sen'sin, ağlatan Sen,
Gülen kim?
Ağlayan kim?
Âşık Sen'sin,
Maşuk Sen,
Aşk Sen'sin,
Ben, Sen'den ayrı Sen,
Sen, beni Sen'de bir eden bensiz Sen,

Hakiki vücud sahibi ve mutlak var olan, her şey'den münezzeh olan sadece Sen!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'tan başka ne seven ne sevilen vardır! Varlıkta sadece "ilahi mertebe" vardır. Bu ise, O' nun zâtı, sıfat ve fiilleridir.

Futuhat c7, s16 - Muhyiddin Ibn Arabî (K.S.)

***

"Sadece; doğru, daha doğru, kâmil ve daha kâmil olan vardır."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Bu âlemde mertebe ve derecelenme vardır. Hakikat tek'tir, hükümler farklılık arzeder. Doğru tek değildir. Doğru; zamana göre, kişinin mertebesine göre, hal'e göre, şartlara göre, farklılık arzedebilir.Asıl yanlış olan şey bir konuda ' tek doğru budur ' iddiasında bulunmaktır. Ancak doğruda derecelenme vardır. Bir kimse için bulunduğu şartlarda ve haline göre doğru kabul edilen şey, başka bir kimse için kendi bulunduğu şartlara ve haline göre doğru kabul edilmeyebilir. Ya da bir kimse için doğru diye nitelenen bir durum, ilim sahibi ve feraset sahibi bir kimse için doğrulukta daha zayıf görülebilir ve bu ilim ve feraset sahibi olan kimse daha doğru olanı görmekte ve uygulamakta olabilir. Mertebesi düşük olan kimse (ilim düzeyi düşük ve feraseti olmayan kimse) ise kendinden yüksek idrake sahip kimsenin doğrusunu kabul etmeyecek ve onu yanlış yapıyor diye niteleyecektir.

Kemalat'ta da aynı şekilde derecelenme vardır ve bu durum kaçınılmazdır. Bu durumu ancak ilimde, ferasette, hikmette ileri düzeyde olanlar idrak edebilir.

Allah'tan ilmimizi artırmasını, bizi feraset sahibi kılmasını ve hikmet verip gereğince gören, bilen, idrak eden ve yaşayan kullarından kılmasını niyaz ederiz.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bilmelisin ki, men', yani engelleme mertebesi sensin! Çünki ilahi cömertlik kayıtsız iken men' ise kabul etmemek anlamına gelir. Kabul etmemenin nedeni, mizaca yatkın olmamaktır ve bu nedenle tabiat onu kabul etmez. Bununla birlikte sen (herhangi bir işi) kabulden yoksun kalamazsın. Öyleyse ilahi vergiden ancak istidatının gerektirdiği şeyi kabul etmişsindir. Senin adına meydana gelip de seni üzen işler, ancak senin kabulünden meydana geldiği gibi senin için nimet olan işler de kabulünden ibarettir.

Fütuhat c17, s165 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Çoğu kimselerde, hakikatleri idrak edebilmekte duyu, aklın perdesi olur!

Yine çoğu kimselerde, hakikatleri keşfedebilmekte akıl da kalbin perdesi olur!

Duyuların kaydından (sınırlılığından) ve aklın kaydından (sınırlılığından) kurtulabilen kalbi keşiflere mazhar olabilir.

Aklın idrak edemediği ve inkâr ettiği nice şeyler vardır ki bunları ancak sahih keşfe mazhar olmuş kalpler idrak edebilir.

Kur'an'da her mertebe ehline hitap vardır. (akıl sahipleri, derin akıl sahipleri ve kalp sahipleri)

Bu bağlamda akıl sahipleri ancak kendilerine hitabı anlayabileceği gibi derin akıl sahiplerine ve kalp sahiplerine olan hitabı idrak edemezler.

Derin akıl sahipleri de yine ancak akıl sahiplerine ve kendilerine olan hitabı anlayabilirler ve kalp sahiplerine olan hitabı idrak edemezler!

Kalp sahipleri mertebece üst mertebede bulunduklarından ve kamalat üzere olduklarından dolayı her mertebeden hitabı kâmilen anlayabilir ve bu idrak üzere bulunurlar.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlim de mertebe mertebedir. Tıpkı madenler gibi.

Demir, bakır, gümüş, altın, zümrüt, yakut...

Bu ilimleri elde edenler de mertebe mertebedir.

Avam, akıl sahipleri, derin akıl sahipleri, kalp sahipleri, sır sahipleri...

İlimde yükselen halkın nezdinde anlaşılmaz olur ve yalnızlaşır. Çünkü o, artık Hakk'a yakınlaştırılmaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsan'ın yaratılış gayesi 'insan' olmanın sorgulamasını yapıp, niçin yaratıldığını, nasıl yaşaması gerektiğini, özelliklerini, kulluğunu idrak edip, kendine yüklenmiş sırrı keşfedip bunu açığa çıkarmak, yani kuvveden (potansiyel olanı) fiile (zuhura/açığa getirmek) çıkarmaktır!

Bu bağlamda insana bir sır yüklenmiştir ki bu sırrın sırrıdır!

Alemde 'halife' olarak yaratıldığı beyan edilen tek varlık 'insan' dır!

Her insanda bu halifelik özelliği bil-kuvve (potansiyel) olarak mevcut olmakla birlikte, bil-fiil (zuhur etmek, açığa çıkmak) olarak ancak ayn-ı sabit'i, istidatı bunun açığa çıkmasına müsait olanlarda zuhur eder!

Hayvan insanlık mertebesi ile insan-ı kâmillik (halife) mertebesi arasında tüm insanlar kemalatta derecelenirler ve bu derecelenmede yerini belirleyen şey istidatlarıdır. (ayan-ı sabiteleri)

Allah, her şeyin yaratılışını 'tamlık' üzere yaratmıştır. Hiçbir şeyin yaratılışında eksiklik yoktur. Her bir şey ne için yaratılmış ise yaratılış gayesine hizmet eder (bunu bilip bilmemesi bu gerçeği değiştirmez). Bununla birlikte 'tamlık'

ayrı şeydir, 'kemal' ayrı bir şeydir. Amaçlanan ise 'kemal'dir. Hedefimiz kemale ulaşmak, kemali elde etmek olmalıdır.

Bizler için kemal; zahirde ve batında her halimiz ile Resulullah efendimize ittiba (bağlılık) ve uymak ile mümkün olabilir.

İşte bu minvalde kim ki Resulullah efendimizin sözlerine ve ahvaline uygun bir hayat yaşar, yaşadığı bu hayatın benzerliği ölçüsünce kemalata ulaşabilir. Uzaklığı ölçüsünce de kemalattan yoksun kalır ve tabikide insanlık mertebesinden yoksun kalır.

Gaye 'güzel ahlak'ı elde edebilmektir!

Resulullah efendimiz; 'beni Allah ahlaklandırdı, ne güzel ahlaklandırdı' buyurmuşlardır.

Hz. Aişe; 'Resulullah'ın ahlakı Kur'an idi' buyurmuşlardır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Allah, bütün hareket ve eylemlerinin düzgün olması için yaratılışı mutedil bir insan yaratmak istediğinde, babaya mizacını düzeltecek şeyleri (yemeyi) nasip eder. Aynı şekilde, annesine de mizacını düzeltecek şeyleri nasip eder. Böylece, erkekten ve dişiden çıkan meni düzgün (salih) olur. Öte yandan rahmin mizacı da düzgün olur ve karışımlar (ahlat-ı erbaa) nutfenin düzgün olmasını sağlayacak ölçüde itidal halinde bulunur. Allah suyun (meni) rahme indirilmesi için, mutlu bir yıldız (tali') belirler. Bunu ise, Allah'ın o esnada var olanlarda meydana getirdiği şeye göre iyiliğe alameti kendisinde yarattığı feleklerin hareketlerine göre gerçekleştirir. Erkek ve kadın, mutedil bir mizaç ile mutlu bir tali' de birleşir. Meni mizacı dengeli rahme iner. Rahim onu alır ve Allah anneye mizacını düzgün tutacak ve rahimde çocuğun besleneceği şeylere karşı arzu duyma imkânı verir. Böylelikle meni, mutedil bir yerde, mutedil maddeler içinde ve feleklerin doğrusal hareketlerinin içerisinde şekillenmeyi kabul eder.

Bu durumda yaratılış en mutedil şekilde ortaya çıkar ve var olur. Sahibinin yaratılışı da dengeli bir şekilde meydana gelir.

Fütuhat c7, s376 – Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

İnsanın yaratılışında itidal üzere olmasına sebep olan bir takım faktörler vardır. Bu faktörlerin birinin ya da bir kaçının ya da tamamının itidal üzere olmasına göre doğacak olan çocuğun gerek fiziki yapısı gerekse akli yapısı üzerinde kemalat ya da eksiklik yönünden derecelenmesine sebep olur. Bu faktörlerden birisi de burçların etkisidir. Allah CC. bu âlemi burçların etkisi ile (bu etkiyi sebep kılarak) yönetmektedir. Zahiren bildiğimiz 12 burcun bir de ruhaniyetleri vardır. Yani bu 12 burç diye bildiğimiz zahiri görüntünün ardında batıni yönü olan 12 yönetici melek bulunur. Allah'ın emri bu 12 burç diye bilinen yönetici melekler vasıtası ile âleme yayılır.

Böylece bu dünya hayatının yanı sıra ahiret hayatı, cennet ve cehennem diyarı da bu burçlardan gelen etkileşime söz konusu olurlar. Burçlardan gelen etkileşimin tesiri; anne ve babanın birleşmesi neticesi meninin rahme düşmesi anında, ceninin rahimdeki 120. gününde ve doğum anında daha etkin bir şekilde zuhur eder.

Bununla birlikte bir de 7 gezegen vardır ve bu gezegenlerinde bir ruhaniyetleri vardır ki kişi onlardan gelen etkileşimlerin de tesiri altında bulunur. Bunlar, Ay, Mars, Merkür, Jüpiter, Venüs, Satürn ve Güneş'tir. Bu gezegenlerin ruhaniyetlerinin gün ve gece içerisinde ayrı ayrı dönerli olarak tesirleri bizlere ulaşmaktadır. Her birinin kendine münhasır özellik ve tesirleri vardır. Bu tesir ile kişi müsbet ya da menfi etkileşime söz konusu olur.

Bu olaylar Allah'ın Sünnetullah kanunlarıdır.Bu hususta ilim sahibi olanlar Allah'ın sisteminin işleyişinden nasipleri oranında tedbir (!?) etmek sureti ile nimetlenirler, ya da bir başka anlatımla Allah'ın takdir ve kazasını seyreylerken teslimiyetleri cihetiyle nimetlenirler.

Konu hakkında geniş bilgi başta Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) olmak üzere Erzurumlu İbrahim Hakkı (K.S.) hz. ve Muhammed Nurul Arabî (K.S.) Hz.'nin eserlerinde bulunmaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Dikkat ediniz!

İlim ile ilimden perdelenmeyiniz.

Yani, ilmi veriyi mertebesince müşahede edip yerli yerince kullanmayı biliniz.

Âlemde doğru, daha doğru; kâmil ve daha kâmil vardır!

İlim de mertebesine göre derecelenir ve bunu gözeten kimse her daim kemal üzere olur.

Aksi halde kişi mertebeleri karıştırır ve uygulamasında daha kâmil dururken derecesi daha düşük olanla amel ederek ilim ile ilimden perdelenip kemalden yoksun kalır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Âlemde her ne var ise Allah'ın esmalarının tecellilerinin zuhurudur. Ancak bu zuhur mahalleri kemalatta derece derecedir.

Her bir varlık bu tecelliler neticesinde ancak istidatında var olanı açığa çıkarabilir. Bundan dolayı derecelenme kaçınılmazdır.

Şeriat her şeyde olduğu gibi 'söz' de de ölçü koymuştur. Bu durumda kemal ehlinin dilinden dökülen sözler Hakk'ın sözü diye nitelenebilirken; kemaldan yoksun, Allah'ın el Mü'min, el Hadi ve en Nur isimlerinden nasiplenmemiş kişilerin sözleri şeytani veya nefsanî diye nitelenir.

Çünkü böyle bir sözün bir kısmı hakikat barındırsa dahi amaç şeytan ya da nefse doğru kişiyi çekmektir.

Basiret ve feraset sahibi olanlar sözlerdeki mertebeyi, hali, amacı görebilirler.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Kimi insan hakikate dair bir takım şeyleri müşahade (şahit olsa/görse) ve mükâşefe etse (keşfetse), bu keşfinde gördükleri sahih olmasına rağmen, keşfinde gördüğü şeyleri anlayıp yorumlamakta hata edebilir veya keşfinde gördüğü hakikate dair şeyleri ifade ederken kurduğu cümlede kullandığı kelimelerde hata yapabilir ve böylece ifadelerini dinleyen ya da okuyanlar üzerinde hatalı bir kavrayış oluşmasına sebebiyet verebilir.

Bu hatalı ifadeler kişinin üzerinde baskın olan hal'in tesiri altında olmasından kaynaklanabilir. Kuvvetli hal, zayıf hal üzerinde tesir sahibidir.

Dolayısı ile ehlullah arasında derecelenme kaçınılmazdır. Doğru, daha doğru; kâmil ve daha kamil olan vardır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bir şeyin hakikatini, bir işin, oluşun, açığa çıkan durumun hakikatini, yani Allah'ın o şey hakkındaki iradesinin hikmetini en iyi bilen, en doğrusunu bilen yine Allah'tır. Bu manada âlemde yaratılmışlar derece derecedir. "Her bilenin üzerinde bir bilen vardır" ayeti bu duruma en açık delildir. Bir şey hakkındaki izahatımız da bizim o şey hakkındaki bilgimizin, ilmimizin, idrakimizin, istidatımızın, halimizin o andaki zuhura gelişi ile şekillenen bir sonuç, hüküm, niteleme, beyan olmaktadır.

İşte bu hakikate dikkatleri çekmek babında bize ait olan her söz, ifade, izahat ve şerhlerimizin altına "Allah en doğrusunu bilir" ibaresini kullanmayı düstur edinmişizdir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Ve hidayete eresiniz diye Musa'ya kitabı ve Furkan'ı verdik."

Bakara Suresi, 53. ayet

"Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar) insanlar için bir hidayet idiler. Doğruyu yanlıştan ayıran (Furkan)ı da indirdi. Gerçek şu ki, Allah'ın ayetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah güçlüdür, intikam alıcıdır."

Al-i İmran Suresi, 4. ayet

"Ey iman edenler, Allah'tan korkup-sakınırsanız, size doğruyu yanlıştan ayıran bir nur ve anlayış (furkan) verir, kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah büyük fazl sahibidir."

Enfal Suresi, 29. Ayet

“Andolsun, Biz Musa'ya ve Harun'a, takva sahipleri için bir aydınlık ve bir öğüt (zikir) olarak, hak ile batılı birbirinden ayıran (furkan)’ı verdik.”

Enbiya Suresi, 48. ayet

“Âlemlere uyarıcı olsun diye, kuluna Furkan'ı indiren (Allah) ne Yücedir.”

Furkan Suresi, 1. Ayet

Kur'an'ın (toplayan) Furkan (ayrıştıran) yönünü iyi bilmeli ve mertebelerde bu ayrıştırmanın mutlak olması gereken olduğunu idrak etmelidir.

Aksi halde kişi hata edecektir.

Cem'den sonra fark vardır!.

Kul kuldur, Rab rabdır.

Kul ile Rab arasında olan bağıntı vücudi değildir. Ancak hayal ile hayal kuranın arasındaki bağıntı gibidir!

Tevhid idraki, ancak kişinin ' sırrında ' yaşayabileceği bir hakikattir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hakk'ın kalbine olan tecellisinin nuru ile gördün,

Kur'an ve Furkan'ı bildin,

Hükmünün gereğince amil oldunsa,

Artık bulunduğun istikamet üzere hareket ederken kınayıcıların kınamalarından çekinmemelisin!

Allah ile birlikte olana gam yoktur!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Sen sensin, O da O!

Aşığın söylediği şu sözü söylemekten sakın!

“Ben arzu edenim

Arzu edilen de ben "

Acaba (çokluğun bütünüyle ortadan kalkıp) hakikatin tek olması takdir edilebilir mi?

Allah'a yemin olsun ki buna güç yetirilmez, çünkü (böyle bir şey bilgisizlik olacağı için) cehalet bir istitaat konusu değildir.

Hal böyleyken Allah zikrini getirmiş, arzu duyanı zikretmiştir. Sen de ayırım yap, furkan'a inan ki, burhan ehli, hatta keşif ve müşahede ehli olabilesin!

Bir perde olduğunu ve onun açılacağını öğrendin, ona iman da ettin.

Artık “Ben O’yum, O bendir” demekle kendini kandırıp hataya düşme!..

Fütuhat c18, s66 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Allah'a kulluktan başka yaklaşma yolu yoktur!"

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Sadık salike lazım olan odur ki; daima, cismi ile şeriatta, aklı ve ruhu ile tarikat ve hakikatta, sırrı ile de (keyfiyetsiz) vuslatta ola!

Hace Alâeddin Attar (K.S.)

Kulluk (abdiyet) özü gereği acziyet, horluk gerektirir. Kul, Allah'a yakin elde edebilmesi için kulluğun gereklerini yerine getirmelidir.

Nitekim Beyazit-i Bestami (K.S.), Allah'a (C.C.) "Sana ne ile yaklaşabilirim?" demiş ve Allah C.C. tan; "Bende olmayan ile yani; Horluk ve acziyet ile" cevabını almıştır.

İnsan hakikatlere vakıf olduğunda gerçek manada "Tevhid"i anlar.

"Âlem'de Tek bir Varlık vardır. O da Vucudu Mutlak olan Allah'ın Varlığıdır. Diğer Varlıklar bu Varlığın çeşitli Zuhurları ve Değişik Tecellileridir. Var zannedilen Şeyler aslında Vehim ve Hayalden İbaret'tir" der Muhyiddin İbn Arabî. (K.S.)

Bu hakikatin bilgisine vakıf olan kişi kavramları tam ve doğru olarak yerli yerine oturtamadığı zaman "Ben O'yum, O da Ben" der. Hâlbuki kendi varlığının O'nun varlığı yanında bir hayal olduğunu, ancak O'nun ilminde bir ilmi suret olduğunu, hakikatte asla bir vücudu bulunmadığını idrak edememiştir. Hayal ile hakikati karıştırmıştır.

Burası temelde sağlam bir bilgisi olmayan birçok insanın ayaklarının kaydığı noktadır.

Yaratılmışlar içerisinde hakikate en kâmil bir şekilde vakıf olan Resulullah (S.A.V) efendimiz ve onun varisleri kâmil ehlullah'tan hiç kimse kulluğun gereğinden geri kalmamış, her daim şeriatın hükümleri ile amil olmuşlardır.

Bu durumda en doğru idrak ve en kâmil kulluk şudur ki:

Salik kişi cismi ile daim şeriatı gözetmeli, şeriatın emir ve yasaklarına uygun bir yaşam sürmeli, kulluğun gereği olan ibadet ve taatlere bağlanmalı, akl-ı kül' den beslenen aklı ile ve ruhu ile Allah'ı idrake olan yolculuğunu (tarik) gözetmelidir. Hakikatleri tefekkür ile hazmetmeli, bütün bunların getirisi ve sonucu olarak "TEVHİDİ ve VUSLATI ancak ve ancak SIRRINDA ZEVK EDEBİLECEĞİNİ" iyi bilmelidir!

Bu durumda ortaya iki mertebe çıkar; "Rab ve kul" mertebesi. Bu mertebeler hiçbir zaman bir araya gelmez. Kul her daim kul'dur, Rab da her daim Rab'dır. Hiçbir zaman kul Rab olamayacağı gibi Rab da kul olamaz. Hakikat budur! Cem'den sonra fark mertebesine geçmek şarttır. Aksi halde kişi zındık olur. Bunun için şeriat hükümleri her daim kişiyi bağlar ve kişi şeriata uygun bir hayat yaşamak zorundadır. İdrak boyutunda ise istidatının verdiği nasibi nispetinde hakikati zevk eder.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Mertebeleri bilen kişi her sözü, oluşu yerli yerince değerlendirir ve kendi (söz ve oluşun açığa çıktığı mahalden) minvalinden dışarı çıkarmaz.

Bu bilgi üzere olan ve değerlendirmesini bu ölçüde yapan kişi büyük nimet üzere olur.

Her sözün söylendiği (ifade edilmek istendiği) bir mertebesi vardır.

Mertebeleri karıştırırsan sözde verilmek istenen manayı doğru anlayamayacağın gibi yolunu da şaşırırsın !..

Allah en doğrusunu bilir.

***

Mertebeleri bilmek her şeyi yerli yerine koyma, yerinde kullanma, insaflı olma (hak edene hak ettiği şekilde muamele etme) özelliği kazandırır insana. Aksi halde insan karıştırır. Doğru yolda olduğunu, doğru yaptığını zannederken aslında büyük bir hata içerisinde olduğunu göremez, fark edemez.

İşte bu ayırımı yapmayı sağlayacak ilme, ferasete ve basirete sahip olmayan kişinin akıl yürütme yolu ile hüküm çıkarması bataklığa düşmüş birinin kurtulacağım diyerek çırpınmasının aslında farkında olmadan batağa daha da batmasına sebep olması gibidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bu yolu hakkıyla bilmek, hakkıyla idrak etmek, hakkıyla yaşayabilmek için bilinmesi gereken ilimlerden birisi de MERTEBELER'i bilmektir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Cahiller onlara hitap ettiklerinde 'selam' derler."

(Furkan-25/63)

Cahil gizli ve açık olmak üzere Allah'a şirk koşan kişidir.

Arifler ise cahil insanların onlara nereden hitap edeceklerini ve mertebelerinin ne olduğunu bilirler.

Cahillere cevap vermeye kalksalardı, cehalet yolunda onlara katılmış olurlardı."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Bir insan başkasıyla ancak kendisiyle konuşmuş olduğu sözle boyanarak ve onun haline girerek konuşabilir. Bu durum -ister cevap vermek tarzında olsun ister kendiliğinden söze başlamak olsun- her zaman böyledir.

Bütün bunlar, ilahi mertebelerdendir; bilen bilir bilmeyen bilmez.

Dolayısıyla söz konusu insanlar sözlerine 'selam' demekten başka bir şey eklemezler."

Fütuhat - c16,s225 - Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Hikmet nedir?

"Kime hikmet verilmişse ona büyük bir hayır verilmiştir."

(Bakara – 269)

Hikmet; eşyanın sırlarına dair bilgi sahibi olmak bunu öğrenmek, sonuç ve sebep ilişkilerine dair bu irtibatı anlamak, bir şeyin gereğini, gereğinin şartıyla bilmek ve gereğince yerli yerine koymaktır.

Hikmeti bilip gereğince hareket eden kimseye "hikmet sahibi" denilir.

Hikmet sahibi olmak aynı zamanda feraset ve basireti de içine alır.

Hikmet sahibi kimse doğru ile yanlışı ayırma gücüne sahiptir. Böylece doğru olana yönelerek yanlış olan, batıl olan şeyden uzaklaşır.

Hikmet sahibi emanetini sahibine teslim eden kimsedir. Bilgiyi ehline ulaştırıp, ehli olmayandan gizleyen kimsedir. Muhatabına, muhatabının mertebesinin gereğince muamelede bulunan kimsedir.

Hikmet sahibi hikmete dair bazı meseleleri aşikâr ederken, bazı meseleleri ancak ehli anlayabilecek şekilde işaret (rumuz) ile ifade eder, bazı meseleleri ise açmadığı gibi üzerini de örter.

Hikmet; kıymetli bir cevher, buna sahip olan kimse de büyük bir nimet ve hayır elde etmiş kimsedir.

Bütün bunlar hikmetin gereği ve hikmet sahibinin vasıflarıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Mazharların mazhar olduğunu bil!

Mazharlara bak!

Ama mazharları perde kılan fiili hakikiyi, vücudu hakikiyi gör!

Gördükten sonra tekrar gördüğünü mertebesine koy ve mazhara mertebesinden, mertebesinin gereğince muamelede bulun!

Böyle yapmaz isen amaçlanan kemal üzere olamazsın!

Mertebeleri bilmek ve her şeyi yerli yerince değerlendirmek bu yolun kemalinin gereğidir!

Mudil (delalete düşüren) ismi ile;

Hadi (hidayet eden) ismi, elbette mutlak ve tek vücud sahibi olan Allah'ın isimlerindendir.

Ancak bunların açığa çıktığı mertebeler farklı olduğundan bu mazharlara da mertebenin gereğince muamelede bulunmak icap eder.

Bu durum "cem" den sonra "fark" mertebesinin idrakinin gereğidir.

Kâmil olan da budur!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Göre...

Bana göre.
Sana göre.
Ona göre.

Kime göre?

Kime göreyse ona göre!
Hal'e göre.
Mertebe'ye göre.
Zaman'a göre.
Şart'a göre.
Mahlûk'a göre.
Mabud'a göre.
Zat'a göre.
Demek ki göre!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Doğrulukta ve kemâlatta mertebeleri bilmeyen, sadece kendi mertebesinden kendi doğrusunu görür.

Kendi doğrusunu en doğru, en kâmil diye iddia eden ise cahillikten bunu yapar.

İlim nurdur, cehalet ise karanlık. İmi yerli yerinde kullanmak da marifet ister. Yerli yerinde kullanamayan ilim sahibine "ham sofu" denilir.

İlim nurunu yeterince elde edemeyen karıştırır. Doğru ile yanlışı ayırt edemez. Hakikati göremez.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hak, kendisinin bulunduğu duruma göre değil, onların bulunduğu durum bakımından yaratıklarına muamele eder.

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Bir tek şey bakanların gözünde türlere ayrışır, ilahi tecelli de böyledir.

Füsus,170 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Allah, Allah ismi itibariyle bütün isimleri 'cem' (toplamak) eder!
Allah, 'zıt' ları bir araya toplayandır!
Allah, El Hadi (hidayet eden) olduğu gibi, El Mudil (saptıran) dir!
Allah sınar!
Allah, mekr (tuzak) kurar!
Rasulullah (S.A.V.) efendimiz, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir!
Rasulullah, hidayet edendir!
Rasulullah, rahmete, kurtuluşa davet edendir!

Bunun içindir ki;

Rüyada Allah, bir cisimden ya da cisme bürünmeden kuluna hitap ettiğinde, işitilen hitap Allah'tan olabileceği gibi şeytandan da olabilir. Yani rüyada şeytan kula kendisini Allah olarak tanıtabilir! Bu rüya mekr olabilir! Şeytani olabilir! Bunu ayırdetmek için yeterli düzeyde ilme sahip olmak gereklidir. Böyle bir rüyaya itibar edilmemelidir!

Rüyada, Rasulululłah efendimiz görüldüğünde bu rüya salih rüyadır! Görülen Rasulullah efendimizin ruhaniyetidir, şeytanın dahli yoktur! Böyle bir rüya muteberdir! Rasulullah efendimiz sınamaz, doğru yolu gösterir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Güneş aynı güneş iken,
Gül'e ışıkları ulaşınca etrafa mis gibi gül kokusu yayılırken,
Leş'e ışıkları ulaştığında da etrafa pis koku yayılmakta...

Güneş aynı tecelli ile tesirini gösterdiği halde mazharlarda bu tesir istidatlarının gereğince açığa çıkar.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Sen bildiğin hakkında kendine göre hüküm verirsin.
Öyleyse sen, kendinden başkasını tanımadın.

Fütuhat 11. Cilt, sf: 365 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Beş duyu organının içerisinde en yetkin olanı ve kişiyi mutmainliğe ulaştıran görme (müşahede/şahit olmak) duyusudur.

Yine bu duyu organları ile kalbin münasebeti açısından bakıldığında göz ile kalbin münasebeti en hızlı, etkileşimi en kuvvetli, mutmainliği en yetkin haldedir.

Gözler adeta kalbin dışa açılan penceresidir.

Yine keşiflerin içerisinde görme duyusu ile vakıf olunan keşif daha kâmil addedilir.

Görmenin yetkinliği ve gözün tesirini dile getirmek adına birçok şiirler yazılmış, sözler söylenmiştir. Tefekkürlerinize vesile olmak temennisi ile bu şiirlerden birini burada paylaşmış olduk.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Dünya içinde nice insanlar var.
O insanların içinde nice dünyalar var.
Kimse bilmez kimsenin içindeki o dünyaları,
O dünyaların ve insanların nice halleri var.
Kalplerdekini bilen ancak Allah var.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Ayetler çoktur. Çünkü bütün varlıklar, aklını kullanan topluluk için hakka delalet eden ayetlerdir. Bu yüzden bütün ayetler içinde sadece biri üzerinde durup düşünen Hak adına sadece o ayetin verdiğini öğrenir.

Risaleler 2,s256 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

NEFS;

Bir şey yaratıldığı hakikatine yakınlığı oranında hakikatinin bilincinde olduğu gibi bu hakikatin gereğince olacak/olması gereken şeyleri icra eder!

Yaratılan şeyin, kendisinden çıktığı hakikatten uzak düşmesinin sebebi, değişik formlara bürünmesi, değişik katmanlarda, değişik evrelerde bulunması, değişik tavırlara uğraması böylece sirke şişesinin en altına toplanan tortu gibi olması şeklinde izah edilebilir.

Tortulardan temizlendikçe, geriye doğru katmanlardan ve evrelerden geçerek latifleştikçe, bileşik halden basit hale doğru formunu değiştirdikçe aslına yakınlık kurar ve 'benzer' olur!

İfade etmek istediğimiz şudur ki,

İlk yaratılan ruha en yakın olarak yaratılan (yine ruhun hakikatinden) akıldır. Bu sebeple akıl, ruhun veziridir. En yakın yardımcısıdır.

Nefis de ruhdan yaratılmış olmasına rağmen değişik evrelerden geçmesi, katmanlardan, tavırlardan geçmesi neticesi aslından uzak düşerek farklı bir forma bürünmüş, tortu gibi kesifleşmiş, unsuri özelliklerden dolayı (doğa) bileşik hale gelmiş ve ruha muhalefet eder bir halde zuhur etmiştir.

Nefs-i emmare; aslından en uzak düşmüş, en kesif hale gelmiş nefis (mertebesi) iken,

Nefs-i safiyye; aslına en yakınlık kurmuş, tortulardan arınmış, saflaşmış, latifleşmiş nefis (mertebesi)'dir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bilmelisin ki, nefse üç yerde muhalefet edilir: Mubah, mekruh ve haram.

Muhalefet, nefse ağır gelir. Bunun nedeni, aslının soylu ve mertebesinin yüksekliğidir. Çünkü âlemde ilahi vekâlet ona verilmiştir."

Futuhat c7, s249 - Muhyiddin Ibn Arabî (K.S.)

***

"Bilmelisin ki, men', yani engelleme mertebesi sensin! Çünki ilahi cömertlik kayıtsız iken men' ise kabul etmemek anlamına gelir. Kabul etmemenin nedeni, mizaca yatkın olmamaktır ve bu nedenle tabiat onu kabul etmez. Bununla birlikte sen (herhangi bir işi) kabulden yoksun kalamazsın. Öyleyse ilahi vergiden ancak istidatının gerektirdiği şeyi kabul etmişsindir. Senin adına meydana gelip de seni üzen işler, ancak senin kabulünden meydana geldiği gibi senin için nimet olan işler de kabulünden ibarettir."

Fütuhat c17, s165 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Hakkın ihsanlarında sınırlama yoktur.

'Bize verilmedi' deme, çünkü Hak 'almadın' der.

Delil tekliften ortaya çıkar; sana 'yapma' denildi, sen yaptın; 'yap' denildi, sen ise yapmadın. İşin gerçeği budur."

Fütuhat c18,s71 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Kıdemin (öncesizliğin) ve hudusun (sonradan olmaklığın) durumu birbirinin zıddıdır.

Eğer mutlu isen, Allah'a şükret. Şayet bedbaht isen, o zaman nefsini kına."

Tercümeler Kitabı (Risaleler-2), Muhyiddin İbn Arabî

Eksiklik, hata, günah adına ne varsa insanın kendinden (nefsinden) kaynaklanır.

Bunun neticesinde insan ilahi cezaya çarptırılır. İşte bu durumla karşı karşıya kaldığında bu durumun sebebinin kendin (nefsin) olduğunu bil ve ancak nefsini kına. (suçla)

Başka bir suçlu arama (!) demektir bu izahat.

Allah en doğrusunu bilir.

RAB, RABBİ HAS, RABBÜL ÂLEMİN KAVRAMLARI ÜZERİNE;

Rabbini bilmek demek ism-i hassını bilmek demektir.
Hükümlerin farklılığı isimlerin farklılığından kaynaklanır!

Fütuhat c18,s96 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Rab terbiye eden, düzenleyen anlamına geldiğinden, Allah her kulunu sadece o kuluna has bir cihetten terbiye edip düzenlediğinden herkesin Rabbi hassı cihetinden aldıkları kişiye özeldir. *"Nefsini bilen rabbini bilir"* hadisi şerifi de aslında bir cihetten bu hakikate işaret ediyor. Rabbi ile arasındaki özel bağın mahiyetini bilen, bulan kişi kulluğunu yaşamada, yaşayabilmede çok kıymetli bilgilere sahip olmuş olur. Başka bir deyişle, mizacını, zafiyetini, meylini, becerisini, iştiyakını, kusurunu vb. hallerini bilmiş olduğundan kulluk görevini ifa ederken nasıl bir yol, yöntem izlemesi gerektiği bilgisini elde etmiş olur.

Öncelikle Zat (Allah) hakikati itibariyle tek, isimleri itibariyle çoktur (Birçok isimle isimlendirilir, her bir isim farklı bir mana ihtiva eder ve bu isimlerinin manalarının gereğince mazharlarda tecelli eder. İlahi isimler, tecelli ve mazharları ile birlikte hakikati tek bir Zat′ tandır.) Mustafa'nın Rabbi derken, Ahmet'in Rabbi derken ayrı ayrı Rab'ler var anlamı çıkarılmamalı, ancak her yaratılmışta o yaratılmışa özel bir cihetten Rab'binin zuhuru ortaya çıkmıştır ki buna da Rabbi Has denilmiştir. Tüm Rabbi Has ise bir tek Zat'a işaret eder ki o da Allah'tır.

"Allah diye isimlendirilen, zat itibariyle tek, sıfatları itibariyle ise çoktur. Her varlığın bir rabbi vardır ki, onun bütünü teşkil etmesi mümkün değildir. Mutlu, Rabbinin kendisinden hoşnut kaldığı kimsedir. (Herkesin kendi Rabbi Has'ı olduğuna göre) Bu durumda Rabbinin katında hoşnut olunmayan kimse yoktur; çünkü o isim, Rabliğini kul üzerinde sürdürür. Bir kul özel rabbinin (Rabbi Has) katında hoşnut oldu diye, başka bir kulun rabbinin katında da kendisinden hoşnut olunması gerekmez. O bütünden ancak kendine uygun payı almıştır; aldığı da onun rabbidir. Böylece kullar arasında ayırım gerçekleştiği gibi, rabler arasında da ayırım gerçekleşir."

(Füsus - M. ibn Arabî)

"Herkesin bir itikadı vardır. Başkasında kendi itikadının aynısını görmesi mümkün değildir. Çünkü her insanın öz ismi (Rabb-iHas'ı) ve esmâ terkibi kendine özeldir. Şimdiye kadar iki tane aynı birey ve birim var olmamıştır. Bundan dolayı da bir kimsenin düşüncesi başka birisinin düşüncesiyle karşılaşınca birbirlerine mutlaka ters düşen konular oluşur. Anlaştıkları konular ise Rabb-i Has'ları dışındaki ortak esmâ mânâlarından kaynaklanır..."

Muhyiddinİbn Arabî (K.S.)

"Doğaların farklı yaratılmış olması bilinen bir husustur. Çünkü doğalar birbirine zıttır ve herkes bunu idrak eder. Bu nedenle doğa âleminde tartışma inkar olunamaz. Hâlbuki doğanın üzerindeki âlemde tartışmanın varlığı inkâr edilir. Allah ehli varlıkta tartışmanın ve nizamın bulunduğunu kesinlikle reddetmezler. Çünkü onlar ilahi isimleri ve onların âlemin suretinde olduklarını bilirler. Hatta Allah âlemi onların suretinde yaratmıştır. Çünkü asıl olan ilahi isimlerdir ve onlarda karşıt ve muhalif, uygun ve birbirine yardım eden isimler vardır.

Fütuhat, c14, s45 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

"Sadreddin Konevi (k.s.) nin Fatiha tefsirinde şöyle geçer:

"Bu ayetin kısımları ise manevi-Rabbani suallere verilmiş cevaplar gibidir. Adeta, kul 'Bizi sırata ulaştır ' dediğinde, Rububiyet lisanı şöyle der: 'Hangi sıratı, yol istiyorsun? Çünkü sıratlar pek çoktur ve hepside bana aittir. 'Bunun üzerine ubudiyet lisanı (kul) şöyle der: 'Bunların içinden müstakim olan sıratı istiyorum.'

Rububiyet lisanı ise şöyle cevap verir: 'Bütün yollar, sıratlar müstakimdir. Çünkü ben bütün yolların gayesiyim. Bütün yollarda yürüyen kimseler, nihayette bana ulaşacaklardır. O halde, sen talebinde bunlardan hangisini istiyorsun? Bunun üzerine ubudiyet lisanı şöyle der: 'Bütün bunların arasından kendilerine nimet verdiklerinin yolunu istiyorum.' Rububiyet lisanı şöyle der: 'Ben, kime nimet vermedim ki? Varlıkta, benim rahmetimin kuşatmadığı ve nimetimin kapsamadığı bir şey var mıdır?'"

"Sıratullah, bütün işlerin üzerinde yürüyüp hepsini Allah'a ulaştıran yoldur. Bu yüzden ilahi şeriat ve akıl tarafından konulmuş bütün hükümler buna girer. Bu yol, Allah'a ulaştırır ve şakiyi ve saidi içerir. İşte bu sırat, Ehlullah'ın hakkında 'Allah'a giden yol yaratıklarının nefesleri adedincedir' dedikleri yoldur. Çünkü Allah, çelişen ve çelişmeyen bütün isimleri kendinde toplar."

(Fütuhat- Muhyiddin İbn Arabî)

Allah'ın kuluna gönderdiği peygamberi aracılığı ile bildirdiği ve gönderdiği şeriata uyulmasını isteyerek getirdiği teklife uyan kul müstakim üzere olan yola girmiş kul dur. (Bu bakış olaya şeriat boyutundan bakıştır.)

"Hiçbir canlı yoktur ki, Rabbin onun perçeminden tutmuş olmasın. Rabbim kuşkusuz ki sırat-ı müstakim üzeredir." (Hud-56) (Bu bakış ise olaya hakikat boyutundan bakıştır.)

Şu da unutulmamalı ki muhakkak ki şeriat ve hakikat birbirlerinden farklı şeyler olmayıp, aynı hakikatin farklı boyuttan (bilinçten) seyridir.

Burada şunu anlıyoruz ki; her varlık kendini terbiye eden Rabbi ciheti ile kendine has sırat-ı müstakimi (doğru yolu) üzeredir. Yani her ne iş için yaratılmış ise o maksada uygun donanıma sahiptir. Mümin kul bunu bilmekle birlikte *"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol" Hud 112* hitabına muhatap olarak Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın emrine (peygamberi vasıtası ile indirdiği şeraitine) uymak ve kulluğunu bu cihetten ifa etmek için büyük bir çaba sarf eder, günahlardan sakınıp emirleri doğrultusunda fiiller işleme gayret ve azmini gösterir. Fatiha suresini okurken talep ettiğimiz sırat-ı müstakim budur, yani emrine uyulan yoldur. Allah kulunu hesaba çekerken –emirlerine- (iradesine değil) ne derece uyup uymadığını sorar. Bu hususu iyi bir şekilde kavrayabilmek için daha önceki paylaşımlarımızda konu edindiğimiz "Allah'ın emri ve Allah'ın iradesi" kavramlarının ne anlama geldiğini iyi anlamak gerektir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Surette siret gizlidir. Okumasını bilene ayan olur.

Sirette Rabbi Has gizlidir.
Okumasını bilene ayan olur.
Âlemde Hakk gizlidir.
Okumasını bilene ayan olur.
O öyle aşikârdır ki zuhurunun şiddetinden gözlere gizli kalmıştır.
O Evvel'dir, Ahir'dir, Batın'dır, Zahir'dir.
Her şey O'ndandır ve O'nunla vardır.
O her şeyden münezzehtir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Varlık âlemindekilere tesir gücünün etkisini belirleyen faktörlerden birisi de kişinin Rabbi'ne yakınlığı oranıdır!

Rabbine yakınlığı oranında bu tesir gücünün etkisi kuvvet bulur!

Allah en doğrusunu bilir.

RUH BEDENSİZ KALAMAZ;

Erkek ve kadın olarak cinsiyet ayırımının kalktığı mertebe ruhlarının aslı olan cevheri yönüyledir.

Bununla birlikte ruhlar (insanları kastetmekteyim) şehadet âleminde, berzah âleminde, kabir âleminde, mahşer alanında, cennet ve cehennem de her bulundukları yerde bulundukları yerin şartlarına göre bedenlenirler. Bedenden ari olarak saf ruhun aslı cevheri durumunda olamazlar.

Bu sebeple cinsiyet idraki saydığımız tüm mertebelerde ruhlarına giydirilen bedenlerin etkisi ile vardır, daimdir.

Bu sebeple dünya hayatında şeriatın hükümleri cinsiyetleri itibariyle kişiyi bağlar. Bu erkek için de kadın için de böyledir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsan ruhu hiçbir zaman hiçbir alemde cesedsiz (elbisesiz/suretsiz) kalmaz/kalamaz!

Ruhun şehadet alemindeki elbisesi/sureti, et ve kemikten ibaret görülen, unsurların bileşiminden mütevellit olduğundan bu unsurların hakikatinin talebi gereği hayvani nefsin özellikleri insanda belirgin bir şekilde zuhur eder!

İşte bu hayvani nefsin terbiye ve tezkiyesine nefs terbiyesi ve tezkiyesi denilir.

Böylece terbiye edilen nefs, ruhun asliyetinin özellikleri ile bezenir. Bu mertebede insan ahsen-i takvim (en güzel şekilde yaratılmış) olma özelliğini elde etmiş olur.

Ruh, bütün âlemlerde nefs ile birlikte bulunur. Nefs ise içinde bulunduğu bütün âlemlerde o âlemin gereğince ruh sahibinin ayan-ı sabit'i nin hükmü doğrultusunda olan bir mahiyettedir.

Bununla birlikte nefs'in farklı mertebelerden farklı tarifleri vardır. Nefs kelimesine kullanıldığı yere göre farklı anlamlar yüklenmiştir. Nefsin tarifini öğrenmek kastı ile araştırma yapanların bu hakikati gözardı etmemeleri, mertebesince izahatları değerlendirmeleri kendi yararlarına olacağı gibi ilim elde etmenin ve bu ilmi doğru öğrenip doğru kullanmanın gereğidir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Ruhlar saf halinde dizilmiş ordular gibidir.
Ruhlar âleminde tanışanlar, (dünyada da) tanışıp kaynaşırlar.
Orada anlaşamayanlar (burada da) birbiriyle zıtlaşıp dururlar."
Hz. Muhammed (S.A.V.) (Buhari, Müslim, Ebu Davud)

SEBEPLER DAİRESİ;

Sana verenin, sebeplerin ötesinde sebepleri halk edenin (yaratanın) olduğunu bil!

Elde ettiğin şeyi sebeplerden bilirsen perdelilerden olursun!

Sebeplere sarıl, eline geçen nimetten dolayı sebeplere teşekkür et. Sebebe teşekkür etmeyen Allah'a şükretmemiş demektir.

Bununla beraber sebepleri yaratan ve sana sebep dairesi içerisinde gerçek verenin Allah olduğunu iyi bil!

Gaflete düşen ve helak olanların çoğu sebep perdesinde takılı kalanlar olmuştur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bu âlemde vuku bulan hadiseleri Allah sebepler dairesinde halk eder.

Umum halkın gördüğü, kabul ettiği zahiri sebeplerden ayrı olarak bir de bâtıni sebebi vardır vuku bulan hadiselerin. Bâtıni sebepleri ise ancak ehli bilir, görür, kabul eder.

Bâtıni sebepler aslında zuhura gelen zahiri sebeplerin sebepleridir.

Bu sünnetullah kanunudur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

“Allah katındandır” sözü ile kastedilen mana şudur ki:

Gerçek ve mutlak vücud sahibi varlık sadece Allah'tır. Allah tan gayrı var olan her şey Allah'ın ilmindeki ilmi suretlerdir, hakikatte vücud sahibi değillerdir. Bu hakikati dile getirmek isteyen ehlullah “âlemler hayalden ibarettir” demişlerdir. Allah, âlemde sıfatları ile tecelli eder. Âlemde var ettiği her şeyi sebepler zinciri ile birbirine bağlamıştır. Allah'ın iradesinin açığa çıkışı âlemde yaratmış olduğu şey'ler vesilesi ile ve sebepler dairesinde açığa çıkar.

İşte perde konumunda olan tüm bu “şey'leri” kastetmek babında “katındandır” (Allah katındandır) sözü kullanılır ve ehli için edep bunu gerektirir.

İyilik ve kötülük adına açığa çıkan her şey için “Allah'tandır” demek edep dairesi dışına çıkmaktır. Allah'a kötülük ulaşmaz. Allah güzeldir, güzeli sever.

Şeriatın “güzel” diye tanımladığı şeylerin zuhurunda “Allah'tandır” sözünü kullanmakta bir sıkıntı yoktur. Ancak şeriatın kötü, çirkin, eksik nitelemeleri ile tanımladığı şeyler için ise “Allah'tandır” ifadesi edebe aykırı düşmekte iken, edeb dairesi içerisinde bu hakikatin ifade edilmesinde “Allah katındandır” sözünü söylemek en kâmil ve edebe uygun düşen bir söz olmaktadır.

Allah katındandır sözüne muhatap olan alemde yaratılmış her şey'dir. (iyi - kötü, güzel - çirkin, melek - şeytan gibi her şey)

Allah en doğrusunu bilir.

***

“Allah'ın sana gayenle çelişecek bir işle acı vermesi ve sıkıntı çektirmesi, sadece acıyı kaldırması için O'na dua etmeni irade etmesinden kaynaklanır.

Binaenaleyh gayeye yatkın olmama halini (acıyı) ve belayı hissederken Allah'a şikâyette bulunmayan kişi, hiç kuşkusuz, ilahi kahra karşı direnmiş demektir."

Fütûhât-ı Mekkiyye, C.16, Shf.48 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

İnsanların mizaçları farklıdır. Bu mizaçların oluşumunda tabiatının faktörü de bulunmaktadır. İnsan mizacına, tabiatına uygun/yatkın bir şey ile karşılaştığında mutluluk, rahatlık, sevinç halinde bulunur. Mizacına, tabiatına yatkın olmayan bir şey ile karşılaştığında ise acı, sıkıntı, üzüntü halini yaşar.

Bir gayen bulunduğunda o gayene aykırı bir durum olan hastalık ve acı hissettiğinde yine bu acıyı sana veren Allah'a şikâyette bulunmalısın ki sebeplerin yaratıcısı olan Allah senden bu hastalık ve acı halini kaldırsın. Aksi halde yani Allah'a şikâyette bulunmaz isen ilahi kahra karşı direnmiş olursun. Burada yapmış olduğumuz duanın bizim üzerimizde talebimiz cihetinden hükmünü icra ediş sırrı da açığa çıkar.

Eyüp (a.s.) hastalığı döneminde hastalığından dolayı bir müddet Allah'a şikâyette bulunmamış ve sabır ile beklemiş (burada ilahi kahra karşı direnmiş) ancak hastalık gayesine ters düşünce, (gayesi Allah'ı zikir halinde ve müşahede halinde olmak idi, hastalığın şiddeti buna mani olacak hale gelince) sıkıntı ve acıyı kaldırması için Allah'a dua etmiştir. Allah, duasına icabet ederek Eyüp (a.s.)'ın gayesine ters düşecek hali (sıkıntı ve hastalığı) üzerinden kaldırmıştır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Her varlığın Rabbi Allah'tır.

Her varlık Rabbinin terkibi ile terkip edildiğinden zıtlıklar burada açığa çıkar.

Terkibinde "Hadî" isminin bulunması ile bu varlık hidayet üzere olup çevresindekileri de hidayete davet edip ve dahi hidayete ermelerine sebep olabilirken;

Terkibinde "Mudil" (delalete düşüren) ve "Muzil" (zillete düşüren) isimlerinin bulunması ile bu varlık delalet (sapma) üzere olup çevresindekileri de delalete davet edip ve dahi delalete düşmelerine sebep olabilmektedir.

Sebepleri halk eden ve muradını sebepler dairesinde zuhur ettiren Allah'tır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah kulu için müteselsil sebepler belirlemiş ve en sonunda kendisine şöyle demiştir:

"Senin sebebin Benim! Bana itimat ve tevekkül et."

Bir ayette "Allah'a tevekkül edin, mümin iseniz" buyurulur.

Öyleyse 'adam' sebepleri kabul edendir. Çünkü sebepleri reddeden bir insan, Allah' ı bilemeyeceği gibi kendisini de bilemez. Hâlbuki Hz. Peygamber "Kendini bilen, Rabbini bilir" buyurur. Fakat burada "Rabbinin zatını bilir" demedi. Çünkü rabbin zatı kayıtsız anlamda, âlemden müstağnidir. Sınırlı olan Mutlak'ı nasıl bilebilir ki? Rab hiç kuşkusuz merbubu talep eder ve böylelikle onda 'sınırlılık' kokusu bulunur. Bu sayede yaratılmış rabbini bilir. Bunun için Allah peygambere Allah' tan başka 'ilah olmadığını' bilmesini emretti. Bu ifade 'ilah' olması yönünden söylenmiştir. Çünkü ilah, meluhu talep eder. Hakkın zatı ise tamlama ve izafetten müstağnidir ve dolayısıyle sınırlanmaz.

Öyleyse sebeplerin varlığını kabul etmek, Rabbi bilmenin en sağlam delilidir. Sebepleri reddeden ise, âlemden kaldırılması mümkün olmayan bir şeyi kaldırmaya (çalışmıştır). Hâlbuki insanın (sebepleri kabul etmekle birlikte) İlk Sebebin bilgisine yükselmeye çalışması gerekir. İlk Sebep, bütün sebepleri yaratan ve onları âleme yerleştirendir.

İşaret ettiğimiz konuda bilgisi olmayan, Hak' kın öğrettiği edebe göre, Rabbinin bilgisine ulaştıran yolu nasıl yürüyeceğini bilemez.

Çünkü sebepleri reddeden Allah' a karşı saygısızlık yapmış demektir.

Allah' ın görevlendirdiği bir valiyi azletmeye kalkan, (Allah'a karşı) saygısızlık yapmış ve valiyi azletme (iddiasında) yalancı olmuştur.

Bakınız! Sebepleri örten (inkâr eden) ve onları terk etmeyi savunan kimse, ne kadar da cahildir!

Hakkın onayladığı bir şeyi terk eden, kul değil.. tartışan; alim değil, bilgisizdir.

Dostum! Gafil ve cahillerden olmamanı tavsiye ederim...

Fütuhat-ı Mekkiyye 21. Sifir, 319. Bölüm Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Allah'a şükretmiş olmak, sebeplere teşekkür etmiş olmayı gerektirir.
Sebeplere teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmiş olmaz!
Sebepler örtüdür, örtülen Allah'tır!
Allah dilerse sebepleri yırtar (ortadan kaldırır) lâkin sünnetullah dediğimiz bu âlemin yaratılışına yerleştirdiği ilahi nizam ve kanunlar vardır ki Allah bu kanunlar ile alemde emrini cereyan ettirir.

Sebepleri devre dışı bırakmak ya da görmezden gelmek, kabul etmemek, müracat etmemek cahilliktir. Sünnetullah kanunlarının işleyiş mekanizmasını bilmemektir.

Tevhidi gerçek manâda bilen kimse kesrette vahdeti gören kimsedir. Mertebeleri bilen ve her mertebeye gereğince muamele eden kimsedir. O halde mertebe neyi gerektiriyorsa o şekil hareket etmek amaçlanan kemâlin gereğidir.

Allah en doğrusunu bilir.

SEVGİ

Gerçek âşık sevdiğinin özelliğine intikal edendir, sevdiğini kendi mertebesine indiren değildir!

Fütuhat 2, 596 Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Sevdiğin kimseye 'gönül koyman' ile sevdiğini gönlünden uzaklaştıranın aslında sen olduğunu bil!

Çünkü kalpler irtibat halindedir. Kalplerdeki hallerin değişmesi irtibat halinde bulunduğu kalplerdeki halin değişmesine sebep olur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Sevilmek sevmekle yoğrulmuştur.
Bunu başarabilene ne mutlu..."

Tedbirat-ı İlahiye - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"İnsan bir şahsı görür, onu sever, fakat kim olduğunu veya adını veya nereli olduğunu veya evini yurdunu bilmez. Bununla birlikte sevmek, o şahsı araştırmaya, evini ve yurdunu soruşturmaya sevk eder. Onu bulamadığında, peşinden gider, soruşturur.

Allah'ı sevmemiz de öyledir. Biz Allah'ı tecelligahlarında severiz.

Leyla, Lübna veya başka bir ad veya herhangi bir özel isimde Allah'ı severiz, fakat sevdiğimizin Hakkın aynı olduğunu bilmeyiz. Bu nedenle ismi biliriz, fakat Hakkın aynı olduğunu bilmeyiz. Bu durumda ismi sevmiş hakikati tanımamış oluruz. Yaratılmışın ise hakikati sevilir, bilinir. Bazen ismi bilinmez, sevgi onu bilmeyi icbar eder. Başka bir ifadeyle sevgi sevileni tanımayı gerektirir. İçimizden bazı kimseler dünya hayatında O' nu tanır ve bilirken, bazı kimseler, herhangi bir şeyi seviyorken ölene kadar O' nu tanımazlar.

Perde kalktığında Allah'tan başkasını sevmediği ve yaratılmışın adının kendisini perdelediğini anlar.

Fütuhat - c17,s16 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Aşırı yakınlık ise aşırı uzaklık gibi perdedir!

Fütuhat c17, s159 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Perdelerin en büyükleri iki perdedir:

Birincisi manevi perdedir ki, o bilgisizliktir; diğeri ise duyusal perdedir!

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Kalbin kime karşı saygısını yitirirse, o senin efendin değildir; tekrar kendisine karşı hürmet duygusu kazanıncaya kadar ona hizmet etme ve onun sohbetinde bulunma!

Kalbinde tekrar saygıyı bulduğunda, kendisine dönersin.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Hizmetçi hizmet edilenin huzuruna girip de itiraz ederse, kalbinde hastalık var demektir!

Fütuhat c17, s345 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Seni senin için seven herkese güven. Çünkü bu, sahih bir sevgidir. Allah'ın kullarını sevmesi de bu kabildendir. Onları kendileri için seviyor, kendisi için değil.

Risaleler 2 - 228, Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Sevgilinin çeşitli olması nedeniyle aşkın kaynakları da o kadar çeşitli olmaktadır. Eğer beni iyi anladıysan seni Yol'un üzerine koydum. Bununla birlikte, teşbih'ten, yani Allah'ı yaratıklara benzetmekten sakın; kesinlikle sakın!..

... Bil ki, sevgi makamı çok şerefli bir makamdır. Gene bil ki, sevgi varoluşun aslıdır...

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

"Sevgi sabit olandır; yok olan hiçbir şey veya başkalaşan sevgi, sevgi değildir. Çünkü sevgi, herhangi bir şeyin onu ortadan kaldırmasına imkân vermeyecek kadar güçlüdür. İnsan üzerinde en etkin otorite olan gaflet bile sevgiyi sevenden ayıramaz. Sevgi kişide öyle yerleşmiştir ki, insan sevgilisi nedeniyle kendinden habersiz hale gelir; hâlbuki seven başka biri nedeniyle sevgilisinden perdelenmez. Böyle biri seven olduğu gibi böyle bir hal de sevgi halidir."

Fütuhat - c15,s227 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Her kalp sahibi Sen'i özler.
Ey ehline eşsiz güzellik bahşeden!
Herkes gerçekte Sen' in güzelliğine âşıktır.

Davud El - Kayseri (K.S.)

***

Sevginin kalbe ilk düşmesi ve orada gerçekleşmesine HEVA denir.

Ardından VÜDD (meveddet) gelir. Vüdd, sevginin sebat bulması demektir.

Ardından HUB gelir. Hub, sevgideki duruluk ve sevenin iradesinden çıkması demektir. Böyle bir durumda seven sevdiğinin iradesine göre hareket eder.

Ardından AŞK gelir. Aşk sevginin kalbi sarması demektir. Kelime asma ve benzeri ağaçlara sarılan dikenli sarmaşık anlamındaki 'aşaka' dan türetilmiştir.

Aşk sevenin kalbini sarar, onu sevgiliden başkasına bakamayacak hale getirerek kör yapar.

Fütuhat - c17, s14 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Kişi sevgisinin neye olduğuna ve hangi mertebeden olduğuna iyi bakmalı!

Birçokları 'heva' sına 'aşk' adını vermişler.

Üç gün sonra 'aşk' ları tükenmiş! (?)

Kavanozu yaladıkları halde bal yediklerini zannetmişler ve iddia etmişler!

Sevgi 'aşk' mertebesine ulaştığında bu yoldan artık dönülmez/dönülemez.

"Aşk sevenin kalbini sarar, onu sevgiliden başkasına bakamayacak hale getirerek kör yapar."

Allah en doğrusunu bilir.

***

Rasulullah (S.A.V.) efendimiz "*Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanın*" buyurmaktadır.

Allah halk ettiği tüm âlemi sevgiden halk etmiştir, yani rahmetinden. "Rahman arşa istiva etti" ayetinden bu hakikat ayandır. Yine Kudsi hadiste "Rahmetim gazabımı geçmiştir" buyurmakta C. Allah bizlere. Bütün alemlerin halk olmasında Rahman isminin tecellisi mevzu bahistir.

Allah'ın gazabının içinde mutlaka rahmette karışıktır. Rahmetsiz sırf gazap mevzu bahis değildir. Gazabın gayesi sonrasında kulun rahmete ulaşması içindir.

Madem ki Allah'ın ahlâkı ile ahlaklanmak mümine tavsiye edilmiştir ve kemalat ancak bu şekilde zuhur edecektir o halde mümin, mümine rahmet ile muamele etmelidir. Celallenmek, hiddetlenmek Allah'ın emrettiği yerde ve emrettiği şekilde zuhur etmiyorsa o kul nefsinin, şeytanın tuzağına düşmektedir.

Gaye rıza-i ilahiye ulaşmak ise, kemâlat elde etmek ise bu hakikati doğru anlamalı, bu ilim ile gereğince amil olunmalıdır.

Mümin kardeşine şefkatli olasın, merhametli olasın, anlayışlı olasın, yumuşak olasın, eksiğini mazur göresin, hatasını örtesin, nasihatini güzel bir üslup ile yapasın, pişmanlığını beyan edeni bağışlayasın, kolaylaştırasın, zorda olandan alacağın hakkını almaktan vazgeçesin.

Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanmayı şiar edinesin!

Allah en doğrusunu bilir.

ŞERİAT'IN EHEMMİYETİ

"Çılgınlardan bir grup vardır ki kendilerine Melami adını vermiş ve sofilerin kıyafetini giymişlerdir. Bu halleriyle onlara intisap etmek isterler, onların sofilerle bir alakası yoktur. Bilakis aldanma ve yanılma içindedirler. Bazen takiye yaparak, bazan de iddia ederek sofi kıyafetlerinin içine gizlenirler. Her şeyi mübah sayan insanların yollarını izlerler, kalplerinin temiz olduğunu iddia ederler ve:

"İnsanı kurtaracak olan da budur. Şer'i merasimleri yerine getirmek, avamın, geri zekâlıların ve taklit darboğazında sıkışıp kalanların rütbesidir." derler.

Bu ise dinsizliğin, zındıklığın ve haktan uzaklaşmanın ta kendisidir. Şeriatın kabul etmediği her hakikat, zındıklıktır. Bu aldanmış cahiller şunu bilmiyorlar ki şeriat kulluğun hakkıdır, hakikat ise kulluğun hakikatidir. Kim de ehl-i hakikatten ise kendini kulluk haklarına bağlı sayar ve bazı emirleri ve fazlalıkları yerine getirmek durumunda olduğunu bilir. Bu dereceye varmayandan bunlar istenilmez. Ama mükelleflik bağlarından sıyrılır ve bütün batılları yapabilir demek değildir."

Avarifü'l Mearif s:98 - Şihabüddin Sühreverdi (k.s.)

"Daha önce oluşan havatır ve ilhamlar sonucu oluşmuş olup, nefsin bir beklenti içerisinde, tabiat'ın da zevk alma peşinde olduğu her bilgiyi, hak da olsa bir kenara at ve Allah'ın rasulüne indirmiş olduğu ilmi al! Ve Hz. Resulullah'ı, sırasıyla dört halifeyi, ondan sonra gelen sahabe ve tabiini, nefsin kötü arzularının peşine düşmekten yüz çevirmiş olan hidayet ehli imamları kendine önder yap ki, gerçek bilgi ve hakikatlerden sapmış olan yalancı iddialardan, vehimlerden, zan, tahmin ve şüphelerden kendini kurtarmış olasın! Eğer bir keşif seni, Kur'an ve Sünnet'in karşısına çıkartıyorsa, sen keşfi bir tarafa koy ve hiç tereddütsüz Kur'an ve Sünnet'e yapış! Ve kendi kendine şöyle de: Allah Celle Celaluhu, Kur'an ve Sünnet'in korunmasını garanti altına aldığı halde, mutlak keşf, ilham ve müşahedeyi koruma altına almamıştır. O halde Rabbinle tartışma yolundan dön ki gerçek muvahhid olasın! Şeriatın rükünlerine riayet et ki gerçek çizgide kalmış olasın! Kendinde tevhid ve şeriat'ı böylece birleştir ki hakikat ehli olasın!

Ebu'l-Hasen eş-Şazeli (k.s.)

"Müride düşen görevlerden birisi de, şeriat'ın adabına riayet etmek ve mümkün oldukça şeriat'ın zahiri üzerinde yürümektir. Çünkü terakki ve yükseliş tamamen, kanun koyucunun emrine uymaktadır. Hakikat ilmine gelince, onun geçerliliği, şöyle diyen kişinin hükmünün geçerli oluşuna göredir: Gök üstümüzde, yeryüzü altımızda, ateş sıcak, kar ise soğuktur fakat o kişinin, kendisine hallerinden bir şey arız olduğunda, şeriatı terk etmemesi gerekir ki, bu zamanda yaşayanlar içinde tevhidin kokusunu koklamış olanların bir çoğunun gaflet içinde olduğu durum budur!"

Envaru'l-Kudsiyye / Şa'rani (k.s.)

"Kim kendini töhmete maruz bırakırsa, hakkında kötü düşünen kimseyi suçlamasın. Buna göre birinin şeriatın emirlerini önemsemediğini, farz namazlarını ihmal ettiğini, Kur'an okumayı, oruç tutmayı ve namaz kılmayı ihmal ettiğini ve girilmemesi gereken kötü yerlere girdiğini görürsek, onu reddederiz, içinin temiz olduğu iddiasını kabul etmeyiz."

Ömer bin Hattab (r.a.)

"Şeriat'ı ihmal edip önemsemeyen birçok derviş gördüm ki, bunlar bir süre sonra tarikattan da çıkmışlar ve kendilerinde hakikat nurundan da bir şey kalmamıştır. Ayrıca dervişlerin içerisinde diğer bir gruba da rastladım ki, onlar, uzun süre ehlullah ile sohbet halinde bulundukları halde, bunların gidişatında ve yüzlerinde mahabbet ehlinin, özellikle de, ariflerin güzelliğinden bir eser bulunmamaktadır.

Hiç şüphesiz bunun sebebi; şeriat'ın usul ve adabına aldırış etmemekten başka bir şey değildir. Üstadımız Yezidi derdi ki: Kim bir cezbe ya da bir mazeret olmaksızın şeriatı terk ederse, o kişi bu gidişle büyük günahlara düşer. Hâsılı ben şöyle diyorum: Allah'a yemin olsun ki, hayrı yalnızca bu noktada görmekteyiz ve gerçek kazancın da ancak buradan elde edileceğine inanmaktayız. Allah Teâlâ (C.C.) bizleri, her şeyin hallü fasl edileceği son ve gerçek hüküm gününe kadar bu edeple rızıklandırsın."

Hikem-i Ataiyye Şerhi / İbn Acibe (k.s.)

"İnsanlar Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında vahiy ile sorumlu tutulurlardı. Şimdi ise vahiy kesildi. Sizi şimdi dış amelleriniz ile sorumlu tutarız. Kim bize hayır amel gösterirse, ona güven verir ve onu kendimize yaklaştırırız. İçindeki bir şeyle ilgilenmeyiz; içindekiyle onu Allah hesaba çeker. Kim de bize bundan başka bir amel gösterirse, ona güven vermeyiz, ister ki: 'içim temiz' desin."

Ömer bin Hattab (r.a.)

(Buhari,Şehadat 5 ; Ebu Davud,Diyat 15 ; Ahmed İbni Hanbel,Müsned,1/41)

"Bir takım sufi topluluklar, büyük bir hataya düşerek namaz'dan maksadın zikrullah olduğu zannıyla, zikir hâsıl olunca, namaz'a ne ihtiyaç vardır? Düşüncesine kapılmışlardır. Ve böylece birçok sapık yollara düşmüşler, akla hayale gelmez bir takım batıl hayallere dalarak, resmi ibadetlerin usul ve ahkâmını yok sayıp, helal ve haramı reddetmişlerdir.

Diğer bir grup sufiler de, bu konuda belki sapıklıktan uzak fakat hal olarak kendilerini noksan ve geride bırakacak olan bir yola koyularak; sadece farzları kabul edip, nafile ibadetlerin faziletlerini inkâra kalkışmışlardır. Böylece onlar azıcık bir hal zevkine aldanarak, faziletli amelleri ihmal etmişlerdir. Nitekim onlar, namazın ve diğer ibadetlerin her bir şekil ve hareketlerinde Allah'ın nice sırrının bulunduğunu ve onlarda zikirlerde bulunmayan birçok hikmetlerin bulunduğunu bilemediler. Hâlbuki haller ve ameller, ruh ve cisim gibidir. Zira kulun şu fani dünyada yaşadığı sürece, hayırlı amellerden yüz çevirmesi

taşkınlık ve şaşkınlıktır. Hasılı ameller, manevi hallerle arındırılıp ve temizlenirler; haller de uhrevi ameller sayesinde gelişip olgunlaşırlar."

Avarifu'l-Mearif / İmam-ı Sühreverdi (k.s.)

Cüneyd Bağdadi, marifetten bahs eden birinin : "Allah'ı bilenler, iyilik ve takva gibi hareketleri terk ederek Allah Teâlâ'ya ulaşırlar " dediğini işitti.
Bu sözleri duyan Cüneyd de şöyle dedi:

"Bu, amelleri kabul etmeyen bir topluluğun görüşüdür, bence çok büyük bir hatadır. Zina edenin, hırsızlık edenin hali bundan daha iyidir. Allah'ı bilenler amelleri Allah'tan aldılar, O' na döneceklerdir. Eğer ben bin sene yaşasam iyi amellerden bir zerresini eksik yapmam, meğerki bana engel olalar. Bu benim marifetimi daha da pekiştirir ve halimi daha da kuvvetlendirir.

Avarifü'l Mearif s:99 - Şihabüddin Sühreverdi (k.s.)

Kul, şeytan ve nefsin arzularından ve hilelerinden arınmadıkça, vuslat ehli olması mümkün değildir. O iki büyük düşmanın şerrinden korunmak ancak Allah Resulü Aleyhissalatu Vesselam'a hem zahiri hem de batıni olarak uymakla gerçekleşir.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Şeriatın bir hükmüne iman ederken içinde onun aksini tercih etme eğilimini bulabiliyorsan, bu imana itibar edilmez.

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

UYULMAZ ŞERİATI ZAYİ OLMUŞ OLANA
GETİRSE DE BİN HABER ALLAH KATINDAN!..

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Mü'min için ilim büyük bir nimettir, bir mihenk taşıdır, terazidir. Her kimde hakikat ilimleri mevcut ise karşılaştığı her olayı, her duyduğu sözü, her gördüğü işi bu terazide tartar ve daha sonrasında ilminin verisine göre bu şey hakkında hüküm verir. Aksi takdirde derin ilim sahibi olmayanlar ya zannına göre, ya aklına göre–ki akıl dahi bazen yanılır, çünkü akıl duyuların verisine göre sahip olduğu bilgi, şartlanmalar, içinde bulunduğu halin tesiri vs. ile bir hükme varır–ya heva hevesine göre, ya şeytanın üfürmesine göre bir sonuç çıkarır ve hüküm verir. Yanıldığından haberi olmadığı gibi yanıldığını söyleyen hakikat ehlinin sözlerini de duymaz.

Bazı insanlar vardır ki yaşantısında şeriatın izleri olmadığı halde manevi cihetten birçok nimetlere, lütuflara ulaştıklarını, rüyalarında bazı Ehlullah'ın ruhaniyetleri ile görüştüklerini, Hızır (a.s.)'ın kendilerini yetiştirdiğini, yollarının Üveysi yolu olduğunu, kalplerine doğru olan düşüncenin doğduğunu, böylece hiç hata yapmadan yaşadıklarını, meleklerin kendilerine seslendiğini, talimat verdiğini, ehlullahın kendilerine seslenip her türlü bilgiyi verdiğini ve hatta bazıları da uyanık halde iken bu ehlullah ile görüştüklerini iddia ederler. İddiaları doğru olsa idi yaşantıları Kur'an ve sünnet ışığında olurdu. Şeriatın emirlerine uygun bir hayatları olup şeriatın yasakladığı fiil ve sözlerden sakınan bir yaşamları olurdu. Ama onlar sadece kalp temizliğinden dem vururlar, maksat insanın kalbinin temizliğidir diyerek şeriatın emirlerini küçük görürler, bu fiiller avamın yapması gereken fiillerdir, biz artık yüksek bir idrake vardığımızdan bu şekli ibadetlerin bir

ehemmiyeti yoktur, biz daim namazdayız, bilinç ve şuurda her daim Allah ile birlikteyiz derler.

Bu iddialarda bulunanlara sorarım ki; sizin kalbiniz Allah Resulü'nün, sahabeyi kiramın, ehlullahın, salih kulların kalbinden daha mı temiz ki onların asla terk etmediği namaz ve ibadetleri terk etmişsiniz, tavizsiz emirlerini yerine getirmeye gayret sarfettikleri şeriatın hükümlerini hiçe saymışsınız, zahirinizde hiçbir şekilde şeriata uymadığınız gibi bu muhkem hükümlere batınınızda bozuk bir tevil ile hevanıza uygun anlam yüklemişsiniz. Eğer sizin iddianız doğru ise o zaman tüm ehlullah yanılmış, tüm meseleleri yanlış tevil etmiş! (?)

Bu durumda olan birçok insanı heva ve hevesinin peşinde koşması sebebiyle Cinler ele geçirmiştir. Cinler çok zeki varlıklardır. İnsanlarla oynamasını çok severler, kendileri arasında tahakküm ettiği insanların sayısının çokluğu ile övünürler. Kur'an ve sünnete önem vermeyenler ya da ehlullahın tevillerinin zıddı tevillere itibar edenler cinlerin tuzağına rahatlıkla düşerler. Bu tarz insanların ilgi ve alakaları hangi cihetten ise o cihet üzerinden gelerek cinler bu insanları tuzaklarına çekerler. Dine eğilimli insanlara dini cihetten yaklaşarak kendilerini önce rüyalarında bir evliya bir şeyh olarak tanıtır ya da Hızır (a.s.) olarak tanıtır ve böylece onların güvenini kazanarak sonrasında sen artık olgunlaştın, bir evliya oldun ve hatta bazen daha da ileri giderek sen Mehdi'sin deyip kişiye Mehdi'liğini ilan ettirirler. Sonrası hüsran olmuş bir akibet.

Bilinçli bir mü'min bu tarz iddialarda bulunanları hakikat ilminin verisi olan terazide tartar ve yalancı bir iddiacı olduklarını görür.

Günümüzde bu tarz tuzaklar üzerinden, cinlerin kullandığı ve kullanıldıklarından haberleri dahi olmayan böylesi insanlar aracılığı ile bilgisiz, saf, araştırmayan, şeriatın hükümlerini doğru bir şekilde bilmeyen, yaşamayan müslüman kardeşlerimiz kandırılmaya çalışılmaktadır. Böylesi grup ya da kişiler bu cahilleri rahatlıkla tuzaklarına çekmektedirler.

Konunun önemine binaen bu yazıyı paylaşmak ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah'tan Allah ile insanları uzaklaştıranlara karşı çok dikkatli olunuz!

Öyle bir zümre var ki; Hakk ve hakikatlerden dem vurarak, Allah'ın insana yerleştirdiği sır'dan dem vurarak, Allah'ın alemde işleyen sünnetullah kanunlarından dem vurarak ancak tüm bu hakikatleri bulundukları mertebenin dışına çıkarıp kendi heva ve hevesleriyle değerlendirip, nefsani zevk ile zevk ederek insanları Allah ile Allah'tan uzaklaştıran bu zümrenin verebileceği zararın boyutları çok büyüktür.

İlimde belli bir birikim ile ayaklarını sağlam zemine basmış, şeriatın terazisini elde etmiş ve korumuş, kâmil bir rehber edinmiş olanların dışında bulunanların birçoğu böylesi girdaba kapılıp helak olabilmektedirler.

Yolun başındaki ilim taliplileri hakikate dair ilimleri talep etmekte gösterdikleri hassasiyeti, ilmi elde edecekleri kaynak hususunda da ciddiyetle göstermelidirler.

Rasulullah (S.A.V.) efendimizin şu hadis-i şeriflerini derin tefekkürlerinize sunarım:

" Kötü yerde bitmiş güzel cariyeden sakının."

" Sel sularının getirdiği yeşilliklerden sakının."

Allah en doğrusunu bilir.

***

İndirilen şeriatlara inanmayanlar da riyazet, mücahede ve nefsi doğanın etkisinden kurtarmak gibi hususlarda bizimle ortak olunca, onlar da temiz ve arınmış ruhlara ulaşabilir ve bu ulaşmanın hükmü, indirilmiş şeriatlara göre davranan mümünlerde ortaya çıktığı gibi onlarda da ortaya çıkar. Bu nedenle, bizimle onların arasında - insanların genelinin nezdinde- bu noktada bir benzeşme ortaya çıkmıştır. Biz riyazet keşfinin ve yüce ruhların yardımının verdiği bilgilerden söz ettik, bu erdemli nefislerde alemdeki her şey nakşedildi ve böylelikle bilinmeyenlerden konuşmuşlardır. Benzerliği ortadan kaldırmak için Cüneyd şöyle der: "Bizim davranışımız ile akılcılar arasında (görünüşte) bir ortaklık gerçekleşse bile, bizim riyazet, mücahede ve bu bilgileri ve bizde ortaya çıkan temiz halleri bize kazandıran amellerimizin dayanağı, Kitap ve Sünnete göre davranmaktır. Cüneyd'in; " Bizim bu ilmimiz Kitap ve Sünnet ile sınırlıdır." sözünün anlamı budur. Kıyamet günü o insanlardan böyle ayrışacağız. Çünkü onlar ilahiyat bahislerinde bizim sahip olduğumuz zevke sahip değildirler. Onların feyizleri ruhani iken bizim feyzimiz hem ruhani hem ilahidir. Çünkü biz "Şeriat" denilen ilahi bir yolu takip ettik. Bu yol, bizi şeriatı ortaya koyana ulaştırdı ki, O da Allah' tır. Çünkü O, bu yolu kendisine ulaşan bir yol yaptı, bunu bilmelisin!

Fütuhat-ı Mekkiyye 93. Kısım, 88. Bölüm Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Ağacın hasta dalları önce bir güzel budanır, dibindeki yabancı otlar ayıklanır.

Çiçek açtığında zayıf olanlar dökülür.

Meyveye döndüğünde esen rüzgâr ile zayıf ve hastalıklı meyveler de dökülür.

Sonunda sağlam meyveler dalında kalır ve olgunlaşır.

Akledenler için her oluşta sünnetullahın işleyişinde nice hikmetler seyran edilir. Elhamdülillah.

Bu oluşta sadece seyretmek kâmil kişinin işi değildir. Kâmil kişi odur ki bu oluşta üzerine düşen görevi yerine getirirken sünnetullahın işleyiş mekanizmasındaki sebepler zincirinden biri olduğunun idrakinde olan ve şeriatın hükmünü gözetendir.

Çünkü bilir ki Allah C.C. Kur'an'da Hud suresi 112. ayette "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol !" buyurmaktadır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Allah’ı ancak kendindeki Muhammedi nur ile kâmilen (ayn-ı sabitinde mümkün olan en kâmil şekilde) tanıyabilirsin.

Kendindeki o Muhammedi nura ise Rasulullah (S.A.V.) efendimizi yaratılmışlar içerisinde her şeyden çok sevmek ile zahirinde ve batınında O'na uymak, O'nun şeriatı ile amel etmek ile ulaşabilirsin.

Aksi halde ne Rasulullah efendimizi tanıyabilirsin ne de Allah’ı bilebilirsin.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Arif, kendi nazari/teorik düşüncesi ve aklına göre değil, şeriata göre Allah'a ibadet edendir.

Akıl, Yaratanı sınırlarken şeriat ve keşif sınırı kaldırır ki doğru olan budur.

Fütuhat c18, s86 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

ALLAH DİLEDİĞİNE DUYURMUŞ, DİLEDİĞİNİ SAĞIR BIRAKMIŞTIR!

“... Bilmelisin ki, hakim (devlet başkanı) dışındakilere Allah haddi uygulama izni vermemiş ve bu nedenle başkasında hadler aşıldığında öfkenin bulunması uygun değildir. Hadleri uygulamak (bunun için öfkelenmek) özellikle hakimler için ve hakim olması yönüyle Allah peygamberi için olabilir. Peygamber hakim değil de tebliğci olursa, onda davetini redddeden kimseye karşı gazap bulunmaz, çünkü kendisine böyle bir yetki verilmemiştir. İnsanları hidayete ulaştırmak onun görevi değildir. Çünkü Allah Teala bu konuda peygamberine "Senin görevin sadece tebliğdir" (Şura-42/48) buyuruyor. O da tebliğini yapmıştır.

Allah ise dilediğine duyurmuş, dilediğini sağır bırakmıştır. Onlar, yani nebiler, insanların en akıllılarıdır. Davetçiye Allah'ın tebliğini duymaktan sağır bıraktığı kimse keşfolunsa, bu nedenle halinde bir değişme olmazdı. Bir insan sağıra yüksek sesle bağırıp nidasını duymadığını bilirse, ona karşı öfke duymaz ve onu mazur sayar. Peygamber hakim ise, Allah'ın onun için belirlediği hükme göre, hüküm ortaya çıkar.

Bu, yeryüzünde vali olan herkesin muhtaç olduğu kıymetli bir bilgidir!..

Fütuhat, c,13-s, 83, Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

Kişi hakikatler arayışına çıkıp Allah'ı bilmek ve birliğini idrak etmek adına yol kat etmeye başladığında yani tevhid hakikatini idrak etmeye başladığında bu tevhidi duyusunda, manasında ve hayalinde yaşamaya başlar ve bu üç mertebeyi birleştir!

Bu durumda şeriatın hükümlerini önemsemez olur, şeriatın hükümlerini uygulamakta bir gevşeme hali olur. Adeta alemde cereyan eden Allah'ın iradesine mutlak teslimiyet hal'ini yaşar/ yaşadığını zanneder!

Böylece âlemde cereyan eden şeyler, şeriatın emrine muhalif olan şeylerden olsa dahi o olan şeylere de rıza gösterir. Hiçbir kimseye öfkelenmez, düşman olmaz. Düşmana dahi merhamet eder hale gelir. Bu son derece yanlış bir 'hal' dir. Tevhid hayalde ve manada yaşanılabilir / yaşanmalıdır!

Ancak duyuda (şehadet aleminde) şeriatın hükümleri kişiyi bağlayıcıdır!

Bu sebeple duyu mertebesinde de ben tevhidi yaşıyorum diyen kimse hatalıdır. Kişi bedenen yani duyu organlarını şeriatın hükümleri doğrultusunda hareket ettirmeli, kulluk görevlerini ifa etmeli, şeriatın emrettiği yerde merhamet göstermeli, şeriatın emrettiği yerde öfke göstermeli, şeriatın emrettiği yerde Allah düşmanları ile cihat etmelidir.

Hallaccı Mansur (k.s.) bir gün namazda okuduğumuz ettehiyyatü duasında geçen; 'esselamu aleyna ve ala ibadillahissalihin' ifadesinde (selam bütün salih kullarının üzerine olsun) durup;

“ne olurdu bütün salih kullarının üzerine olsun demeyip de bütün insanların üzerine olsun deseydi ya (Resulullah efendimiz için)”

Demiş ve bu sözü yüzünden mana âleminde 300 sene Resulullah (S.A.V.) efendimizin ruhaniyeti ile görüşememe cezası almıştır.

İbn Arabi hazretleri kendisi ile birlikte bir kaç üst mertebede bulunan ehlullahın ile birlikte Resulullah efendimizin huzuruna çıkıp (manada, ruhaniyeti ile görüşerek) Hallaccı Mansur'un affedilmesi için şefaatta bulunmuşlar ve ancak bundan sonra Hallaccı Mansur'un bu cezası (300 sene sonra) kaldırılmıştır.

Tefekkür için ayrı bir örnek de şudur ki: Davud peygamber Allah için bir mescid (Mescidi Aksa) inşa etmek ister ve yapımına başlar ancak tam bitireceği sırada inşa ettiği bina yıkılıp yerle bir olur. Bu olay bir kaç kez tekrar edince Davud peygamber Allah'a yalvarır

'Ya rabbi senin rızan için bir mescid yapmak istememe rağmen neden buna müsaade etmiyorsun, hikmeti nedir? der.

Allah nida eder. 'Ey Davud kanlı elleri olan birine o mescidin yapılmasına müsaade yoktur. (Hz. Davud peygamber devrinde Calut ile savaşmış ve onu öldürmüştür. Buna atıf vardır.)'

Hz. Davud 'Ya rabbi, Calut ile savaşmayı bana emreden sen değil misin?' der.

Allah, “Evet ben emrettim. Ama o (Calut) da benim kulumdu”der ve devam eder 'Bu mescidin yapımı eli kansız olana (senin soyundan olan Süleyman'a) nasip olacaktır' der.

Hakikatlerin içersine girip bilgide derinleştikçe bu hikmetler insana açılır inşaallah.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Kimisi, rahmani ahlakı göz önünde bulundurarak insanları davet eder. Kimisi, zorlayıcı ahlakı esas alarak davet eder. Bazısı da ilahi ahlak esasında insanları çağırır ki, en yüksek ve yüce babdır."

Nurlar Kitabı (Risaleler- 2, sf:34) Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

Ne güzel ifade etmiş Şeyh-ül Ekber (k.s.).

Dini bir takım bilgilere sahip insanlar hakikate dair gördükleri ve bildiklerini idrakleri nispetince etrafındaki insanlara anlatmaya, izah etmeye çaba sarfetmekteler.

Bu zümrenin içerisinde mümin'ler, meczup'lar salih'ler, abid'ler, alim'ler ve arif'ler bulunmaktadır.

Bu zümreden kimisinde Allah'ın rahmetinin genişliği ağır basmakta, kişi bu hal ile rahmetin kapsayıcılığında adeta sarhoş olmuş gibi her fırsatta etrafındakilere Allah'ın rahmetinin kuşatıcılığından dem vurup her insan için mizaçlarına uygun düşecek olan sondaki mutluluğu dile getirir.

Bu zümreden kimisi ise Allah'ın emri cihetine itibar ederek buna sıkı sıkı yapışır, şeriatın hükümlerinden hiç taviz vermez. Suç varsa ceza da olmalıdır, der. Suçu hemen cezalandırır. Ağırlıklı olarak Allah'ın gazabı vechine bakması cihetiyle zorlayıcı ahlakı esas alarak muamele eder.

Bu zümreden bazıları ise hepsini cem eder. Allah'ın ahlakı ile ahlaklanır ve insanları davet ederken ilahi ahlak üzere davet yapar ki en kâmil davetçi işte budur! Şeriatın hükümlerini gözetmekle birlikte hakikatin tek olduğunu, hükümlerin ise zaman, durum, hal'e göre farklılık göstereceğini bilir, muhatabının içinde bulunduğu hal ve mertebeyi bilir ve bu bilgilerin doğrultusunda en doğru olan, en kâmil olan muamele ne ise ona göre hareket eder. En yüksek dereceye sahip olan işte bu zümredir.

Bizlere Muhyiddin İbn Arabî (K.S.) hazretleri bu zümreden sonuncusu olan en yüksek ve yüce bab olan ilahi ahlak üzere insanları davet etme yoluna çağırmakta, bu yolu anlatmakta, bu yolu ifade etmekte, bu yolun en kâmil yol olduğunu işaret etmektedir.

Kâmil olan davet ilahi ahlak üzere davettir ve kâmil mürşidin daveti de bu minvalde olur.

Bu davet dışında davette bulunan mürşid kâmil olmadığı gibi, böylesi bir mürşidi rehber edinmiş birisi de amaçlanması gereken kemalatı bulamaz, nakıs kalır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Hakikat ve marifet'e talip olan kişi takvalı olmaya, takvayı yaşamaya azami gayret göstermelidir!

Mekruh veya harama yönelmek şöyle dursun hakkında açık bir hüküm bulunmayan ancak şüphe arzeden her şeyden uzak durur. Takva budur!

Hal böyle olunca şeriatın belirlediği erkek ve kadın mümin için uyması gereken kurallara uyduğu oranda kişi salihlerden olabilir.

Bu kurallardan üzerinde gözüken eksiklik oranında kişi eksik ve noksan kabul edilir.

Üzerinde eksik ve noksan durumlar bulunan kişi kâmil bir irşad edici, kâmil bir mürşid olamaz.

Hz. Ömer "Biz önce insanın üzerindeki zahiri duruma bakarız, şeriattan eksiklik gördüğümüze itibar etmeyiz" buyuruyor.

Hak ve hakikat bazen ilmi olmayan bir insanın, bazen gayri müslimin, bazen düşmanın, bazen şeytanın, bazen şeytanın hizmetçilerinin dilinden de dökülebilir! Ehli olan bunu çok iyi anlar! Mertebeleri ayırt etme yetisine sahip olduğundan gereğince muamelede bulunur.

Ancak bir hakikatin böyle bir insanın dilinden açığa çıkması ile o insanın tüm sözlerini doğru kabul etmek, onu bir yol gösterici, bir eğitici kabul etmek büyük bir hata olur.

Sözün kısası hakikat ve marifeti bilme, anlama ve yaşama gayretinde olan kişi, yaşantısında da şeriat hükümlerine uygun düşen, zahirde bu hükümlerin üzerinde görüldüğü ehil kimseleri önder, öğretmen, mürşid kabul etmelidir ki ayakları kaymasın!

Şeriat yaşanmadan hakikat yaşanmaz!

Hakikate dair elde edilen bilgiler o bilgi ile amel etmedikten sonra sadece sahibine yüktür, ondan sahibi adına bir fayda hasıl olmaz.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Kul; Allah'ın şeriatına sıkıca yapışmalı, kulluk görevini elinden geldiğince ifa etmeye gayret göstermelidir.

Yaptığı kulluğun 'ilim maluma tabidir' hükmü gereğince istidatında bulunanın açığa çıkan olduğunu, istidatında bulunanın ise kendisinin varlık âlemine çıkışta Allah'tan talep ettiğinin ta kendisi olduğunu bilmelidir.

Bu noktanın ötesini şayet doğru bir şekilde idrak edebiliyorsa (!) 'O dilediğini yapar', 'Yaptığından sual olunmaz.', 'Mutlak delil Allah'a aittir' ayetlerinde belirtilen mutlak hakikati idrak edip tevekkül üzere bulunmasıdır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Çoğu kimseler, Şeyh'in açıklamış olduğu hakikat ve mârifetlerden ürküp onları inkâr ederler. Ve birtakım kimseler ise anladıklarını zannedip, kulluğun gereği olan tââtten uzaklaşarak dalâlete düşerler. Bu hakikat ve mârifetler, kıldan ince kılıçtan keskin bir sırat-ı müstakîmdir. İlâhî tevfik rehber olmadıkça "aklın ayağı"nın kayma korkusu vardır."

Sadreddin Konevi (K.S.)

Hakikate dair ilimler adeta bu ilimleri elde edeni şarhoş eder. Sarhoş olan ise kendinde olmayıp ne yaptığını ne söylediğini bilemez hale gelir. Bunun neticesinde ise 'sapıtır'. Kişiyi bu durumdan koruyacak ve sarhoşluğunu engelleyecek şey ise şeriatın hükümlerine sıkı sıkıya yapışmak, kulluğunu layıkıyle şeriatın emri dahilinde yerine getirmektir. Bu kaygan zeminde kişinin ayaklarını

sabit tutacak şey şeriat ayakkabısıdır. Her kim bu şeriat ayakkabısını giymeden bu yollara çıkmaya kalkarsa bilsin ki 'sapıtanlardan' olur.

Şeriatsız hakikat yaşanamaz. Şeriatsız hakikat zındıklıktır. Üzerinde şeriat olmadığı halde hakikati anladığını ve yaşadığını iddia eden kimse yalancıdır. Böyle bir kimsenin hiçbir sözüne itibar edilmez!

Muhyiddin İbn Arabi hazretleri ne güzel söylemiş: "Uyulmaz şeriatı zayi olana, getirse de bin haber Allah katından."

Allah en doğrusunu bilir.

***

İlmi talep et!

Hakikatleri öğrenmekten korkma!

Bunu yaparken kulluğun gereği olarak bir ayağını mutlak surette her daim şeriat zemininde sabit tut!

Aksi halde hem şeriatten olursun hem de hakikatten olursun. Elinde bir şey kalmaz, müflis olursun, zındık olursun!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Bir şey ortaya çıkmış olduğu halde kişi için delil sabit değilse, eksiklik o kişidendir; yoksa söz konusu şey görevini yerine getirmiştir.

Hakikati acizlik olan biri aciz olduğunda, hiç kuşkusuz, kendi hakkını yerine getirmiş sayılır."

Fütuhat c18, s108 - Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Delil; bir şeyin hakkında iddia edildiği gibi olduğu hükmünü veren ve bu gerçeği açık bir şekilde ortaya koyan bir bilgidir, haberdir, kanıttır. Bir şeyin hakikatini ortaya koyması cihetiyle de sabittir. Çünkü hakikatler başkalaşmaz ve değişmez. Ancak buna rağmen mevcut hakikati kabullenmeyen ve bu hakikati ortaya koyan delili kabullenmeyip itiraz eden kişi dönüp kendine bakmalıdır. Bu durumda eksiklik kendisindedir. Bu eksikliği gidermeye yönelik gerek kendisinin çabası, gerekse onu bu durumdan kurtarıp hakikati görmesini sağlamak için bir uğraş sarf eden kişinin çabası yinede bir sonuç vermiyorsa o zaman bu şahıs hakkında şu hakikate varılır ki; hakikati acizlik olan biri aciz olduğunda, hiç kuşkusuz kendi hakkını yerine getirmiş olur.

Yani bu kimsenin o hakikati görememesi yine kendi ayn-ı sabitinin ve istidatının hakikatinden kaynaklanmaktadır. Bu durum onun eksikliğidir ki kemâl ondan beklenemez. Onun eksikliğinden bu hakikati görememesi hakikat mertebesinden makul görülse dahi şeriat mertebesinden bu kimseye Allah'ın emri ciheti gözetilerek muamele yapılır. Muamele her neyi gerektiriyorsa; örneğin, nasihat, ikaz, ceza vs.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Zahir - Batın
Akıl - Kalp
Ruh - Cesed
Gece - Gündüz
Madde - Mana
Abid - Mabud
Kul - Rab

Bir kuşun uçması için iki kanada ihtiyacı vardır. Tek kanatlı kuş uçmaz/uçamaz!

Hakikatlere vakıf olmak ve bu bilmenin kemale ulaşabilmesi için kişi iki kanada sahip olmalıdır. Aksi halde bir taraf eksik olacağından onun adına kemalden söz edilemeyeceği gibi bu kimsenin kemali elde etmesi de mümkün değildir!

O halde kişi zahiri bildiği gibi batını da bilmelidir ila ahir!

Allah en doğrusunu bilir.

***

"*İnned dine indallahil islam* " Al-i İmran - 19

Meali:

"Muhakkak ki Allah katında (yegâne) din, İslam'dır."

İslam olmak, teslim olmak demektir.

Allah'ın sistemine, düzenine teslim olmak, boyun eğmek, ram olmak demektir.

Şartlanmalarından, zanlarından, vehminden, endişelerinden, kuşkularından, vesveselerinden, inadından, takıntılarından, kurtulduğun oranda hakiki teslimiyete ulaşabilirsin.

Bu teslimiyet sana huzur getirir, güç ve kuvvetin sadece Allah'ta olduğu gerçeğini idrak etmeni sağlar.

Sen bunu kabul etsen de etmesen de, bunun idrakine varsan da varmasan da hakikat budur!

O zaman isteyerek, iradenle bunu bil, kabul et ve gereğini yaşa ki huzur bulasın, afiyet bulasın.

Bu idrak birçok manevi hastalığın tedavisini sağlayan kuvvetli bir ilaçtır!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Denizin balığı helaldir. Balıklardan birisine 'deniz domuzu' adını verirsen, bu ismin hükmü nedeniyle onun eti haram haline gelir. İmam Malik'e deniz domuzunun hükmü sorulmuş, o da 'haramdır' demiştir. 'Fakat' o bir balıktır' denildiğinde şöyle demiştir: 'Siz

ona domuz dediniz.' Ölü eti sen sağlıklı olduğun sürece haramdır. Artık imkân ortadan kalkıp insan mecbur kalmışsa, helal olur. Hakkın seni hangi isimle isimlendirdiğine bakmalısın! Sen o isme aitsin. Demek ki sen sana aitsin. Çünki (o eti) bulan da sensin, zorda kalmış olan da sensin. Her halükarda kendinin dışına çıkmış değilsin. Sendeki hükmün bizzat kendindendir; sen olduğunda isimlerin hükmünde bulunman kaçınılmazdır. İlahi isimlerin hükmünde ol ki şeref sana ait olsun !"

Muhyiddin İbn Arabi (K.S.)

***

İmam ayık olmalıdır.

Sarhoş kimseden imam olmaz!

İmam edinilen kimse sarhoş ise buna tabi olanların hali de sarhoşluk olacağından karıştırma, yanılma, ayakların kayması kaçınılmaz bir sonuç olacaktır.

Allah en doğrusunu bilir.

YOLCULUK ve GAYE;

Beşeriyetten insanlığa yolculuk merhaleleri şu şekilde olmaktadır:

Beşer idraki. (esfel-i safilin/aşağıların aşağısı)

Hayvan idraki.

Nebatat (bitkiler) idraki.

Cemadat (madenler) idraki.

İnsan idraki. (ahsen-i takvim/en güzel suret)

Ancak bu merhalelerden geçtikten sonra insan olunabilir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bu dünya hayatında gaye 'Beşer'likten 'İnsan'lığa yolculuk yapman gerektiğini idrak etmek, bu yolculuğu nasıl yapacağını öğrenmek, bu yolculuğu doğru bir şekilde yaparak kulluğunu kâmilen yerine getirebilmektir.

Aksi halde ' insan' olamadan bu diyardan göçüp gidilecektir.

Bu yolculukta terakki şu şekilde olmaktadır:

Önce beşeriyet mertebesinden hayvaniyet mertebesinin idrakine geçilir, oradan bitkilerin mertebesinden idrake geçilir, oradan cansız/donukların (madenler, taş, toprak) mertebesinin idrakine geçilir ve nihayet insaniyet mertebesinin idrakine ulaşılır.

Buradan da anlaşılacağı gibi beşeriyet mertebesi esfel-i safilin (aşağıların aşağısı) iken insaniyet mertebesi ahsen-i takvim (en mükemmel şekilde yaratılmış olan) olmaktadır.

Bu hakikat ile bakıldığı zaman yeryüzünde insan olanın çok az olduğu, beşer olanın ise ne kadar çok olduğu hakikati anlaşılmış olacaktır.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Elde olan (sahip olduğun şey) aranmaz!
Talep ettiğin (aradığın şey) sende olmadığından ararsın!
Ancak bulduğunda anlarsın ki aradığın uzaklarda değil sende imiş!
Sende olanı bulmak için bu yolculuğu yapman gerek imiş!
Bütün bu yorucu yolculuk hakikatte senden sana imiş!
Yolculuktaki her hadise senin kamalata ulaşman için yaşanması gereken olaylar imiş!
Mesele bu yolculuğa çıkmanın şart olduğunu idrak edip, karar kılıp, sabır ile yola koyulmak imiş!
Senden sana olan yolculuk bu kadar yakın olmasına rağmen ulaşmak uzak imiş!
Yolun başında sen kendi iradeni görür iken, yolun sonunda seni çekenin Allah olduğunu bilmek imiş!
"La faile illallah,
La mevcude illallah,
La maksude ilallah,
LA İLAHE İLLALLAH" demek; bilmek ve olmak imiş!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsan, ilahi isimlerde yolculuk yapandır.

Her an tecellilerin farklılaşması ile insan üzerinde hüküm sahibi olan ilahi isimler tesirlerini açığa çıkarırlar. Bütün bu tecellileri anlamak ve ilahi isimlerin kendisi üzerindeki hükmünün açığa çıkışını seyreylemek insanın kemalatı için gereklidir, şarttır.

Bununla birlikte insan, içinde bulunduğu duruma, şarta, konuma, zamana göre bir duruş, hal, davranış ve hüküm sergileyebilirse şayet bu o insanın kemalatındandır.

Yani tenzih görüşünde yoğunlaşan ve onun tesirinde kalan kimseyi teşbih görüşü yönüne doğru çekmek, kabz halinin tesiri altında bulunan kimseyi bu sıkıntılı hal den çıkarmak amacıyla bast halinin genişliğine doğru çekmek, ya da bast halinde olup sınır tanımaz hale gelen, şatahat halinde bulunan kimseyi kabz haline doğru çekmek, edep dairesi içine girmesini sağlamak için karşısındakinin ya da muhatabının halinin zıttı ile ona işaret vermek ve dengede olmasını sağlamak, böylece uç noktalarda bulunan kişiyi ortaya çekmek, mutedil olmasını sağlamak bir kâmil mürşidin görevlerindendir.

Ancak bu denge sağlanabildiğinde tam bir kemalattan söz edilebilir.

Allah en doğrusunu bilir.

***

Önemli bir hususa dikkatini çekmek isterim!

'Daha önce ben bu kitabı, bu makaleyi, bu yazıyı okudum' diyerek tekrar okumaktan imtina etme (uzak durma)!

'Daha önce ben bu sözleri duydum' diyerek tekrar dinlemekten imtina etme!

Unutma!

Âlemde hiçbir şeyin tekrarı yoktur. Ancak benzeri olabilir!

Benzer ise bir şeyin 'aynı' olmadığından, sana gelen/getirdiği mutlaka daha öncekinden farklı bir şey olacaktır.

Belki, daha önce okuduğun kelimeler, işittiğin sözler sende tesirini açığa çıkarabilmesi için sen buna hazır değildin!

Belki, bu yazı veya sözün hakikatine ve hikmetine vakıf olacak kemalatta değildin!

Belki, bazı perdelerinden kurtuldun!

Belki, artık bu kemalata ulaştın!

Belki, vakit bu vakit!

Belki, şimdi kıvama geldin!

Belki, her bakanın göremediğini görmeye, her işitenin duyamadığını duymaya başladın!

Belki, hayatının dönüm noktası olacak bu hadise!

Belki.... !

Allah en doğrusunu bilir.

***

"Dünya, geçilmesi gereken köprü; tabir edilmesi gereken rüyadır."

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

Şu dünya hayatında rüya içerisinde rüya görmekte olduğumuzu unutmayalım!

Öldüğümüzde rüya içerisindeki rüyamızdan uyanacağız!

Mahşer meydanında diriltildiğimizde ise rüyamızdan uyanacağız!

Ne ilginçtir ki rüya hükmünde olan dünya hayatımızda yaptıklarımız uyanma vakti olan ahiret hayatımızdaki mertebemizi belirlemekte.

Yani rüyamızın tabiri hükmünde ahiret hayatımız.

Yani ebedi uyanıklık halindeki hayatımızı belirlediğimiz şey, rüya hükmündeki dünya hayatımız!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsan, ilahi marifet yani bilgi için var edilmiştir.

Marifetin dayanağı ilimdir.

İlimsiz marifet düşünülemez.

Öyleyse varoluş gayemizi sorgulayıp ve varoluş gayemize uygun bir arayış, yaşayış içersine girelim.

Ömür kısa, vakit dar!
Oyalanmayı bırakalım!

Allah en doğrusunu bilir.

***

İnsanın günahkâr olması yaratılış özelliğinden kaynaklanırken itaatkârlığı yaratılış gayesinden kaynaklanır!

Muhyiddin İbn Arabî (K.S.)

***

Gök kubbenin altında Hakk'ın nice kelamı yayılır Hakdan ve halktan.
Bunca kelamı nice kulaklar duyar lâkin işitenler çok azdır!
Gönlü kulak kesilenler işitir ancak bu kelamı!

Allah en doğrusunu bilir.

***

Bir dem gelir söylemez, bir sözü şerh eylemez.
Bir dem dilinden dür döker, dertlilere derman olur.
Bir dem cehalette kalır hiç nesneyi bilmez olur.
Bir dem dalar hikmetlere calinusu Lokman olur.

Yunus Emre (K.S.)

Yunus'un (K.S.) da yukarıda söylediği gibi bizler hal'den hale geçer dururuz.
Kul hangi esmanın tecellisine mazhar olur ise o ismin rengine bürünür.
Dolayısıyla her dem daim olmaz, sürekli değişir dururuz.

Allah en doğrusunu bilir.

ZEVK;

Zevk; bir şeyi tatma duyusuyla öğrenmek demektir.

Tasavvufi manada zevk; tecelliden açığa çıkan ve bir şey hakkında insanda oluşan idrakin tadılması, yaşanması, görülmesidir. Bu tadılma yaşanma, görülme duyusal olabileceği gibi kalbi de olabilir. Ya da hem duyusal hem de kalbi olabilir.

Ehli tasavvuf zevk'i de derecelendirmiş ve üç aşamada isimlendirmiştir. Zevk, şürb ve reyy.

Zevk; şürb'ün (tatmak, içmenin) başlangıcıdır. Manevi hayatı tatmaktır, kısa sürelidir. Zevki tadan sekir halindedir ve bu durum yarı şarhoşluk hali verir.

Şürb; içmektir. Tadılan manalar ile beslenmektir. Zevkin birkaç nefes uzamasıdır. Şürb halinde olan sarhoştur.

Reyy; kanmaktır. Yani içtiği şeye kanmaktır. Şürb halinin devamlılık arz etmesidir. Reyy halinde olan kimse şürb halinde olanın aksine sarhoş değil artık ayıktır. Çünkü sevgisinin kuvvet bulması ile bu kimse her türlü hazdan fani olarak Hakk ile ayık haldedir. Gelen varidler ona tesir etmez, hal yaşamaz (geçici olma), makam sahibidir (sabitlik).

Kişi kendi çabası (kesb/kazanım) neticesi elde ettiği ilim, idrak ve kavrayış eşliğinde kendisine olan tecelliden bir zevk hali yaşayabileceği gibi, bu durum Hakk kaynaklı (vehbi) bir şekilde de (Rabbani keşif ya da ilahi keşif) vuku bulabilir.

Tecellilerin farklılaşması ile zevk de farklılaşır.

Zevkin nefse dönük bir hakikati de vardır. Nefs-i Levvame mertebesinde olan kimselerin tamamından, Nefs-i mülhime mertebesinde bulunan kimselerin büyük bir kısmından açığa çıkan zevk nefs kaynaklı bir zevktir, hal zevkidir. Böyle bir zevk sahibinin zevkinden müşahadeleri ve tespitleri sadece kendisini bağlar. Böyle bir zevkin neticeleri umuma şamil değildir. Bu tür zevki neticeler, tespitler esas alınamaz, ilmi bir hakikat olarak kabul edilemez, itibar edilemez. Bir yolun öğretisi olarak lanse edilemez. Bu tespitler ilmi hakikatlere dayanan bir kriter değildir ve böyle görülemez. Bu nefis mertebelerindeki kimselerin halinin şeytan kaynaklı bir hali zevk yaşadıkları ihtimali de göz ardı edilmemelidir. Çünkü nefse melek olduğu kadar şeytan da ilham verebilir. Bu hususta ayırımı yapabilecek düzeyde ilim sahibi olmak ve işin hakikatini görmeyi sağlayacak bir teraziye sahip olmak gereklidir.

Allah en doğrusunu bilir.